

PROF. ZORAN ĐOGAŠ

Sveučilište
je najvažnija
institucija
u Splitu!

STR. 6

OD JESENI NA FILOZOFSKOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U SPLITU

Diplomski studij
Demokracija
i društvena
otpornost
suvremene države

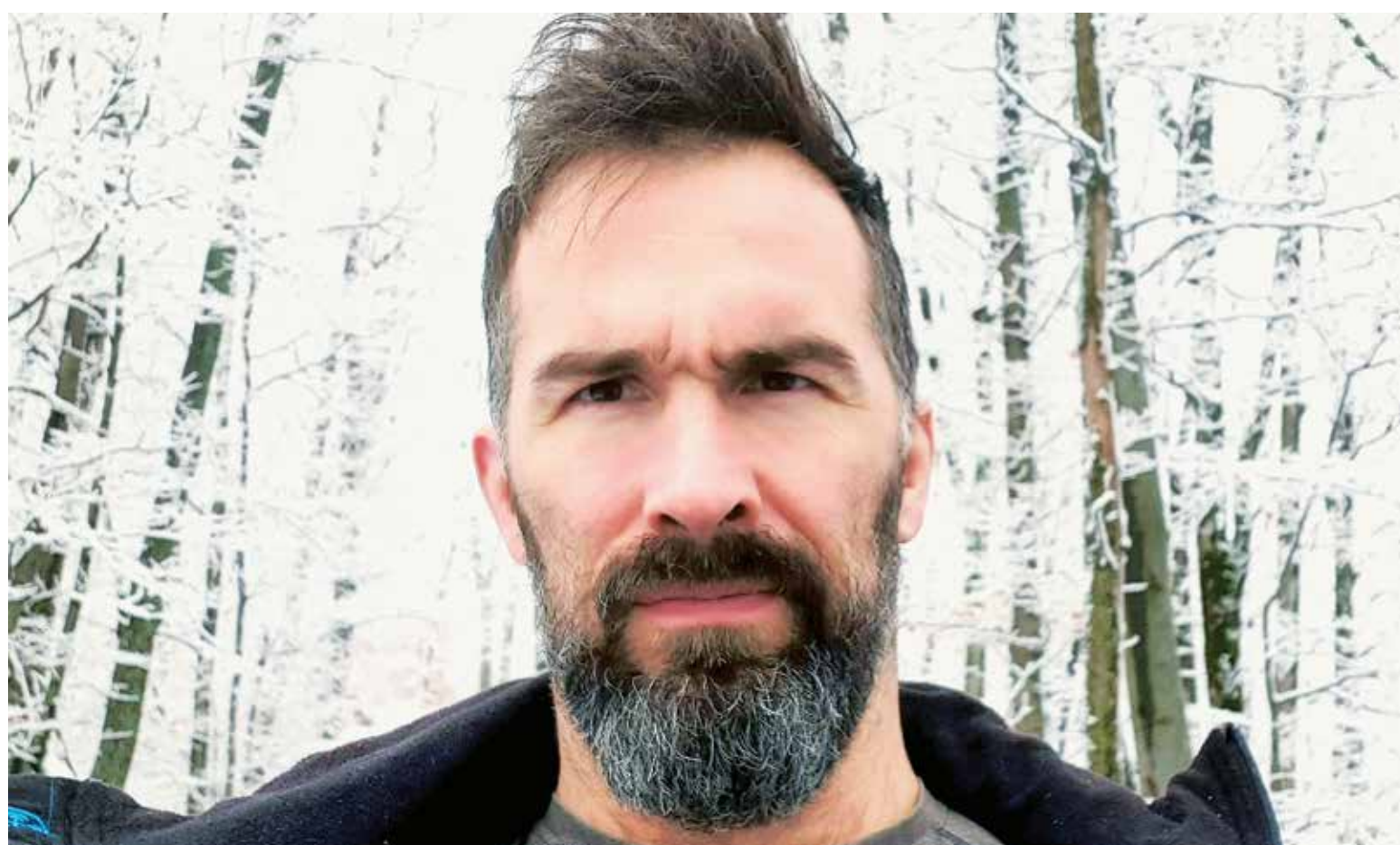

STR. 3

god XIV.
broj 159.
27. ožujka 2023.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

IZV. PROF. VILKO MANDIĆ, DOBITNIK DRŽAVNE NAGRADE

SAVJETUJEM MLADIMA ŠTO VIŠE PARALELNIH ISTRAŽIVANJA

STR. 10

DVADESET PET GODINA UMJETNIČKE AKADEMIJE U SPLITU

Impresivna postignuća usprkos brojnim izazovima

STR. 24

MARKO SAMARDŽIJA, DEKAN
VETERINARSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU:

Naši pacijenti ne mogu reći što ih boli

STR. 8

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
U NOVOM SADU

Uspjeh studenata zagrebačkog Agronomskog fakulteta

STR. 18

VELIKI USPJEH ZNANSTVENIKA SA SPLITSKOG SVEUČILIŠTA

Rezultati istraživanja zainteresirali su i najuglednije, kao što je časopis Nature

U istraživanju sudjelovalo gotovo 50 tisuća znanstvenika iz Europe i SAD, a cilj je bio ispitati istraživače što misle o podršci koju im njihova institucija pruža u pogledu znanstvenoistraživačke čestitosti, odnosno što institucije čine kako bi istraživači svoje projekte i eksperimente provodili u skladu s najvišim standardima

PIŠE

MILA PULJIZ

Znanstvenici Sveučilišta u Splitu ne prestaju nizati svjetske uspjehe. Ugledni znanstveni časopis Nature objavio je članak o rezultatima velikog istraživanja o iskustvima istraživača u odgovornoj provedbi istraživanja, radu u kojem su s kolegama sudjelovali i znanstvenici s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, prof. Ana Marušić, dr. med., doc. Ivan Buljan i Rea Roje. Mag. iur. profesorica Marušić ne treba previše predstavljati, ona je znanstvenica svjetskoga glasa i ugleda, profesorica anatomije i pročelnica na katedri Istraživanja u biomedicini i zdravstvu. Dobitnica je i počasnog doktorata Sveučilišta u Brestu. Rea Roje i doc. Buljan predstavljaju mlade i uspješne snage Sveučilišta u Splitu koje rastu i razvijaju se uz prof. Marušić.

„Moja višegodišnja suradnja s profesoricom Marušić, prema mom mišljenju, još je jedan završen fakultet/doktorat jer je ogroman izvor znanja te osobito potiče mlade znanstvenike na razvoj. Mislim da sam po pitanju mentorice i šefice imao puno sreće”, kazao je Buljan.

„Izvršna je mentorica od koje se puno nauči i koja puno nudi mladim istraživačima, a općenito naš cijeli tim na katedri za istraživanja u biomedicini i zdravstvu je super, tako da osim puno rada bilo je i zabavno”, slaže se i kolegica Roje.

Prof. Ana Marušić i Rea Roje

Rea Roje je magistra prava, ali posljednje 4 godine radi u području znanstvenoistraživačke čestitosti. Trenutno priprema disertaciju na istu temu pod vodstvom mentorice prof. Ane Marušić. Objavila je nekoliko znanstvenih radova, a sudjeluje i kao predavač na ljetnoj školi odgojne znanosti te na kolegiju odgovorne znanosti na Sveučilištu u Luksemburgu.

Doc. Ivan Buljan trenutno radi kao docent na Filozofskom fakultetu u Splitu, a doktorirao je na Medicinskom fakultetu u Splitu, na kojemu je donedavno i radio. Bio je suradnik na više europskih i hrvatskih projekata te objavio više od 50 radova u međunarodnim znanstvenim časopisima. Bavi se temama znanstvenoistraživačke čestitosti, znanstvene komunikaci-

“

Istraživanje je pokazalo kako u usporedbi s istraživačima iz SAD-a, europski istraživači priznaju više sudjelovanja u nepoštenim istraživačkim praksama te su manje sigurni u održavanje visokih standarda znanstvenoistraživačke čestitosti

je i psihologije, a između ostalog predaje odgovornu znanost, znanstvenu metodologiju i statistiku. Predsjednik je Hrvatske mreže za odgovornu i ponovljivu znanost. Osim spomenutih kolega, na projektu je sudjelovala i Ana Grgić iz Ureda za znanost Sveučilišta u Splitu.

Najnoviji projekt na kojemu se radilo jest SOPs4RI, financiran od Europske unije, a na kojemu su sudjelovali istraživači s nekoliko europskih istraživačkih institucija. Projekt je trajao 4 godine i završio je zaključno s 31.12.2022. godine.

„Što se tiče najnovijeg članka, moramo naglasiti da je riječ o još uvijek neobjavljenom članku. Točnije, o spomenutom članku je pisao Nature, ali riječ je o članku koji još nije prošao znanstvenu recenziju te je tre-

Ivan Buljan

nutno dostupan na platformi MetaArXiv Preprints putem koje se objavljuju radovi koji još nisu prošli recenzijski postupak. Također, na navedenoj platformi, istraživači iz cijeloga svijeta mogu komentirati kvalitetu članka te ukazati na njegove prednosti i nedostatke. Ipak, istraživanje o kojemu je riječ i za koje se nadamo da će uskoro biti objavljeno u znanstvenom časopisu je značajno jer je u istraživanju sudjelovalo gotovo 50 tisuća znanstvenika iz Europe i Sjedinjenih Američkih Država. Cilj istraživanja je bio ispitati istraživače što misle o podršci koju im njihova institucija pruža u pogledu znanstvenoistraživačke čestitosti, odnosno što institucije čine kako bi istraživači mogli svoje projekte i eksperimente provoditi u skladu s naj-

višim standardima znanstvenoistraživačke etike i čestitosti.

Primjerice, provedeno istraživanje pokazalo je kako u usporedbi s istraživačima iz SAD-a, europski istraživači priznaju više sudjelovanja u nepoštenim istraživačkim praksama te su manje sigurni u održavanje visokih standarda znanstvenoistraživačke čestitosti. A jedan od razloga je i što nemaju dovoljnu podršku svojih institucija (npr. kroz edukaciju ili tijela koja će pomagati i savjetovati unutar institucije)”, kazala je Roje. Ovo je značajno za Sveučilište u Splitu jer se radi o istraživanju na velikoj razini, a očigledno je da su rezultati zainteresirali i one najuglednije, kao što je Nature. „Stoga je dobro da se na stranicama Naturea, ali i drugim izvorima vide i imena znanstvenika sa Sveučilišta u Splitu”, dodala je Roje. Bitno je i spomenuti da je Sveučilište u Splitu tijekom 2021. i 2022. godine sudjelovalo u projektu SOPs4RI kao pilot-institucija. Sveučilište je bilo jedna od prvih institucija koja je mogla ispitati učinkovitost alata za znanstvenoistraživačku čestitost koji su razvijani u SOPs4RI projektu. Također, 2020. godine Sveučilište u Splitu je prevelo i implementiralo i Europski kodeks za znanstvenoistraživačku čestitost koji je jedan od značajnih dokumenta u ovom području, a koji nudi pravila i smjernice, za istraživače i institucije. „Nadamo se da će u budućnosti i naše sveučilište uspostaviti kontinuiranu edukaciju za istraživače u ovom području, kao i osnovati tijela koja će savjetovati i pomagati istraživačima u slučajevima iz područja znanstvenoistraživačke čestitosti”, mišljenja je Roje.

SVEČANO OTVORENA UREĐENA ZGRADA U MAKARSKOJ

Studij Hotelijerstva i gastronomije u obnovljenom samostanu

Nakon skoro godinu dana radova, svečano su otvoreni rekonstruirani prostori Franjevačkog samostana u Makarskoj za potrebe izvođenja studija Hotelijerstvo i gastronomija Sveučilišta u Splitu. Velikoj svečanosti nazočili su predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, potpredsjednik Sabora RH Ante Sanader, potpredsjednik Vlade i ministar branitelja Tomo Medved, ministar vanjskih i europskih poslova Gordana Grlića Radmana, ministar znanosti i obrazovanja prof. Radovan Fuchs, ministrica turizma i sporta dr.sc. Nikolina Brnjac rektor Sveučilišta u Splitu prof. Dragan Ljutić s

IVO RAVLIĆ/CROPIX

prorektorima, voditelj studija Hotelijerstvo i gastronomija prof. Ivan Pavić, gradonačelnik Makarske Zoran Puanović i brojni drugi. Rekonstrukcijom je namjena zgrade promijenjena u javno-obrazovnu ustanovu, ukupne neto površine 802,05 metara četvornih. Prostire se na tri etaže na kojima se nalazi ukupno šest predavaonica od kojih je svaka kapaciteta za 35 studenata dok te jedna velika predavaonica sa 63 sjedeća mjesta. A uz predavao-

nice, studij je dobio i kabine za profesore, prostore studentske referade, ali i brojne prostore za zajedničko druženje i odmor. Rekonstrukcija, obnova i opremanje zgrade Franjevačkog samostana u Makarskoj za potrebe studija Hotelijerstvo i gastronomija Sveučilišta u Splitu, rad je arhitektonskog tima koji čine Josipa Rogošić, glavna projektantica i Andrea Dujić iz studija „Ja arhitekt”.

MILA PULJIZ

Dragan Primorac, Gary Koren, Gloria Vickov, Dragan Ljutić na predstavljanju novog studija

OD JESENI VELIKA NOVOST NA FILOZOFSKOM
FAKULTETU SVEUČILIŠTA U SPLITU

Diplomski studij Demokracija i društvena otpornost suvremene države

Interdisciplinarni studijski program na engleskom jeziku predstavili veleposlanik Države Izrael N.J.E. Gary Koren, rektor Sveučilišta u Splitu Dragan Ljutić, dekanica Filozofskog fakulteta prof. Gloria Vickov te utemeljitelj i počasni predsjednik Hrvatsko-izraelskog poslovnog kluba prof. Dragan Primorac

Piše
MILA PULJIZ

Novi diplomski studij Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu Democracy and Resilience in Modern Society (Demokracija i društvena otpornost suvremene države), predstavljen je u prostorima Filozofskog fakulteta u okviru panel-diskusije. Nositelj novog studija jest Filozofski fakultet, a izvodi se u suradnji sa Sapir Academic Collegeom iz Izraela. Ovaj interdisciplinarni studijski program na engleskom jeziku su brojnim zainteresiranim, kao i medijima, predstavili veleposlanik Države Izrael N.J.E. Gary Koren, rektor Sveučilišta u Splitu prof. Dragan Ljutić, dekanica Filozofskog fakulteta prof. Gloria Vickov te utemeljitelj i počasni predsjednik Hrvatsko-izraelskog poslovnog kluba prof. Dragan Primorac.

Suradnja dviju institucija

Riječ je o prvoj konkretno suradnji između dviju visokoškolskih institucija, Sapir Collegea iz Izraela i splitskoga Filozofskog fakulteta. "Ovo je zaista velik dan za područje hrvatskoga viso-

koškolskog obrazovanja. Za početak moram uputiti velike zahvale Sveučilištu u Splitu na svesrdnoj potpori i pomoći u organiziranju novog, revolucionarnog diplomskog studija, kao i prof. Primorcu, jer bez njegovih utjecaja u hrvatsko-izraelskim odnosima, iniciranje ovog studija ne bi bilo moguće. Velika zahvala ide i veleposlaniku Korenu kao i njegovim prethodnicima, ali i prof. dr. sc. Matku Marušiću koji je od samog početka dao svoj obol i podržao ideju stvaranja novog in-

“

Samofinancirajući interdisciplinarni studijski program omogućit će studentima stjecanje širokog spektra znanja te im, nakon završetka studija, otvoriti vrata tržišta rada u čitavom nizu institucija

terdisciplinarnog studija. Nakon izložene ideje profesor je odmah rekao "Idemo to stvarati s državom Izrael" zbog jako puno razloga. Država Izrael ima toliko toga ponuditi ostatku svijeta, njihov utjecaj i njihova snažna međunarodna pozicija su nevjerojatni. Što se tiče samog pojma otpornosti koji stoji u naslovu, podrazumijevamo prije svega jedno utemeljenje na načelima demokracije te razvijanje i osvještavanje studenata u području prepoznavanja, razumijevanja i brze prilagodbe izazovima i promjenama modernoga digitalnog društva 21. stoljeća", kazala je dekanica Vickov, dodavši da će program moći upisati svi studenti koji završe prijediplomski iz društvenog, humanističkog i interdisciplinarnog područja.

Stjecanje širokog spektra znanja

Ovaj samofinancirajući interdisciplinarni studijski program na engleskom jeziku iz područja humanističkih i društvenih znanosti omogućit će studentima stjecanje širokog spektra znanja te im, nakon završetka studija, otvoriti vrata tržišta rada u čitavom nizu institucija

poput ministarstava, vojnih i sigurnosnih agencija, predstavništava, medijskih kuća, instituta, galerija umjetnina, nevladinih udruga, privatnih poduzeća i drugih institucija. Prema elaboratu studijskog programa, ishodi učenja jamče stjecanje znanja i kompetencija u interdisciplinarnom kontekstu koje su nužne mladim stručnjacima za hvatanje u koštac sa svim izazovima suvremene države.

"Imamo se čime pohvaliti, odnosi našeg Sveučilišta, naše države i države Izrael su na visokoj razini, a ovim zajedničkim studijem idemo u jednu novu sferu međusobnih odnosa i međusobne suradnje. Kao Sveučilište smo napravili jedan veliki iskorak, jer tko su bolji ambasa-

dori naše države nego znanstvenici, ljudi koji publiciraju u međunarodnim časopisima. U pripremama je i suradnja sa Sveučilištem u Haifi, a ono čemu ćemo dalje stremiti jest i suradnja u području mediteranske poljoprivrede", kazao je rektor Ljutić.

Početak suradnje

Na studijskom programu će, uz eminentne hrvatske stručnjake i još neke uvažene inozemne kolege, suradivati kolege profesori sa Sapir Collegea iz Izraela. "Drago mi je da mogu nastaviti podupirati ideje koje su započeli moji prethodnici. Tema koja je odabrana za ovaj diplomski program odražava interese obje države, a mislim da međusobno možemo podijeliti i

prenijeti mnogo akademskog znanja. Naša suradnja sigurno neće stati na ovome, ovo je tek početak", kazao je veleposlanik Koren.

Okupljenima se obratio i prof. Primorac. "Jednom davno mi je jedan od mojih mentora Shimon Peres rekao da nemam pravo na male snove jer ako sanjam malo, to će mi se i dogoditi. Tada sam ja preokrenuo koncepciju svog života. Hrvatska nema pravo na male snove i zato me raduje danas biti ovdje na povijesni dan jer ovako veliki snovi postaju realnost. Sve ove godine Hrvatska i Izrael su gradili prijateljstvo na načelima istine i potpore jedni drugima. Izrael je država koja nikada nije zatajila Hrvatsku, a Izrael također uvijek može računati na Hrvatsku", zaključio je Primorac.

IZV. PROF. SANJA SEVER MALIŠ,
DEKANICA EKONOMSKOG
FAKULTETA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU

Prva žena na čelu zagrebačke Ekonomije

Uvažavajući potrebe gospodarstva, i u budućem razdoblju uvodit ćemo nove studijske programe kojima će se osigurati znanja i vještine tražene na tržištu rada, govori za Universitas portal izv. prof. dr. sc. Sanja Sever Mališ, nova dekanica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

RAZGOVARAO
PETAR BILOBRK

Izv. prof. Sanja Sever Mališ preuzimanjem dužnosti dekanice Ekonomskog fakulteta postala je prva žena na funkciji dekanice Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Titulu doktora znanosti izv. prof. Sanja Sever Mališ stekla je 2010. godine na temu "Interni nadzorni mehanizmi u funkciji kvalitete revizije financijskih izvještaja", a dodatno usavršavanje nastavila na European Institute for Advanced Studies in Management u Barceloni, Španjolska te na University of Applied Sciences Osnabrück, Njemačka. Izv. prof. Sanja Sever Mališ dobitnica je i brojnih nagrada, uključujući nagradu Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika za njezin diplomski, a kasnije za magistarski i za doktorski rad. Dobitnica je i nagrade "Mijo Mirković" Ekonomskog fakulteta u Zagrebu za knjigu "Analiza financijskih izvještaja". Od 2018. godine, izv. prof. Sanja Sever Mališ obnašala je funkciju prodekanice za poslovne procese i strateška partnerstva.

Na početku ste dekanskog mandata. U 103 godine postojanja prva ste dekanica Fakulteta na kojem ste zaposleni od 2008. godine s bogatim znanjem i iskustvom u području računovodstva, revizije

financijskih izvještaja i financija. Koji će vam biti prvi koraci? U kojem smjeru ćete voditi instituciju sa stoljetnom tradicijom?

-Prvenstveno ću i dalje raditi na snažnoj digitalizaciji Fakulteta i kontinuiranom unaprjeđivanju aktualnih studijskih programa Fakulteta, kako bi naši studenti ostali konkurentni na tržištu rada, a radimo i na pokretanju novih studijskih programa kako bismo održali značajnost našeg Fakulteta na globalnom tržištu obrazovanja. Moram priznati da mi prethodno iskustvo rada u Upravi i struci, posebno u ovim izazovnim vremenima, daje sigurnost i snagu za izazove koji nas u sljedećem razdoblju očekuju.

“

Važno strateško opredjeljenje Fakulteta u kontekstu međunarodne suradnje jest otvaranje mogućnosti za internacionalizaciju i povećanje dolazne mobilnosti

Studenti i njegove aktivnosti u fokusu su rada svih naših djelatnika. Nastavit ću poticati studente na aktivno sudjelovanje u radu i napretku Fakulteta, uvažavajući pritom njihova razmišljanja, stavove i prijedloge. Posebno ću podržavati i aktivnosti koje provode sve naše studentske udruge. Praksa podrške i ohrabriranja studenata na uključivanje, prijavljivanje i sudjelovanje u domaćim i međunarodnim projektima se također nastavlja. Samo u posljednjih nekoliko mjeseci, naši studenti su osvojili nekoliko nagrada na Digitalnom inkubatoru, ali i sportskim natjecanjima kao što su veslanje i kickboxing na Europskim sveučilišnim igrama. Njihov uspjeh je najbolji pokazatelj izvrsnosti Ekonomskog fakulteta - Zagreb i zato ćemo raditi više na mjerama nagrađivanja studenata i uvesti nove motivacijske mjere za angažman studenata izvan nastavnih obaveza.

Brojni izazovi

Sve to pred vas stavlja nove izazove. Kako se za njih pripremate?

-Razvojni put Fakulteta nije bio lak te su djelovanje Fakulteta obilježili brojni izazovi, ali zajedničkim zalaganjem i trudom mnogih generacija djelatnika, znanstvenika, nastavnika i suradnika te alumija, Fakultet je danas prepoznat kao poželjan strateški partner na na-

cionalnoj, regionalnoj i široj međunarodnoj razini. Zalaganje i naponi k izvrsnosti doveli su do toga da je danas Fakultet nositelj prestižnih međunarodnih akreditacija – AACSB akreditacije na razini institucije, koja nas svrstava u 5% vodećih visokoškolskih institucija iz područja ekonomije i poslovne ekonomije u svijetu i EPAS akreditacije za sveučilišni studijski program na engleskom jeziku, a zadovoljili smo i rigorozne kriterije EQUIS akreditacije. EQUIS akreditacija je najprestižnija međunarodna akreditacija visokoobrazovnih institucija u području ekonomije i poslovne ekonomije, a odnosi se na akreditaciju cijele institucije i svih njezinih procesa i aktivnosti.

U postizanju ciljeva Fakulteta temelj načina djelovanja bit će poslovna kultura Fakulteta gdje su ljudi i pojedinci uvijek na prvom mjestu. Omogućit ću napredovanje pojedinaca u skladu s njihovim interesima, mogućnostima i ambicijama, kako bi se potaknula međusobna suradnja, dobro međuljudsko ozračje te nastavio

daljnji razvoj i uspješnost Fakulteta. Stvarat ću nove prilike kako bi Fakultet u sljedećem razdoblju unaprijedio i uvodio nove studijske programe, povećao internacionalizaciju i znanstvenu produktivnost te kako bi se ostvari-

le i unaprijedile znanstvene, nastavne i stručne kompetencije pojedinaca.

Osjećam veliku odgovornost prema instituciji, kolegama i studentima i želim vidjeti da institucija u kojoj sam kolokvijalno i sama "odrasla", napreduje i ostane relevantna na domaćem tržištu, ali i da postane atraktivnija i studentima u inozemstvu.

Nastojanje svake nove uprave Fakulteta je i osmišljavanje novih programa i studija, no, na tome se ne staje jer je potrebno i unaprjeđivati one postojeće. S obzirom na to da imate dugogodišnje iskustvo rada sa studentima pa samim tim prepoznajete najpopularnije studijske programe, ka-

EFZG

dućnost.

I u budućem razdoblju želimo privući najkvalitetnije učenike – biti najpoželjniji odabir najperspektivnijih mladih ljudi u Republici Hrvatskoj, osnažujući tako poziciju našeg Fakulteta kao vodeće visokoobrazovne institucije.

Studentima isto tako želimo pokazati važnost cjeloživotnog obrazovanja, a naši diplomski i poslijediplomski studijski programi nisu samo usredotočeni na bivše studente Ekonomskog fakulteta - Zagreb. Naši studijski programi, posebno poslijediplomski studiji, primaju i polaznike koji su prethodno stekli diplome društvenih, humanističkih i tehnoloških fakulteta, a sada žele učiniti preokret ili skok u svojoj karijeri - i primjerice preuzeti menadžersku ili lidersku poziciju u određenoj kompaniji.

Koje novitete pripremate za iduće akademske godine, uključujući i ovu 2022./2023.?

-U sljedećem razdoblju nastaviti će djelovati na načelima suradnje, kolegijalnosti, zajedništva, solidarnosti, poštenja, tolerancije i društvene odgovornosti. Fakultet će razvijati na način koji pruža podršku svim pojedincima usmjeravajući ih na ono u čemu su najbolji. Takav pristup omogućit će nam da gradimo otpornost prema svim budućim izazovima, a istovremeno ulažemo u razvoj Fakulteta, osiguravajući dodatne neovisne izvore financiranja koje ćemo osigurati daljnjom internacionalizacijom i otvaranjem globalnim tržištima, europskim projektima, programima cjeloživotnog obrazovanja te dinamičnijom suradnjom s gospodarstvom.

Povjerenje studenata

Jesu li su obrazovni programi na vašem Fakultetu prilagođeni potrebama tržišta rada?

-Povjerenje brojnih studenata stavlja pred nas zadaću i odgovornost da kontinuirano unaprjeđujemo nastavne, znanstvene i stručne aktivnosti kako bismo im omogućili najbolje obrazovanje kojim će biti kompetitivni na domaćem, regionalnom i međunarodnom tržištu rada.

Svi studijski programi trebaju studentima pružiti kompetencije, odnosno znanja i vještine neophodne za

U tom smislu, posljednjih godina uvedena su tri nova specijalistička diplomatska stručna studija, i to *Digitalni marketing*, *Elektroničko poslovanje u privatnom i javnom sektoru* te *Menadžment i marketing maloprodaje*. U pripremi je i specijalistički diplomski stručni studij *Računovodstvo, financijsko izvještavanje i revizija*.

Pokrenut je novi poslijediplomski sveučilišni doktorski studij *Poslovna ekonomija u digitalnom okruženju* u suradnji sa Sveučilištem u Dubrovniku

U pripremi je i poslijediplomski sveučilišni doktorski studij *Upravljanje digitalnim inovacijama* u suradnji s Fakultetom organizacije i informatike koji treba proći proceduru vrednovanja na Sveučilištu u Zagrebu.

Uvažavajući potrebe gospodarstva, i u budućem raz-

doblju poduprijet će se uvođenje novih studijskih programa kojima će se osigurati znanja i vještine tražene na tržištu rada. Razvoj novih i unaprjeđivanje postojećih studijskih programa temeljit će se na iznimnim kompetencijama našega znanstvenog i nastavnog osoblja, čime će se budućnost Fakulteta graditi na najsnažnijim temeljima koji diferenciraju naš Fakultet u odnosu na ostale visokoškolske ustanove u regiji.

Međunarodna suradnja
je važno pitanje s kojima se
susreću sve sastavnice, ka-
kvi su vam planovi na tom
polju?

-Nastavljamo s dobrim praksama koje smo primijenili posljednjih godina: širenja mreže stranih sveučilišta za razmjenu studenata EFZG-a, putem bilateralnih sporazuma i ERASMUS+ studijske i stručne razmjene; organizaciju gostujućih predavanja na obaveznim i izbornim kolegijima; ohrabrivanje nastavnika i istraživača na projekte iz programa HORIZON, ERASMUS+ i ostalih projekata kako bi se kroz sustav umrežavanja, suradnje i interdisciplinarnosti objavljivali radovi u prestižnim svjetskim časopisima, drugim publikacijama i knjigama svjetskih izdavača.

Važno strateško opredjeljenje Fakulteta u kontekstu međunarodne suradnje jest otvaranje mogućnosti za internacionalizaciju i povećanje dolazne mobilnosti. Poseban naglasak internacionalizacije je prema zemljama s pozitivnim demografskim kretanjima koje su bitan izvor dolazne mobilnosti za naš Fakultet. Uz postojeće studente koji dolaze na pojedine kolegije i semestre u okviru ERASMUS+ i ostalih programa razmjene, ključno je pozicionirati se kao Fakultet na kojemu će studenti upisivati cjelovite studentske programe i cijeniti stjecanje naše diplome. Stjecanjem AACSB akreditacije i EQUIS akreditacije ostvareni su preduvjeti da budemo poželjan partner svim svjetskim sveučilištima te da studenti iz cijelog svijeta cijene stjecanje naše diplome.

Posljednje dvije i pol godine, obilježene su brojnim nepredviđenim izazovima – pandemijom, posljedično i ekonomskom krizom, inflacijom, poremećajima opskrbenih lanaca te rastom cijena energenata. Koliko je danas važno razumijevanje svih tih ekonomskih pojmova i procesa, ne samo ekonomskih stručnjaka, već i običnih građana?

“
Pratimo promjene i inovacije na tržištu i tražimo način da se istaknemo kako na razini Hrvatske, tako i na međunarodnoj razini, jer cilj nam je privući veći broj međunarodnih studenata

-Za svakog pojedinca koji aktivno sudjeluje u gospodarstvu važan je određeni prag financijske pismenosti i poznavanja ekonomskih pojmova i procesa. Profesori Ekonomskog fakulteta-Zagreb kroz čitav niz aktivnosti i programa popularizacije znanosti i struke te brojnim javnim nastupima trude se približiti ovu tematiku prosječnom građaninu koji se svakodnevno susreće s izazovima, pogotovo u vrijeme inflacije i promjene nacionalne valute.

Osim naših profesora,
uskoro će i naši studenti

imati priliku uključiti se u ovakve inicijative. Nedavno nam je pristupila Hrvatska narodna banka s idejom uključivanja studenata Ekonomskog fakulteta - Zagreb u edukaciju građana o Euru kao novoj nacionalnoj valuti.

Ponosni smo što smo prepoznati kao partneri HNB-a, ovo je lijep nastavak uspješne suradnje.

Međunarodno okruženje

Prema podacima Agencije za znanost i visoko obrazovanje, na ljetnom upisnom roku najveći broj prijava prvog izbora imao je, između ostalih, studij Poslovne ekonomije na EFZG-u. To pokazuje kojom linijom idu studenti pri odabiru svoje buduće karijere. Kako komentirate činjenicu da je Poslovna ekonomija iz godine u godinu među najpopularnijim studijima, unatoč velikom broju diplomiranih ekonomista koji ne prati potrebe tržišta rada?

-O obrazovanju koje stječu studenti EFZG-a, govori i podatak da više od 67% studenata radi u međunarodnom poslovnom okruženju i vrlo brzo napreduje na radnom mjestu. Gotovo je postalo pravilo da su EFZG Alumni postali "izbor broj 1" najboljim domaćim i internacionalnim kompanijama za regrutaciju vrhunskih stručnjaka.

Međunarodne akreditacije s kojima je Ekonomski fakultet - Zagreb nagrađen, AACSB i EQUIS, prepoznate su i među poslodavcima. Tako se studentima otvaraju brojna vrata za nastavak studija bilo gdje u svijetu i bolju priliku za zapošljavanje u internacionalnim kompanijama gdje je međunarodna akreditacija pokazatelj izvrsnosti i kvalitete obrazovanja.

Osim što su objektivni pokazatelj izvrsnosti i kvalitete studijskih smjerova koje Fakultet nudi, akreditacije su nas uvrstile i u prestižno društvo 1% najboljih svjetskih fakulteta koji su ispunili rigorozne međunarodne standarde.

A zbog specifičnog skupa znanja, koje naši studenti stječu tijekom godina studija, studenti vrlo često brzo dolaze do liderskih pozicija u kompanijama i različitim institucijama, sa željom da primijene inovativne metode digitalne transformacije i vođenja poslovanja uz primjenu moderne tehnologije s kojima su se susretali na Fakultetu.

Vidite li poneke privatne visokoobrazovne institucije kao konkurenciju u obrazovanju u području biznisa i ekonomije? Ako da, zašto?

-Pratimo promjene i inovacije na tržištu i tražimo način da se istaknemo kako na razini Hrvatske tako i na međunarodnoj razini, jer cilj nam je privući veći broj međunarodnih studenata.

Zato se nastojimo istaknuti akreditacijama AACSB i EQUIS, kao objektivnim pokazateljima izvrsnosti i kvalitete koju nudi Ekonomski fakultet - Zagreb, jednako kao i najbolji međunarodni fakulteti.

Želimo se pozicionirati kao institucija koja studentima daje prednost na tržištu rada i otvara brojne mogućnosti u budućem napretku karijere, ali i daju "vjetar u leđa" za otvaranje vlastitih poduzeća.

Odnos Sveučilišta i Grada morao bi biti puno bolji, puno tješnji, s puno više suradnje, puno više doprinosa Sveučilišta razvoju grada i puno više sluha Grada za potrebe Sveučilišta
BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

PROF. ZORAN ĐOGAŠ, PROREKTOR ZA MEĐUNARODNU SURADNJU I SURADNJU S LOKALNOM ZAJEDNICOM

Sveučilište je najvažnija institucija u gradu Splitu!

Sveučilište u Splitu je 'brend' koji grad još uvijek nedovoljno koristi. Sve je veći broj stranih studenata na razmjenama, ali i onih koji stalno žive i studiraju u Splitu čitav svoj studij, a oni, osim akademskog prestiža, donose brojne koristi sa svojih gotovo 140.000 noćenja godišnje

Piše
DIANA BARBARIĆ

Početkom ove akademske godine prof. Dragan Ljutić, rektor Sveučilišta u Splitu, predložio je profesora i bivšeg dekana Medicinskog fakulteta prof. Zorana Đogaša za prorektora za međunarodnu suradnju i suradnju s lokalnom zajednicom. Senat je prijedlog prihvatio, a profesor Đogaš posljednjih je nekoliko mjeseci postao dio novoga prorektorskog tima.

– U dogovoru s rektorom

i ostalim prorektorima, a sukladno daljnjem jačanju funkcionalne integracije Sveučilišta u Splitu, kao i drugi prorektori, ostao sam u malom postotku zaposlenikom i Medicinskog fakulteta. U mom slučaju, jednostavno bi bilo neprikladno i gotovo nemoguće u potpunosti napustiti matičnu ustanovu, Zavod za neuroznanost i Centar za medicinu spavanja, te ostaviti vrijedne i marljive kolegice i kolege, kojih je i o- nako nedovoljan broj za sve poslove koje obavljaju. Osim toga, bilo bi mi i kao čovjeku i kao liječniku moralno neprihvatljivo ostaviti i broj-

ne pacijente s poremećajima spavanja, kojih je sve više i sve više traže našu pomoć. To, naravno, traži i dodatni moj angažman, ali već sam oдавно navikao na to – govori nam profesor Đogaš, te dodaje kako je i jačanje suradnje Rektorata i Medicinskog fakulteta iznimno važno za daljnji razvoj Sveučilišta u Splitu i jačanje njegova međunarodnog ugleda.

Do sada u timu rektora Ljutića nije bilo prorektora s ovom funkcijom, koja objedinjuje suradnju na međunarodnoj i lokalnoj razini. Koje ste ciljeve zacrtali?

– To je rektorova ideja ko-

ju u potpunosti podržavam jer mislim da je uloga Sveučilišta u lokalnoj zajednici od nemjerljive važnosti. Pritom mislim i na Grad Split i Splitsko-dalmatinsku županiju, ali i na ostale naše dalmatinske županije i širu regiju. Naravno da sam subjektivan, ali Sveučilište je, po mome mišljenju, najvažnija institucija u gradu Splitu, u "zemlji znanja" u koju se zaklinjemo, i u zemlji velikog zamaha u svekolikom razvoju kojom želimo postati i koju bi mnogi od nas voljeli doživjeti. Na Sveučilištu imamo gotovo 20.000 studenata i oko 1800 zaposlenika,

što su zaista impresivni brojevi za naš grad.

Kakav je odnos Grada Splita i Sveučilišta? U Splitu je 20.000 studenata, kad se čuju primjedbe da se to baš i ne primjećuje jer studenti "kao da su začahureni na Kampusu". Je li to kriva percepcija ili bi Split ipak mogao više ponuditi studentima?

– Mislim da nisam usamljen u mišljenju da bi odnos Sveučilišta i Grada morao biti puno bolji, puno tješnji, s puno više suradnje, puno više doprinosa Sveučilišta razvoju grada i puno više sluha Grada za potrebe Sve-

učilišta. Puno je prostora za napredak.

Sveučilište i studenti moraju biti u čitavom gradu, a ne začahureni samo u Kampusu. Međutim, i Sveučilište s nekoliko svojih sastavnica djeluje i izvan Kampusu i studenti su i u centru i nose život u gradu, pogotovo zimi, kad nas turisti napuste. Sveučilište ima i nekoliko prostora u samoj gradskoj jezgri, poput onih u Kuli ili na Peristilu, za koje je sjajno da su tamo. Ti se prostori nikako ne bi smjeli tretirati kao bilo koji drugi gradski prostori koje koriste razni drugi korisnici. Mislim da je Sveučilište "brend" koji grad još uvijek nedovoljno koristi. Sve je veći broj stranih studenata na razmjenama, ali i onih koji stalno žive i studiraju u Splitu čitav svoj studij, poput medicine, koja traje šest godina. Ti su studenti oni koji, osim akademskog prestiža, donose brojne koristi gradu sa svojih gotovo 140.000 noćenja godišnje, a zaista nisam siguran da postoji jasna javna percepcija o tome. Ništa posebno ne nudimo tim studentima, pa ni smještaj, tako da su često u neprilici pronaći stan za iznajmljivanje kad počne turistička sezona, a to je puno prije negoli završi akademska godina. Već sam nudio ideje Gradu da se izgrade smještajni kapaciteti za te studente u suradnji sa Sveučilištem, s njemačkim bolnicama za koje školujemo te buduće doktore medicine i s EU fondovima, ali zasad nije bilo puno sluha za to. Eto, još jedne prilike za napredak.

Posljednjih godina zabilježen je sve veći broj dolazaka stranih Erasmus studenata

ta u naš grad. Koliko su naši studenti i djelatnici skloni mobilnosti i sudjelovanju u Erasmus i sličnim programima razmjene?

– Drago mi je da su brojevi sve veći i da se nakon pandemije situacija brzo popravlja. Upravo provodimo analize prethodnih nekoliko godina, iz kojih se sve više očituje povećanje zainteresiranosti za odlaznu i dolaznu mobilnost studenata, ali i nastavnog i, ono što me još više raduje, nenastavnog osoblja. Sad smo i u izradi akcijskog plana u kojemu namjeravamo napraviti još veće iskorake u toj domeni. Uvjeran sam da je internacionalizacija i ovaj prozor u svijet prilika da naši pametni ljudi još više unaprijede svoju djelatnost i uvedu novine koje će značiti bolju znanost, bolju edukaciju, bolju administraciju i u konačnici bolju međunarodnu prepoznatljivost i bolji status Sveučilišta u Splitu. Ponekad se puno toga može naučiti i od slabijih od vas, a kamoli od onih koji su u nekim segmentima puno bolji. Pored Erasmusa i pored jednog od najznačajnijih međunarodnih projekata Sveučilišta u Splitu – Alijanse maritimnih europskih sveučilišta SEA-EU, radimo i na posebnim bilateralnim sporazumima s ponajboljim europskim i američkim sveučilištima kako bismo kroz takvu suradnju što više naglasili i usvojili izvrsnost kojoj težimo.

Na Medicinski fakultet u Splitu upisano je lani najviše stranih studenata u Hrvatskoj, njih 247. Dobar dio ih dolazi zbog potpisane suradnje s REGIOMED klinikom. Ima li naznaka da bi se u budućnosti neke slične suradnje dogovarale i s drugim stranim institucijama?

– To je zaista trenutno najveći međunarodni iskorak Sveučilišta u Splitu i važno je istaknuti da je i rektor prof. Dragan Ljutić, koji je kao tadašnji dekan Medicinskog fakulteta s punom potporom fakultetskog vijeća započeo studij Medicina na engleskom jeziku, pa ja kao njegov tadašnji prodekan za nastavu i kasnije dekan, nastavio taj projekt i proširio ga na suradnju s njemačkim javnim bolnicama iz Bavarke REGIOMED Klinik, ponovno uz punu potporu fakultetskog vijeća, a sadašnji dekan prof. dr. sc. Ante Tonkić uspješno nastavlja i zakružuje taj projekt. To me zaista raduje jer svi, apsolutno svi, i vodeći ljudi Medicinskog fakulteta, i Sveučilišta u Splitu, i svi nastavnici koji jednako kvalitetno drže nastavu i na hrvatskom i engleskom jeziku te svi ostali zaposlenici koji dodatno rade da bi ostvarili taj projekt, prepoznajemo iznimnu važnost tog projekta, koji osigurava opstojnost Medicinskog fakulteta, ali i značajno pridonosi i stabilnosti Sveučilišta u Splitu i njegovoj međunarodnoj reputaciji i rankingu kao ponajboljeg sveučilišta, ne samo u zemlji, već i u regiji.

Osim Nijemaca, drugi su po brojnosti studenti iz Norveške, pa bi bilo sjajno i s njima ostvariti čvrst ugovor o suradnji, ali tu su i studenti iz Švedske, pa čak i iz SAD-a, odakle su isto stizali prijedlozi o čvrstoj suradnji. I tu imamo prostora za napredak.

Rektor Ljutić s novim prorektorima UNIST/SLOBODNA DALMACIJA

“

Mislim da nas u budućnosti čeka veliki iskorak u internacionalizaciji Sveučilišta u Splitu, što je potpuno u skladu sa smjernicama Ministarstva znanosti i obrazovanja i Agencije za znanost i visoko obrazovanje

Ozbiljno se pripremaju i drugi studijski programi iz područja biomedicine i zdravstva, poput Dentalne medicine i Farmacije, za izvedbu na engleskom jeziku za strane studente. Pokrenut je i diplomski studij Psihologija na engleskom jeziku, što je izvrsna vijest, ali za koji tek treba privući veći broj stranih studenata, a pokreću se i drugi studijski programi, poput Molekularne biologije.

Mislim da nas u budućnosti čeka veliki iskorak u internacionalizaciji Sveučilišta u Splitu, što je potpuno u skladu sa smjernicama Ministarstva znanosti i obrazovanja i Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Uz njihovu potporu, siguran sam da ćemo iskoristiti priliku koja nam se pruža.

Sveučilište u Splitu pozicioniralo se kao najbolje u regiji. Je li sada lakše iz te pozicije sklapati partnerstva i dogovarati međunarodne suradnje?

– Ne mogu naglasiti koliko je važan dobar status na različitim prestižnim međunarodnim ljestvicama za rangiranje sveučilišta. Lako je za sebe govoriti da si dobar ili čak i najbolji, međutim, tek se u ozbiljnoj međunarodnoj konkurenciji i s pomoću vanjskog vrednovanja, kad te prosuđuju objektivni strani promatrači, može realno reći koliko vrijediš. Stoga mi je kao znanstveniku i nastavniku s međunarodnom reputacijom i integra-

cijom u međunarodna društva iznimno drago da je došlo to vrijeme i u nas te da su i prethodne uprave, a ja sam izravnim svjedokom sadašnje uprave Sveučilišta u Splitu pod vodstvom rektora Ljutića, istaknule ovo kao jedan od važnih prioriteta našeg djelovanja. U potpunosti podržavam takvu orijentaciju i zajedno sa svim kolegama u sadašnjoj upravi sveučilišta dat ću sve od sebe da uspijemo na tom putu.

Jasno, puno je lakše sklopiti partnerstvo i dogovoriti ozbiljnu međunarodnu suradnju kad si međunarodno prepoznat i kad je tvoj status vidljiv na ozbiljnim i relevantnim međunarodnim ljestvicama.

SEA-EU alijansa priskrbila je Splitskom sveučilištu veliki novac i međunarodnu vidljivost. Koliko dugo će se provoditi i ima li naznake za neki

Koliko je Sveučilište u Splitu atraktivno stranim i gostujućim profesorima?

– Upravo sam nedavno ispunjavao upitnik o internacionalizaciji kroz studiju koju provodi MZO i to mi je bilo jedno od težih pitanja. S jedne strane mislim da smo iznimno atraktivni stranim i gostujućim profesorima, a s druge strane mislim da i država i mi moramo olakšati njihov dolazak i uključenost u rad našeg sveučilišta. Moji osobni kontakti i kontakti mojih kolega sa Zavoda za neuroznanost na Medicinskom fakultetu, kao i s drugih zavoda i katedri za koje znam, toliki su i nedvojbeno govore o tome da je iznimno veliki broj vrhunskih znanstvenika i nastavnika iz svijeta koji se rado odazovu na naše pozive za dolaskom kao gosti ili gostujući profesori. Na koncu, samo u vremenu dok sam bio dekan na Medicini, imali smo desetak dobitnika Nobelove nagrade koji su držali predavanja na našem fakultetu i na sveučilištu. Slična je situacija i na drugim sastavnicama Sveučilišta u Splitu, gdje postoji čitav niz ljudi koji imaju isto takve kontakte i ista takva iskustva. Dakle, potencijal je ogroman. S druge strane, vrlo je mali broj stranih profesora koji su službeno uključeni u rad na Sveučilištu kao zaposlenici. Imali smo i vlastito iskustvo kad smo istaknute njemačke profesore kroz suradnju s REGIOMEDOM birali u znanstveno-nastavna zvanja na našem sveučilištu, na Medicinskom fakultetu. Naime, oni su bili profesorima s izborima, primjerice, u Heidelbergu, Erlangenu ili Wuerzburgu, ali nije nimalo lako bilo obaviti tu proceduru jer je različiti postupak habilitacije u Njemačkoj u odnosu na Hrvatsku. Stoga sam i u toj anketi preporučio da se kroz MZO i AZVO olakša ulazak stranih profesora na hrvatska sveučilišta. Mislim da bi Sveučilište u Splitu imalo velike koristi od toga i da je vrijeme da neki prestanu misliti na način kako bi takav dolazak možda ugrozio nečije radno mjesto, već da mislimo o iskoraku koji bi takav dolazak donio nama svima jer se ničije radno mjesto time neće ugroziti. Dapače, možemo samo stvoriti nova radna mjesta za naše mlade ljude koji bi u većoj mjeri izabrali znanost za svoj životni poziv. Raduje me ideja da bi u našem novom Znanstveno-istraživačkom centru ZIC-u, kao i u Istraživačkom medicinskom centru Split (IMCS), postojao i koncept otvorenih laboratorija u koje bismo mogli primiti i vrhunske svjetske znanstvenike sa svojim timom koji bi primarno bili financirani iz najprestižnijih EU i svjetskih projekata. To je vizija Sveučilišta u Splitu kojoj se radujem.

sličan međunarodni projekt takvog dosega?

– Otkad je Europska komisija odlučila posebno poticati i financijski stimulirati međunarodnu suradnju kroz stvaranje EU alijansi sveučilišta iz različitih država, drago mi je da se Split odmah našao u tom krugu i čestitam rektoru i tadašnjim prorektorima na tom uspjehu i izvrsnom radu na prvom četverogodišnjem razdoblju projekta SEA-EU, koji se s početnih šest sveučilišta poslije proširio i na tri dodatna. Sadašnja alijansa devet sveučilišta dobila je novi projekt za iduće razdoblje od četiri godine SEA-EU 2.0 i tzv. Kick-off meeting, odnosno početak rada na projektu planiran je za početak veljače 2023. u Cadizu. Iz temeljnog projekta suradnje unutar alijanse rađaju se i brojni drugi projekti koji se puno lakše dobivaju i financiraju iz različitih EU izvora, tako da je korist udruživanja u Alijansu SEA-EU puno veća od same izravne koristi koju dobijemo kroz financiranje iz EU-a i manju dodatnu potporu koju dobijemo iz MZO-a.

Pozivam još jednom sve aktivne znanstvenike i nastavnike, ali i sve nenastavno osoblje i posebice sve studente da se što više uključe u nebrojene mogućnosti koje pruža projekt SEA-EU 2.0. Formirali smo novo Povjerenstvo koje će voditi brigu primarno o tome da sve informacije pravodobno proslijedimo svima zainteresiranim na svim sastavnicama i odjelima Sveučilišta u Splitu i da saslušamo i podržimo sve dobre prijedloge koji stižu sa sastavnica i odjela, ali i Studentskog zbora i svih udruga koje djeluju na Sveučilištu.

“

Sadašnja alijansa devet sveučilišta dobila je novi projekt za iduće razdoblje od četiri godine SEA-EU 2.0 i tzv. Kick off meeting, odnosno početak rada u veljači u Cadizu

PROF. MARKO SAMARDŽIJA, DEKAN VETERINARSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Naši pacijenti ne mogu niti znaju reći što ih i gdje boli

Niti jedan fakultet nije “lagan”, no studij veterinarske medicine iznimno je gradivom opsežan i to je ono što ga možda izdvaja od drugih fakulteta, a osobito od drugih fakulteta u području biomedicine i zdravstva

RAZGOVARAO I SNIMIO:

BRANKO NAĐ

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (VEFUNIZG) javno visoko učilište koje ustrojava i izvodi sveučilišne studije, znanstveni i visokostručni rad u području biomedicine i zdravstva, polju veterinarske medicine te programe cjeloživotnog obrazovanja doktora veterinarske medicine. Jedan je od najstarijih fakulteta u Republici Hrvatskoj, osnovan prije 103 godine, sa svojom dugom tradicijom i izgrađenim kriterijima izvrsnosti, nedjeljiv je od razvoja veterinarske profesije na području Hrvatske.

Dosad je na fakultetu steklo zvanje 8338 doktora veterinarske medicine, 1414 magistara i 1031 doktor znanosti koji su u značajnoj mjeri unaprijedili znanstveni potencijal naše domovine. Upravo zbog toga, voditi ovakvu ustanovu velika je čast, ali i obaveza.

Svjestan je toga dekan prof. Marko Samardžija, koji u razgovoru za Universitas ističe kako se fakultet u svim okolnostima gospodarskog razvoja mora i sam razvijati, samim tim i mijenjati, jer upravo je razvoj osnovni preduvjet za dostizanje odgovarajuće razine kvalitete u međunarodnom prostoru visokoškolskog obrazovanja.

- Sukladno suvremenim tendencijama i svjesni svoje odgovornosti prema strukovnom, dijelom i znanstvenom razvoju naše cijele regije, fakultet potpuno usmjeravam studentu kao pojedincu kojemu je potrebno osigurati i visoku razinu uvjeta studiranja. Kako bismo to ostvarili, moramo kontinuirano unaprijediti sustav kvalitete nastavnog i znanstvenog procesa. Samim time što je VEFUNIZG jedino visoko učilište u području veterinarstva u Republici Hrvatskoj od iznimne je važnosti u dugoročnim planovima razvitka fakulteta razvijati se u smjeru i u skladu s potrebama zajednice u kojoj djelujemo, a na potrebnoj razini. Istovremeno, potrebno se razvijati kao regionalno visoko učilište s prepoznatljivim identitetom u užem regionalnom i širem nacionalnom i europskom kontek-

stu. Mi smo uvijek u komparaciji s drugim veterinarskim fakultetima u Europi, a tu i danas stojimo jako dobro.

Što je uopće najvažnije da bi netko bio dobar veterinar?

- Mislim da bi dobar doktor veterinarske medicine trebao bi biti sposoban samostalno i s primjerenom razinom samopouzdanja obavljati odgovarajuće poslove i zadaće unutar veterinarske struke na razini primarne zdravstvene zaštite. Svakako njegove kompetencije trebale bi predstavljati usvojenost kliničkih vještina, ali i primjenu drugih relevantnih znanja te sposobnost prenošenja naučenog u različite kontekste. Uz to, trebao bi pokazati poznavanje organizacije, upravljanja i zakonodavstva vezano uz veterinarsku poslovnu ekonomiju. Učinkovito komunicirati s vlasnicima, javnošću, kolegama u struci i odgovornim tijelima koristeći jezik primjeren potrebama i uz puno poštivanje povjerljivosti i privatnosti. Osim toga, trebao bi iskoristiti svoje profesionalne sposobnosti za doprinos napretku veterinarske znanosti i koncepta “Jedno zdravlje” s ciljem poboljšanja zdravlja i dobrobiti životinja, poboljšanja kvalitete skrbi o životinjama i veterinarskog javnog zdravstva.

Kakav vam profil studenata dolazi, iz kojih krajeva Hrvatske najviše?

- U ak. god. 2021./2022. upisna kvota za hrvatske studen-

te bila je 135 studenata i 35 studenata za studij koji se izvodi na engleskom jeziku. S nemalim ponosom mogu reći da je ove godine na Fakultet upisana već sedma generacija studenata veterinarske medicine na engleskom jeziku.

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij veterinarske medicine koji se izvodi na hrvatskom i engleskom jeziku upisali su u najvećoj mjeri učenici koji su završili srednjoškolske gimnazijske programe iz svih područja Republike Hrvatske, Europske unije, ali i srednjoškolci iz drugih država izvan EU.

U europskome vrhu

Kako danas hrvatska veterinarska struka kotira u svjetskim razmjerima?

- Na razini fakulteta, u međunarodnoj suradnji potrebno je istaknuti da se VEFUNIZG posebno ističe u realizaciji suradnje putem mreže VetNEST u kojoj se okupljaju visoka veterinarska učilišta iz dvanaest država srednje i istočne Europe. CEEPUS mreža VetNEST, kojom koordinira VEFUNIZG već 12 godina, osvojila je Nagradu ministara za 2022. godinu. Ova je nagrada najprestižnije priznanje u CEEPUS-u koje se dodjeljuje jednom godišnje mreži s najboljom realizacijom aktivnosti planiranih prilikom prijave mreže. Nadalje, mobilnost i međunarodna suradnja na fakultetu ostvaruju se sudjelovanjem u međunarodnim projektima i programima mobilnosti te multilateralim i bilateralnim ugovorima s domaćim i stranim institucijama. Integrirani studij na engleskom jeziku koji trenutačno pohađaju strani studenti iz velikog broja zemalja s pet kontinenata pridonosi unapređenju stručnih i jezičnih kompetencija nastavnika, a također potiče razumijevanje, kritičko mišljenje i rad u međunarodnom okruženju. Program stručne prakse na fakultetu (interna mobilnost suradnika-asistenata, u sklopu internship programa) omogućuje usvajanje interdisciplinarnih stručnih sadržaja te potiče razvoj općih i specifičnih kompetencija i vještina. Općenito govoreći, naši doktori veterinarske medicine su širom svijeta poznati

i priznati stručnjaci, a nastavnici VEFUNIZG često sudjeluju na međunarodnim smotrama, kongresima, radionicama ili sveučilištima kao pozvani predavači i instruktori.

Gdje je Veterinarski fakultet u tim međunarodnim relacijama? Može li se taj položaj i popraviti? Kako?

- U međunarodnim relacijama za VEFUNIZG od iznimne je važnosti što je fakultet redovito pozitivno procijenjen od vanjskih strukovnih (EAEVE) i visokoškolskih nacionalnih organizacija (AZVO). Procjena od strane EAEVE-a iznimno je važna u pozicioniranju Veterinarskoga fakulteta u Europi pa i šire. Ova je organizacija odgovorna za procjenu veterinarskih fakulteta u Europi s ciljem osiguranja standarda kvalitete i usklađenosti s Direktivom 2005/36 o priznavanju stručnih kvalifikacija, prema kojoj doktori veterinarske medicine pripadaju reguliranim profesijama kojih je tek nekoliko u EU. Veterinarski je fakultet stoga još ranih 2000.-tih prošao prvi postupak evaluacije, a od 2015. fakultet se nalazi na popisu europskih fakulteta označenih kao *Approved*. Kako bi se slijedio taj uspješan put, ali i napredovalo u razvoju sustava kvalitete, Uprava Veterinarskoga fakulteta još je 2018. izrazila želju za provedbom evaluacije razine 2 (tzv. akreditacije) te dobila potvrđen odgovor EAEVE-a. Na žalost, zbog pandemije, termin vizitacije planiran za 2020.-tu godinu odgođen je za 2021., kada je vizitacijski tim potvrdio da Veterinarski fakultet ispunjava propisane standarde za stjecanje statusa akreditirane veterinarske visokoškolske usta-

“

Neposredno po potresu imali smo kontakte s kolegama veterinarima na terenu koji provode veterinarsku djelatnost i koji su morali hitno zbrinjavati stradale životinje, od kojih se vlasnici često nisu htjeli odvajati

nove (razina 2 - akreditacija). Time je naš Fakultet svrstan u sam vrh eminentnih ustanova europskog veterinarskog visokog obrazovanja te se priznatom kvalitetom ističe u ovom dijelu Europe, što nas čini iznimno ponosnima.

Potres i pandemija

Koje su vam glavne ideje vodile kao novog dekana VEF-a?

- U obnašanje dužnosti dekana Veterinarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu treba uložiti sva svoja profesionalna i životna iskustva. No, osobno, ulogu dekana doživljam kroz funkciju koordiniranja i upravljanja složenim sustavom u zadanim pravnim okvirima, imajući na umu da je taj sustav opstao i uspješno djelovao svih ovih desetljeća zahvaljujući prije svega djelatnicima fakulteta. Program kojim sam se predstavio temeljio se na poštivanju struke i uvriježene akademske prakse, a njegove osnovne odrednice temeljio sam na tradiciji, poziciji, značenju i ugledu. Kako Sveučilišta u Zagrebu tako i fakulteta kao jedne od njegovih najstarijih sastavnica. Smatram da mi moja profesionalna i životna iskustva omogućuju da objektivno, s punim razumijevanjem, mogu procijeniti brojne poteškoće i izazove s kojima se na dnevnoj bazi susreću djelatnici našeg fakulteta i naši studenti. Pritom nosimo nemalu odgovornost s obzirom na činjenicu da je VEFUNIZG prepoznat i priznat u međunarodnim okvirima kroz punopravna članstva u uglednim međunarodnim udruženjima ustanova za veterinarsku visoku izobrazbu. A osnovne odrednice moga programa u ve-

ćem dijelu predstavljaju neprekidnost rada prijašnjih uprava fakulteta. Sve su one ustrajnim djelovanjem značajno unaprijedile međunarodnu prepoznatljivost i poziciju fakulteta, međutim, uvijek postoji prostor u kojemu je moguće i potrebno provesti daljnja poboljšanja i unaprjeđenja u smjeru razvoja.

Koliko je vaš fakultet stradao u potresima i kako ide obnova?

- Umnoga emocionalno traumatična iskustva koja su nas posljednjih nekoliko godina iznenada pogodila, svakako je važan trag ostavilo i opetovano znatno podrhtavanje tla na području Republike Hrvatske. Prvo želim reći o ovoj emocionalnoj i humanoj strani potresa jer ona je primaran odgovor na vaše pitanje. Zgrade, objekti i zidovi su kad-tad obnovljivi. I pokazali smo više puta u našoj povijesti da se i bez čvrstih zidova možemo snaći ako čovjek ostane čovjek. Iskustva potresa svakako su pogodila sve nastavnike, djelatnike i studente naročito stoga što imamo značajan broj studenata i djelatnika s potresom pogođenih područja čiji su domovi više ili manje stradali. Tadašnja uprava fakulteta, kao i djelatnici, pojedinačno su se stavili na raspolaganje svim potrebitima u tom trenutku.. Izrazito smo ponosni na naše studente koji su promptno organizirali prikupljanje pomoći i uz djelatnike VEFUNIZG kombi vozilom obilazili sela stradala u potresu. Sami objekti fakulteta, iako su zbog svoje povijesti i arhitektonskih posebnosti zaštićeni spomenik kulture, nisu znatno nastradali. Pri tome mislim kako nije bilo urušavanja zgrada,

“
Fakultet izvodi studentski program integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija veterinarske medicine na hrvatskom jeziku, 16 programa poslijediplomskih specijalističkih studija, jedan poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij iz veterinarskih znanosti te nastavu cjeloživotnog obrazovanja

krovova ili dimnjaka kakvima smo mogli svjedočiti na mnogim građevinama iz toga doba u gradu Zagrebu. Vanjska oštećenja gotovo su jedva zamjetna, dok se u unutrašnjosti nalaze dilatacije zidova, za koje je procijenjeno kako ne ugrožavaju statiku zgrada i mogućnosti njihova korištenja. Koliko god skromno zvuči, zadovoljni smo kako smo prošli s obzirom na neke druge sastavnice Sveučilišta u Zagrebu. Obnova zgrada fakulteta od potresa, planirana je sredstvima Europske unije, uz koordinaciju MZO. Mnogi su koraci i pripreme učinjeni, no konkretni radovi na objektima još nisu započeli. Radimo na tome i na-

damo se u okviru mogućnosti maksimalno obnoviti i prilagoditi objekte za sadašnje i još mnoge buduće generacije naših studenata.

Kako ste funkcionirali u vrijeme pandemijskih lockdownova, što ste naučili o sebi, o svojim studentima u tom, po mnogima, najizazovnijem vremenu nakon Domovinskog rata?

- O tome mogu govoriti samo iz perspektive nastavnika, odnosno predstojnika jedne od najvećih klinika na fakultetu, nikako iz pozicije Uprave ili dekana jer sam na dužnost dekana nastupio tek u listopadu 2022. godine. Svakako je bilo izazovno, a kako sam i sam teško obolio na samom početku pandemije, od početka sam bio svjestan nužnosti iznimne uzajamne odgovornosti svih sudionika u nastavnom procesu. Iako su sveučilišni milje mnogi vrlo olako spremni okarakterizirati najblaže rečeno tromim, u tom se trenutku u punom sjaju pokazala spremnost akademske zajednice na okretanje novim komunikacijskim platformama koje su iznimno brzo i spretno počele biti iskorištavane za provođenje nastavnog procesa da bi se održao njegov kontinuitet. Kao i svaki drugi početak povremeno je i taj naš nagli prelazak u potpuno digitalno funkcioniranje prolazio određene ‘dječje bolesti’, no, sada kada, nadam se, pomalo izlazimo iz tog teškog razdoblja i kada se sada osvrnemo na njega, mogu prilično zadovoljno reći da smo, čini se, ipak uspjeli i na to sam ponosan.

Avntura studiranja

Gdje se vaši profesori usavršavaju, nudi li im sustav dovoljno takvih mogućnosti ili sve ovisi o njihovoj intrinzičnoj motivaciji, entuzijazmu?

- Odgovorit ću vrlo kratko, iako je to tema o kojoj bismo mogli satima razgovarati. Konkretno, naši se nastavnici usavršavaju u prestižnim institucijama i ustanovama diljem svijeta. Mobilnost nastavnika, ali i studenata omogućena je u okviru nekoliko programa kao što su na primjer ERASMUS, ERASMUS +SMP, AUF, UNIC, CEEPUS i kao Uprava VEFUNIZG svakako ćemo intenzivno raditi na promoviranju, ali i uključivanju što većeg broja zainteresiranih studenata i nastavnika u odlaznu i dolaznu mobilnost jer je ona ugrađena u temelje suvremenog europskog sustava visokog obrazovanja. Sami nastavnici motivirani su i puni entuzijazma glede usavršavanja, jer je to osnovni preduvjet da se osiguraju visoki standardi u obrazovanju budućih doktora veterinarske medicine, svojevrsan zalag da fakultet ne stagnira, jer svako stagniranje zapravo je na neki način i svojevrsan pad.

Za kraj, što biste poručili brućima?

- Posebno pozdravljam i želim dobrodošlicu brućima Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Hvala im svima na povjerenju što su izabrali i upisali studije našeg fakulteta bilo na hrvatskom ili engleskom jeziku. Iznimno nam je važno da na VEFUNIZG nastavljate svoje obrazovanje i osobni razvoj. Isto tako želim istaknuti da fakultet nisu samo predavanja, ispiti, zgrade i učionice. Na fakultetu provodimo vrijeme, živimo, radimo i učimo. Upisom na naš fakultet započela je vaša avantura studiranja, istraživanja i primjene stečenih znanja i vještina.

Pojmu “strogoća” nije mjesto u akademskoj zajednici

Je li Veterina težak fakultet te hoće li biti strože ili blaže studirati sad, otkako ste sa suradnicima preuzeli vođenje fakulteta?

Niti jedan fakultet nije “lagan”, no studij veterinarske medicine iznimno je gradivom opsežan i to je ono što ga možda izdvaja od drugih fakulteta, a osobito od drugih fakulteta u području biomedicine i zdravstva. Studij traje čak šest godina, a u fokusu našeg poučavanja i učenja u svakom se trenutku nalazi nekoliko “osnovnih” životinjskih vrsta poput: psa, mačke, konja, krave, svinje, malih preživača. Kroz brojne izborne predmete poučavanje se proširuje i još na mnoge druge vrste. No, sav se trud ponekad u praksi, a porastom standarda i češće, pokazuje kao nedostatan kada se nađete oči u oči s očajnim vlasnikom bolesne životinje vrste koju ste do tada mogli vidjeti jedino u nekoj emisiji Sir Davida Attenborougha. Situacija postaje još gora kada shvatite da bi u prirodi, tom trenutačno bolesnom kućnom ljubimcu, vrlo lako mogli postati obrok. Isto tako, specifičnost naše struke unutar područja biomedicine i zdravstva očituje se i u činjenici da naši pacijenti ne govore, odnosno, ne verbaliziraju, ali “govore” na nebrojeno puno drugih načina koje u datom trenutku moramo moći nepogrešivo razumjeti da bismo joj mogli na prikladan način pomoći. I to je samo jedan od mnogobrojnih izazova s kojima se kao doktori veterinarske medicine svakodnevno susrećemo. Pojmu “strogoća” po mome mišljenju nije mjesto u akademskoj zajednici jer podrazumijeva nešto što uznemirava i dovodi u stanje stresa i nemoći te uključuje nadmoć druge osobe koja se pozicijom i stavom postavlja iznad vas. U središtu moga programa je student. Zajedno sa svojim najbližim suradnicima volio bih u ovom akademskom miljeu postići odnose i atmosferu u kojoj će student biti značajno motiviran i potican od nastavnika na studiranje, na svakodnevno strastveno istraživanje, a studiranje to na neki način i jest. Volio bih da student osjeti zadovoljstvo u napretku razvoja i usvajanja kompetencija koje će mu omogućavati da se jednom, nakon diplome, svim svojim bićem posveti pozivu koji ga je i potaknuo na upis studija veterinarske medicine. U tom procesu nema mjesta strogoći već suradnji, motivaciji, želji za usvajanjem i prijenosom znanja, vještina i kompetencija.

Je li istina da su vegetarijanci i vegani najbolji veterinari?

Najbolji veterinari su oni koji najstručnije i najodgovornije obavljaju svoj posao, neovisno o tome u kojem segmentu veterinarske djelatnosti ga obavljaju i neovisno o osobnim uvjerenjima koja nisu dio veterinarske profesije. To je jedini smjer u kojem možemo govoriti o pojedinačnim kvalitetama. Veterinari su profesionalci zaštite i očuvanja zdravlja životinja koje u izravnom ili neizravnom kontaktu s čovjekom mogu nositi i velike zdravstvene rizike. Studiranjem na Veterinarskom fakultetu dobiva se znanje o namirnicama animalnog podrijetla te njihovoj higijenskoj i zdravstvenoj ispravnosti kao i o načinima uzgoja životinja za hranu. Svaki student mora posjedovati znanje iz navedenih predmeta, neovisno o svojim uvjerenjima i prehrambenim navikama. Poznato je da način prehrane uvelike utječe na fizičko, a samim time i mentalno zdravlje, no ne bih išao tako daleko i upuštao se u kalkulacije poput te da prehrambene navike utječu i na nečije stručne kompetencije.

Crte iz biografije

Marko Samardžija objavio je dosad preko 350 znanstvenih i stručnih članaka, a autor je šest sveučilišnih udžbenika, tri sveučilišna priručnika, monografije, poglavlja u američkoj znanstvenoj knjizi te urednik šest sveučilišnih udžbenika i monografije. Od 2007. glavni je urednik znanstvenog časopisa “Veterinarska stanica”, a od iste godine i član Uredničkog odbora i pomoćni je urednik u dva međunarodna znanstvena časopisa i član Uredničkih odbora jedanaest međunarodnih i domaćih znanstvenih časopisa. Dobitnik je međunarodne nagrade za znanstveni i nastavni rad Poljskog društva veterinarskih znanosti, 2014., kao i 2015. godine priznanja “Veterinar 2014.” od istoga društva. Godine 2018. nagrađen je Godišnjom državnom nagradom za znanost u području biomedicine i zdravstva za iznimno bogatu znanstvenu, nastavnu i stručnu djelatnost u 2017. U veljači 2022. izabran je za dekana VEFUNIZG-a za razdoblje od 2022. do 2025. godine

DOBITNIK DRŽAVNE NAGRADE ZA PODRUČJE PRIRODNIH ZNANOSTI IZV. PROF. DR. SC. VILKO MANDIĆ S FAKULTETA KEMIJSKOG INŽENJERSTVA I TEHNOLOGIJE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Savjetujem mladima što više paralelnih istraživanja

Apsolutno je nužno fokusirati se na implementiranje samostalnih istraživanja pod okriljem projekta u ruke mladih poslijedoktorskih istraživača. Tako bi se u stadij poslijedoktoranda implementirao period osamostaljenja, te bi se tako poslijedoktorandima pružila šansa ne samo da sami kreiraju svoja istraživanja, nego i da na neki način uzmu poslovnu sudbinu u svoje ruke

RAZGOVARAO
PETAR BILOBRK

Godišnju nagradu za područje prirodnih znanosti dobio je naš sugovornik izv. prof. Vilko Mandić s Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu.

Poštovani profesore Mandiću, čestitamo vam na nagradi! Što je utjecalo na vaš profesionalni znanstveno-nastavni razvoj?

-Zahvaljujem na čestitkama, kao i na interesu za intervju. Neću se ni pokušati psihoanalizirati kako bih odgonetnuo što me je inicijalno odvelo u znanost; mehanizmi meandriranja razine motivacije u mladim danima su "more duboko" pa bi zadiranje u njih samo dokazalo generacijski jaz između trenutnog i mladog Vilka. O već zrelim danima može se

spekulirati. Može se reći da po "godini proizvodnje" još spadam u mladi dio istraživačke populacije, pa nije bilo vremena da moj smjer istraživanja bude predodređen nekim pojavama iz kategorije životnih djela. Šalu na stranu, činjenica je da sam još energičan i znatiželjan spram znanosti, a nije mi baš lako prepoznati je li to posljedica samoopredjeljenja ili se to razvilo sazrijevanjem. Ipak, mogu prepoznati određenu proaktivnost određenih istraživačkih grupa i suradnika iz prošlih dana, pa bih ih afirmirao u kontekstu doprinosa mojem znanstveno-nastavnom razvoju. Konkretno, prof. Kurajica pobrinuo se da tijekom doktorskog studija u HR nemam briga osim samog doktorskog studija, a prof. Tkalcic-Čižmek pobrinula se da mi ta jedina briga ne bude znanstveno prejednostavna. Nadalje, neke istraživačke grupe tije-

kom poslijedoktorskih usavršavanja u dalekom Tajvanu, te u zapadnom dijelu EU-a, ukazale su na postojanje koncepata institucionalizirane organizacije, individualne istraživačke vibrantnosti i općenito kompleksnosti istraživačke problematike s kakvima se nisam susreo na našim prostorima. Mislim da je nukleus mogeg profesionalnog razvoja ipak razvidan kroz sinergiju spomenutih vrsnih nacionalnih pojedinaca i izvanrednih međunarodnih pojedinaca te organizacija. Naime, uvidio sam da uvijek može više i bolje, i u nastavku karijere barem sam donekle pokušao pokazati da može više i bolje i na području Lijepe naše, usprkos ograničenoj razini istraživačke dinamike, infrastrukture i poticajnosti. Uglavnom, definitivno je bilo pokazatelja na temelju kojih se moglo naslutiti da će biti nešto od mene. Možda bi bi-

lo zanimljivije razmisliti što trenutno utječe na moj daljnji znanstveno-nastavni razvoj, pogotovo ako se razmotri pitanje je li to kataliziran ili inhibiran proces.

Istraživanja mentora

Znanstvena su istraživanja ključ razvoja znanosti u svim znanstvenim područjima. Mislite li da mladi znanstvenici u RH provode dovoljno znanstvenih istraživanja?

-Naravno da ne (niti iskusni istraživači ne provode dovoljno istraživanja). Zapravo, mladi znanstvenici ne provode istraživanja. Mladi su znanstvenici tijekom doktorskih studija uključeni na istraživanja njihovih mentora, u čemu se oni snađu ili ne snađu, što je sasvim primjerno za period učenja. Ono što slijedi nije primjereno; poslijedoktorandi se zapošljavaju ili prebrzo ili prekasno, ovisno o institucionalnoj vještini onih koji ih žele zaposliti. Proces se prvenstveno prilagođava organizacijskoj shemi određene institucije, a gotovo nikako znanstvenom profilu i izvrsnosti kandidata. Čini mi se da stadij poslijedoktoranda traži više alata kojima bi ih se vrednovalo, pri čemu su projekti možda najbolji alat. U tom kontekstu, mislim da je apsolutno nužno fokusirati se na implementiranje samostalnih istraživanja pod okriljem projekta u ruke mladih poslijedoktorskih istraživača. Tako bi se u stadij poslijedoktoranda implementirao period osamostaljenja, te bi se tako poslijedoktorandima pružila šansa ne samo da sami kreiraju svoja istraživanja, nego i da na neki način uzmu poslovnu sudbinu u svoje ruke. Naime, u HR zasad kompetitivne projekte mogu prijavljivati samo istraživači s ugovorom na neodređeno, što je stadij karijere kada više nije moguće diskriminirati izvrsne i ambiciozne od onih koji to jednostavno nisu. A takvih ima puno; zanimljiva bi bila statistika o tome koji postotak znanstveno-nastavnog osoblja nije ni prijavio projekt tijekom karijere u svojstvu voditelja. Dakle, stadij kada se može pratiti razvoj znanstvene ideje i ambicije upravo je stadij poslijedoktoranda. Također, apsolutno je ključno za to razdoblje inzistirati na dugoročnoj međunarodnoj mobilnosti mladih znanstvenika kao kriteriju za napredovanje, što je na neki način argumentirano kroz prethodno pitanje, barem za

Izv. prof. Vilko Mandić

PRIVATNI ARHIV

moju malenost. Konačno, takvog prosperitetnog poslijedoktoranda valja nagraditi docentskim radnim mjestom, što u konačnici za poslodavca zapravo predstavlja zalag za daljnji kadrovski institucionalni razvoj. Da se vratim na početak, postoje modeli koji lijepo povezuju ulaganja u znanost i razinu razvoja neke zemlje. Bilo bi smisleno tematski implementirati u mlade znanstvenike, ono što je dokazano na primjeru cijele znanstvene zajednice. Pritom od viška ne boli glava, tako da savjetujem mladima što više paralelnih istraživanja.

Kako vidite budućnost razvoja znanstvenoga napredovanja? Pri tome posebno mislim na prirodne znanosti.

-Ne može se poreći da postoji namjera relevantnih tijela za unaprjeđenjem sustava napredovanja, međutim, mehanizam postizanja cilja često se u praksi pokazao kao inertan i nedovoljno razrađen. Tako da mogu samo probati iznijeti neke vlastite misli.

U svakom slučaju, treba prilagoditi uvjete za izборе napredovanja. Po mojem skromnom mišljenju, znanstvena izvrsnost trebala bi postati možda i isključivi parametar za napredovanje. Pod znanstvenom izvrsnošću relevantnim smatram kvalitetu i kvantitetu isključivo međunarodno recenziranih časopisa indeksiranih u renomiranim bazama časopisa (CCC), međunarodnu mobilnost i vođenje uspješnih kompetitivnih projekata. Za radove to bi bio broj radova normaliziran faktorom odjeka, brojem auto-

ra i medijanom faktora odjeka područja. Za mobilnost to bi bile međunarodne stipendije i godine u inozemstvu. Za projekte bi to bio broj i vrijednost uspješno vođenih kompetitivnih projekata. Znanstvenu izvrsnost prvenstveno treba početi vrednovati tako da se u radno opterećenje funkcionalno implementira znanstveno opterećenje uz nastavno opterećenje. Naime, treba raditi na modelu uvjetovanja aktivnosti, pogotovo redovitih profesora u trajnom zvanju, kao i olakšavanju zapošljavanja docenata, kroz neki vid "mrkve i batine". Treba stimulirati izvrsne, a onima koji se teško nose s opsegom posla treba ponuditi alternativni smjer karijere. Treba biti svjestan da u HR industrija rijetko omogućuje transfere, tako da akademska zajednica mora prihvatiti da ne može svatko završiti kao redoviti profesor u trajnom zvanju. Možda netko dobro govori, ali znanost mu baš ne ide; nema problema, postoji zvanje viši predavač (ne bi trebalo plaćati redovitog profesora u trajnom zvanju za jedno koautorstvo u Q4 u zadnjih 25 godina karijere). Problematika proizlazi iz činjenice da je u području prirodnih znanosti, a pogotovo u tehničkim znanostima, relativno jednostavno zadovoljiti uvjete za izbor u redovitog profesora u trajnom zvanju. To pokazuju svi dobitnici nagrade. Ono što je teško je proći kroz natječaj za izbor u docenta, gdje dominiraju ocjene za tehnički i "umjetnički dojam", kroz što su zasigurno prošli i dobitnici.

Isto se može ekstrapolira-

Radovan Fuchs, Vilko Mandić i Željko Reiner

TONI BITUNJAC

Dobitnik Državne nagrade za znanost
PRIVATNI ALBUM

“

Po mojem skromnom mišljenju, znanstvena izvrsnost trebala bi postati možda i isključivi parametar za napredovanje

ti i na opremu. Akademika zajednica mora prihvatiti da ne može svaki kat imati elektronski mikroskop. Na kraju, Zagreb ima 30-ak *low-end* ili neoperativnih elektronskih mikroskopa. Centri izvrsnosti zvuče kao dobra priča, ali su često platforma za neuspjeh. Moja malenkost smatra da je problematika opet u radnim mjestima i napredovanjima. Zašto bi tehničar učio raditi na uređaju od više milijuna eura s jedne strane, a s druge zašto se očekuje da će znanstvenik sa sto drugih briga biti 24/7 motiviran pomagati kolegama tijekom rada na istom uređaju bez dodatne financijske stimulacije? Dakle, nemamo sustav uvjeta i napredovanja koji omogućuje kompetitivno i aktualno vrednovanje znanstveno-nastavnog kadra. Ne možemo specijalizirati one koji su monotalentirani, nagraditi one koji su polivalentni te kapacitetni, a preusmjeriti potkapacitirane.

Nisam dovoljno pametan da nudim rješenja, niti sam na poziciji moći da mogu ista poduzeti, ali barem mogu ukazati na to da mi se sadašnji sustav napredovanja ne čini kao onaj koji će smanjiti disparitet između onih koji vuku naprijed i onih koji čekaju penziju. Čini mi se da, nažalost, težimo prosječnosti.

Znanost o materijalima

Autor ste više od stotinu objavljenih znanstvenih radova, uz nastavne aktivnosti na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu sudjelujete na mnogim znanstvenim skupovima i simpozijima. Na kojim projektima trenutno radite?

-Konkretno, radim na presjeku područja kemijskog inženjerstva i kemije, što je za-

pravo međunarodno poznato kao znanost o materijalima (u HR ipak to još nije prepoznato te se znanost o materijalima “dijeli” između različitih područja), gdje su, po mojem mišljenju, relevantni radovi u časopisima koji su citirani u CCC bazi podataka, pa onda imam samo preko 70 takvih radova. U jednoj rečenici o svakom koji trenutno vodim: PZS (projekt širi stanje o materijalima u vodljivoj i prozirnoj konfiguraciji te konfiguraciji za prijenos naboja te razmatra nanostrukturiranje istih za pripravu različitih elemenata solarnih ćelija, primjerice raznih heterospojeva, hibridnih višefaznih heterospojeva, fotoaktivnih perovskita itd.). UIP (projekt fundamentalnim istraživanjem želi razjasniti pojmove kao što su infiltracija, infuzija i formiranje granice faza, s ciljem pomicanja stanja znanja u skliskim, antikorozijskim, farmaceutskim, fotoaktivnim itd. materijalima). IR12 (projekt dizajnira i testira proizvodni multifunkcionalni postav učinkovitog solarnog panela u kojem se supstrat oblaže višeslojevitom nanometarskom prevlakom, što zahtijeva povezivanje procesa koji su tehnološki dobro poznati s najnaprednijim metodama kontrole i nanošenja materijala na nanorazini). Bilateralni francuski (projekt uspoređuje i optimira sinteze kompozita aerogelova/kriogelova na bazi ugljika pripremljenih sušenjem smržavanjem, sušenjem superkritičnim fluidom, te pripreme nanoporoznih filmova nanošenjem kondenzacijom nanočestica iz plazme). Bilateralni austrijski (projekt razvija nanostrukturirane kompozite metalno-oksidnih filmova i polimernih na-

“

Nemamo sustav uvjeta i napredovanja koji omogućuje kompetitivno i aktualno vrednovanje znanstveno-nastavnoga kadra

Državne nagrade

U prosincu 2022. u Hrvatskome saboru svečano su dodijeljene državne nagrade za znanost, kojima se nagrađuju najveća dostignuća u znanosti u 2021. godini Državne nagrade za znanost dodjeljuje Republika Hrvatska za iznimno važna dostignuća u znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, za proširenje znanstvenih spoznaja i za znanstvena ostvarenja u primjeni rezultata znanstvenoistraživačkog rada, koja su postigli znanstvenici, istraživači i znanstveni novaci. Zakonom o hrvatskim državnim nagradama za znanost predviđena je dodjela četiriju vrsta državnih nagrada za znanost. To su nagrada za životno djelo, godišnja nagrada za znanost, godišnja nagrada za popularizaciju i promidžbu znanosti i godišnja nagrada za znanstvene novake

Ukupno su dodijeljene 32 nagrade - pet za životno djelo, 17 godišnjih nagrada za znanost, četiri godišnje nagrade za popularizaciju i promidžbu znanosti te šest godišnjih nagrada za znanstvene novake/mlade znanstvenike Nagrade dobitnicima dodijelili su potpredsjednik Hrvatskoga sabora akademik Željko Reiner i ministar znanosti i obrazovanja profesor Radovan Fuchs. Čestitavši nagrađenima, naglasili su da je njihova prepoznatljivost u svijetu i pokazatelj afirmacije naše zemlje na svjetskoj karti znanosti

nopredložaka pripremljenih 3D printanjem visoke rezolucije te nanošenjem metodom ablacije iskrom za pripravu filmova s optički selektivnim svojstvima). Bilateralni kineski (projekt uspoređuje procese pripreme i dopiranja poluvodičkih materijala korištenjem naprednih metoda kemijskog te fizikalnog nanošenja te uspoređuje funkcionalne karakteristike pripremljenih materijala, primjerice katalizatore).

Sumarno, grupa se multidisciplinarno bavi razvojem i organskih i anorganskih nanomaterijala, često nanostrukturiranih, u različitim naprednim geometrijama, pripremljenih naprednim kemijskim depozicijama (sol-gel, hidrotermalne, superkritičnim fluidima, kemijske kupke) kao i naprednim fizikalnim depozicijama (SPAD, MS, 3D-2PP), s ciljem integracije u uređaje i unaprjeđenjem funkcionalnih karakteristika fotonaponskih, senzorskih, fotokatalitičkih, optoelektričnih, baterijskih i drugih sustava. Velik dio ekspertize posvećen je naprednoj karakterizaciji materijala prvenstveno strukturnim (GIXRD-XRR-SAXS) morfološkim (FESEM-FIB-TEM-AFM) i spektroskopskim metodama (DRS-UV-VIS-NIR-FTIR). Pojednostavljeno rečeno, laboratorij može pripremiti i karakterizirati velik broj materijala, pogotovo naprednih.

Možete li nam reći za što vam je konkretno dodijeljena godišnja nagrada?

-Na diplomu piše: “... za izvanredna postignuća u difrakciji nanomaterijala.” Povjerenstvo je dalo obrazloženje koje ću interpretirati slobodnim stilom. Prestižna difrakcijska baza podataka tražila je i objavila strukturne rezultate određenog spoja iza kojeg stoji moj laboratorij (Laboratorij za tanke filmove) koji je uspostavljen 2021. godine sredstvima aktivnih projekata (u vrijednosti od oko 1.3 mil. eura), koji su omogućili objavu preko 10 znanstvenih radova u 2021. Akumulacija tolikih sredstava kroz individualne projekte, na temelju čega je bilo moguće provesti značajna infrastrukturna unaprjeđenja te konačno osnovati Laboratorij za tanke filmove, te posljedično objaviti velik broj radova, kao i provesti brojne suštinski povezane aktivnosti u samo jednoj godini, predstavlja impresivno postignuće koje se samo manifestira uključenjem rezultata istraživanja u spomenutu bazu difrakcijskih podataka.

Što ova nagrada znači za vas osobno?

-Nadam se da nije sporno da je nagrada zaslužena. Tako da bi možda zanimljivije (emotivnije) bilo čitati moj osvrt o tome što bi za mene značio izostanak nagrade. Šalu na stranu, nagrada doista kondenzira višegodišnje istraživačko djelovanje, što uključuje veliko preklapanje privatnog i poslovnog života (neki bi to mogli protumačiti i kao potpuno žrtvovanje privatnog života), tako da jednostavno mogu reći da najveće zadovoljstvo proizlazi iz činjenice da su istraživački napori prepoznati. Puno je emotivnija spram nagrade supruga; ona napokon ima dokaz da se znanstvena predanost u HR isplati.

Uvodni govor dekana prof. dr. sc. Slavka Oreškovića

Pozdravni govor predsjednika Hrvatskoga sabora g. Gordana Jandrokovića

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

Obilježena 105. obljetnica Medicinskog fakulteta

Pišu **DANKO RELIĆ, MARIO CVEK**
SNIMILA **SANDRA KEŽMAN**

Svečanom sjednicom Fakultetskoga vijeća obilježena je 105. obljetnica najstarijega medicinskoga fakulteta u Republici Hrvatskoj

Svečanu sjednicu otvorio je dekan **Slavko Orešković** uvodnim obraćanjem, u kojem je posebno istaknuo: "Medicinski fakultet u Zagrebu osnovan je Odlukom Hrvatskog sabora za vrijeme Prvog svjetskog rata davne 1917. godine. Otada je prolazio kroz burne trenutke naše povijesti, ali uvijek se znao nositi s teškoćama i uvijek iz njih izlaziti bolji i jači u svakom pogledu."

Danas je Medicinski fakultet jedna od najvećih i najznačajnijih znanstveno-obrazovnih ustanova u hrvatskom visokoškolskom sustavu, a uz to i ključna za zdravstveni sustav i razvoj biomedicine kao discipline na ovim prostorima. Naš fakultet obrazuje više od 60% svih doktora medicine i više od 80% doktora medicinskih znanosti. Prosječno gledano, na našoj ustanovi diplomira jedan liječnik dnevno, te svoju edukaciju završi i jedan specijalist dnevno. Stoga je Medicinski fakultet u Zagrebu i najodgovorniji za našu medicinsku povijest, ali i za sadašnjost i budućnost hrvatske medicine.

Kako je zdravstvena zaštita studenata jedna od prioritarnih zadataka, a koja u ovom

trenutku nije na onoj razini koju želimo, odlučili smo izgraditi Studentsku polikliniku za pružanje primarne i konzilijarno-specijalističke zdravstvene zaštite studenata Sveučilišta u Zagrebu. Prostor će biti u jako oštećenoj zgradi bivše Klinike za ortopediju koja će nakon obnove, kao zaštićeni građevinski spomenik, služiti ovoj svrsi.

Danas je na Medicinskom fakultetu oko 3000 studenata, integriranog dodiplomskog i diplomskog studija na hrvatskom jeziku, studiju na engleskom jeziku, na dva doktorska studija biomedicina i zdravstvo

i neuroznanosti, na 48 poslijediplomskih specijalističkih studija u sklopu specijalizacija za pojedine kliničke struke te na studiju sestrinstva."

Svečanoj sjednici su prisustvovali brojni ugledni uzvanici koji su potom prisutnima uputili prigodne govore i čestitke. Među njima ističemo g. **Gordana Jandrokovića**, predsjednika Hrvatskoga sabora, prof. dr. sc. **Radovana Fuchsa**, izaslanika predsjednika Vlade RH i ministra znanosti i obrazovanja RH, prof. dr. sc. **Silvija Bašića**, državnog tajnika Ministarstva zdravstva RH, prof. dr.

sc. **Stjepana Lakušića**, rektora Sveučilišta u Zagrebu, akademika **Velimira Neidhardta**, predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademika **Zvonka Kusića**, posebnog savjetnika predsjednika Vlade RH, dr. sc. **Špiru Janovića**, državnog tajnika Ministarstva branitelja RH, dr. sc. **Mislava Hermana**, potpredsjednika Gradske skupštine grada Zagreb, g. **Ivana Celjaka**, župana Sisačko-moslavačke županije, dr. sc. **Mirelu Šentija Knežević**, ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom grada Zagreba, dr. sc.

Pjevački zbor studenata Medicinskog fakulteta Lege artis

“

Danas je Medicinski fakultet jedna od najvećih i najznačajnijih znanstveno-obrazovnih ustanova u hrvatskom visokoškolskom sustavu, a uz to i ključna za zdravstveni sustav i razvoj biomedicine kao discipline na ovim prostorima

Krešimira Luetića, predsjednika Hrvatske liječničke komore te prof. dr. sc. **Adrianu Vince**, predsjednicu Stručnog savjeta Hrvatskog liječničkog zbora.

Kao i svake godine dodijeljena je Nagrada "Medicina" – u znak priznanja i zahvalnosti za promicanje načela humanosti i etičnosti u skrbi za teško bolesne ljude, a u čast i slavu Medicine, Čovjeka i Humanosti – za koju je obrazloženje dao akademik **Marko Pećina**. Ove godine dobitnici nagrade su zdravstveni djelatnici Sisačko-moslavačke županije.

Nagradu za posebno postignuće u medicinskoj struci i znanosti dobili su tim **Kliničkog zavoda za dijagnostičku i intervencijsku neuroradiologiju KBC-a Zagreb** te akademik **Bojan Jelaković**; a posebna dekanova nagrada dodijeljena je **Katedri za kirurgiju**.

Zatim je uslijedila dodjela dekanovih nagrada za produktivnost tijekom pohađanja sveučilišnog poslijediplomskog doktorskog studija. Dobitnici su dr. sc. **Ivan Banovac**, dr. sc. **Tihana Marić**, dr. sc. **Mario Šestan** i dr. sc. **Nikola Štoković**, koji se ujedno i zahvalio u ime dobitnika

Zbor *Optimisti*, prvi je u Hrvatskoj čiji su članovi ljudi koji su izgubili prirodni način govora jer im je zbog karcinoma grla odstranjen organ govora, izveo je glazbeni intermezzo te im je potom dodijeljeno priznanje za njihov predani rad na čelu s gđom **Tamarom Živković Ivanović**.

Zahvalnica dekana dodijeljena je dugogodišnjem glavnom tajniku Fakulteta g. **Darku Bošnjaku** te studentici **Luciji Lesjak**, za vrhunske sportske rezultate na međunarodnoj razini (karate).

Svečanu sjednicu je svojim izvedbama uveličavao i pjevački zbor studenata Medicinskog fakulteta **Lege artis** pod ravnanjem dirigentice **Ive Jarić Bremerc**.

STUDENTSKI CENTAR KORISNICIMA PRIREDIO UGODNO IZNENAĐENJE

Stanari splitskih domova kreativno u novu 2023.

Piše **MATEJ SUNARA**

Što je zajedničko studentskom kafiću "Tinel" na Kampusu, košarkaškom terenu na krovu doma, zalogajnici u SD Bruno Bušić, prostoru za druženje u Hostelu Spinut i svim ostalim frekventnim mjestima studentskog života? Hodajući po Kampusu i Spinutu jednostavno ne možete ne primijetiti gornje dijelove trenirke sive boje, sa zanimljivo dizajniranim grafikama na leđima. Upravo su te lijepe trenirke ovogodišnji pokloni koji su dočekali studente u njihovim

sobama nakon dolaska sa zimskih praznika i upravo one povezuju sva mjesta studentskog života u Splitu. Napravili smo dir po Studentskom domu "Bruno Bušić" i tamo naletjeli na pet studentica koje su nam rado pozirale u ovim lijepim poklonima. Trenirke su im postale neizostavni odjevni predmet. – Svi smo oduševljeni ovogodišnjim poklonom. Prošle smo godine isto dobili poklon od Studentskog centra u Splitu i ove se godine nitko nije nadao da ćemo dobiti ovako kvalitetnu duksericu – govori nam Ana Ilić, studentica

Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu netom nakon poziranja.

Kreativni tim Studentskog centra u Splitu osmislio je pet grafika koje krase poledinu trenirke. Svaki dizajn prikazuje jedan dio studentske svakodnevice u Splitu koji se ne susreće toliko često u drugim sveučilišnim gradovima i naglašava ono po čemu je Sveučilište u Splitu posebno. Tako na grafikama možemo pronaći od partija pod najvećom disko-kuglom u Hrvatskoj u menzi na Kampusu i učenja na plaži pa do vožnje na

električnom romobilu, biciklu ili SUP dasci.

– Dobili smo e-mail da napišemo svoje veličine majice. Očekivali smo obične majice s natpisom, ali kad smo došli u dom

dogodio se "vau" efekt! Primjerice na mojoj dukserici je oslikana situacija koju smo često spominjali prošle godine u ovome domu. Jedan student pita: "Kada ćemo učiti?", a drugi odgovara:

Učit ćemo na plaži". To smo mi prošle godine pokušavali, međutim, plaža nam je uspjela, a učenje i ne baš – uz smijeh dodaje Magdalena Lovrić, studentica FESB-a.

– Mene dočekala dukserica s natpisom: "Piletina u menzi ili kava u Tinela", a student odgovara: "Oboje!". Ne smijem jesti gluten, pa skoro svaki dan jedem piletinu i ova dukserica je personalizirana za mene. Vidi se da su kreatori uključeni u studentski život – zaključuje Ana Nikol Šprlje, studentica Ekonomskog fakulteta u Splitu.

SVEČANA VEČERA ZA STUDENTICE

Dan žena na studentski način na splitskom kampusu

PIŠE **MATEJ SUNARA**
SNIMIO **JAKOV MATIĆ**

Studentice su i ove godine preuzele ključeve restorana "Kampus" na svoj dan. Studentski centar Split organizirao je svečanu večeru u njihovo ime. Kad smo ušli u restoran, imali smo što za vidjeti: mnoštvo lampica, okrugli stolovi, svijećnjaci, 400 studentica u lijepim haljinama i njihov nasmijana lica. – Prelijep je ambijent, predivna atmosfera i super društvo – govori Martina Košić, studentica četvrte godine FESB-a, dok s kolegicama pozira našem fotoreporteru. Večera je privukla i mnoštvo bruošica koje se prvi put susreću s ovakvim ambijentom u jednom restoranu studentske prehrane. Veselo je bilo za stolom bruošica ekonomije. – Pri upisu na sveučilište nisam očekivala da će to biti na ovakvoj razini. Vidjela sam da se u restoranu organiziraju različiti događaji, ali ovakvo uređenje me oduševilo – govori Marina Bakica iz Trogira, studentica prve godine Ekonomskog fakulteta u Splitu, dok s kolegicama u redu čeka za hranu.

Studentice je dočekao koktel dobrodošlice, a hrana je bila poslužena na četiri izložbena stola. Hladnu platu je činio pršut, sir, soparnik, panceta te tartovi od slanutka, tunjevine, povrća i sira, dok se od toplih jela moglo birati od mariniranog lungića s njokima, liganja na dalmatinski način s palentom i crnog rižota pa sve do rolanog batka punjenog sirom i pancetom, istarskih fuža s tartufima i šarenih njoka sa sirom. Ništa skromniji nije bio ni slatki stol sa širokom lepezom kolača i torti. Večeru u vrijednosti od 40 eura, studentice su uzisicu platile samo 7 eura.

– Sva je hrana odlična, ali bih posebno izdvojila fuže s tartufima. Njih baš volim. Još da čujemo glazbu kako bi doživljaj bio potpun – zaključuje Marija Mikulić, studentica KBF-a. – Za 7 eura je i bez glazbe dobro – dodaje uz smijeh jedna od kolegica za stolom. Nakon hrane se na binu popeo RaptorX band, koji je večer otvorio s par sentiša posvećenih ženama, ali su ubrzo ubacili u veću brzinu, pa su studentice dobro zagrijale plesni podij.

STUDENTSKI STANDARD

Kvalitetno se najedi u menzi i nagradu osvoji

PIŠE **MATEJ SUNARA**

Studentski centar Split i ove godine organizira nagradnu igru "Ocijeni spizu i nagrada je blizu" kojom motivira studente da nakon posjete menzi ostave komentar za pojedeni obrok. U nagradnoj igri na dobitku su i studenti, koji mogu osvojiti bogate nagrade u vrijednosti više od 5000 eura, ali i Studentski centar Split, koji na taj način prima direktnu povratnu informaciju o kvaliteti hrane u restoranu.

ma studentske prehrane u Splitu. Nagradna igra započela je 1. veljače i traje sve do 30. svibnja. Studenti hranu ocjenjuju preko zadnje verzije mobilne aplikacije UNISpoT i nagrađuju se tri kategorije: najaktivniji ocjenjivač, najkorisniji ocjenjivač i račun s najviše različitih proizvoda. Nagrade se dodjeljuju svakog mjeseca, a završetkom svibnja održat će se svečana dodjela glavnih nagrada. Potrebno je samo par jednostavnih klikova i minuta vremena za napi-

sati komentar nakon pojedenog obroka kako biste sudjelovali u igri za novi električni bicikl u vrijednosti 2300 eura, pametni mobitel u vrijednosti od 800 eura, laptop u vrijednosti od 600 eura, bežične slušalice, pametni sat ili, ukoliko volite plesati, paket ulaznica za Ultrafestival koji se održava u srpnju u Splitu. Definitivno vrijedi pokušati. Kvalitetno se najedi, uključi se u igru, a ujedno i podigni studentski standard života na Sveučilištu u Splitu. Sretno.

Ocijeni spizu i nagrada je blizu

01.02 – 30.05.2023.
OSVOJI NAGRADE U VRIJEDNOSTI OD PREKO **€ 5000**

Instaliraj **NOVU UNISpoT** aplikaciju i ocijeni račune

Bogate nagrade SVAKI MJESEC

SCST

PROF. ŽELJKO DUJIĆ, DOBITNIK DRŽAVNE
NAGRADE ZA ZNANOST ZA ŽIVOTNO DJELO

Svjetski autoritet za humanu fiziologiju

Profesor Dujić dobitnik je Nagrade za životno djelo iz područja biomedicine i zdravstva, a zavrjedio ju je zbog iznimnih znanstvenih dostignuća, ali i zbog činjenice da je itekako pridonio razvoju svoje matične ustanove, kao i Sveučilišta u cijelosti.

Piše:
DIANA BARBARIĆ

Mеду četvoricom Splićana koji su dobili državnu nagradu za znanost za 2021. godinu je i prof. dr. sc. Željko Dujić (63), jedan od najpoznatijih hrvatskih fiziologa i nosivih stupova Medicinskog fakulteta, ali i Sveučilišta u Splitu. Profesor Dujić dobitnik je Nagrade za životno djelo iz područja biomedicine i zdravstva, a zavrjedio ju je zbog iznimnih znanstvenih dostignuća, ali i zbog činjenice da je itekako pridonio razvoju svoje matične ustanove, kao i Sveučilišta u cijelosti.

Ni prije ove nagrade za životno djelo nije mu manjkalo priznanja: prof. Dujić nagrađen je Plaketom predsjednika RH Danice hrvatske s likom Rude-
ra Boškovića 1996., Godišnjom nagradom za znanost HAZU 2003., Državnom godišnjom nagradom za znanost MZOŠ 2006., Nagradom Sveučilišta u Splitu za znanstvenu aktivnost 2017., te brojnim priznanjima Medicinskog fakulteta u Splitu za najbolji znanstveni projekt, doprinos razvoju ustanove...

Profesor Dujić mogao je nakon završene gimnazije "Natko Nodilo" birati što želi studirati, a odluka da izabere studij medicine zapravo je bila slučajnost. Njegov pokojni otac prof. dr. sc. Andrija Dujić, čuveni sveučilišni profesor, bio je jedan od osnivača Pravnog fakulteta u Splitu, a u obitelji prije njega nije bilo liječnika. Premišljao se između studija strojarstva, građevine i medicine, a na koncu je odluka pala da upiše Medicinski fakultet u Zagrebu.

Uporan i talentiran, završio je studij u rekordnom roku: upisao ga je u jesen 1978., a već u lipnju 1983. diplomirao. Nude na mu je nakon toga specijalizacija i posao, ali odluka je pala da ode na Medicinski fakultet u Wisconsinu u SAD-u. I tamo je briljirao. Bio je najmlađi doktor znanosti kojega je taj prestižni fakultet dao, a fascinirano je sada čuti kako je profesor Dujić požurio i s doktoratom iz razloga što se morao prije 27. godine života vratiti doma, u tadašnju

Jugoslaviju, kako bi odslužio obvezni vojni rok. Doktorirao je na studiju iz fiziologije već 1986. godine. Iz današnje perspektive zvuči neobično i činjenica da je u Ameriku otišao kao već oženjen mladi liječnik. Njegova supruga Jagoda je doktor veterine, a dok je bio doktorand u SAD-u mu se rodilo i starije od dvoje njihove djece: sin Goran, koji je također liječnik, specijalist radiologije, dok je kćerka Andrea Dujić završila arhitekturu.

Priča nam kako je taj Medical College of Wisconsin (MCW) tada imao najbolje rangirani, pa tako i financirani, Zavod u SAD-u, a to je značilo i direktnu interakciju s liderima iz različitih područja fiziologije, ali i značajna financijska sredstva bez kojih, ističe profesor Dujić, nema ni ozbiljnijeg bavljenja znanosti.

Američko iskustvo

Iskala je za Hrvatsku, moguće više nego za njega osobno, sretna okolnost da je profesor Dujić želio svoju karijeru, ali i život provesti u Hrvatskoj, ali njegovo američko

iskustvo nije bilo uzaludno. Utabao je put desecima naših liječnika i znanstvenika da se usavršavaju u SAD-u, a vrhunska edukacija koju je stekao u Americi pokazala mu se ključna i za pokretanje znanstvenoistraživačke i nastavne aktivnosti pri Medicinskom studiju u Splitu koji je 1988., kad je on počinjao raditi na Zavodu za fiziologiju, bio dio Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Prisjeća se kako je rad započeo u potpuno neadekvatnim uvjetima za znanstvenu djelatnost u Biskupovoi palači, da bi preko kampusa bolnice na Firulama nastavio raditi u sadašnjoj zgradi Fakulteta pri kampusu Križine.

Sudjelovao je u razvoju i osamostaljenju Medicinskog fakulteta, i to kao prodekan, od 1997. do 2001. godine, a kasnije i kao prorektor za znanost i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Splitu, u razdoblju od 2000. do 2006. Osnovao je Zavod za integrativnu fiziologiju, čiji je predstojnik više od 20 godina, a redoviti profesor u trajnom zvanju je od 2005.

Na Medicinskom fakultetu osnovao je tri doktorska studija, od kojih je jedan bio međunarodni (Primijenjena fiziologija i fiziološka genomika).

Smatra kako je Medicinski fakultet u Splitu, pa i cijelo Sveučilište, postigao odlične rezultate, ali da bi se napravilo još veći iskorak, nužna su veća ulaganja u znanost. U opremu i kemikalije, tvrdi, mora se stalno ulagati, jer su znanost i medicina jako skupi.

Nužno je daljnje povećanje vrhunskih temeljnih istraživanja, intenzivnija međunarodna suradnja s vrhunskim sveučilištima, te slanje buduće generacije znanstvenika na doktorate u međunarodne centre izvrsnosti - tvrdi profesor Dujić.

Glavni znanstveni interes profesora Željka Dujića je humana fiziologija u području utjecaja okoliša na ljudsko tijelo (hipoksija, hiperoksija, hiperkapnija, hiperbarija, SCUBA i ronjenje na dah, tjelovježba...).

Objavio je više od 180 radova u vodećim međunarodnim časopisima i spada među

“

Medicinski fakultet i Sveučilište u Splitu, postižu odlične rezultate, a za još veći iskorak, nužno je daljnje povećanje vrhunskih temeljnih istraživanja, intenzivnija međunarodna suradnja te slanje buduće generacije znanstvenika na doktorate u međunarodne centre izvrsnosti - tvrdi profesor Dujić

“

Profesor Dujić dao je veliki doprinos fiziologiji ronjenja skomprimiranim zrakom, posebice kod uvođenja mjerenja kardiorespiracijskih parametara u hiperbaričnim uvjetima

najcitiranije znanstvenike iz fiziologije ronjenja. Njegov znanstveni doprinos odnosi se na sljedećih šest područja istraživanja humane fiziologije: utjecaj slezene pri dugotrajnom zadržavanju daha prilikom ronjenja te pri aktivaciji simpatičkoga živčanog sustava; karakterizacija simpatičkih neurona tijekom dugotrajnog zadržavanja daha u vrhunskih ronilaca na dah i bolesnika sa zatajenjem srca; cerebrovaskularne adaptacije tijekom ekstremne hipoksije; utjecaj nevoljnih kontrakcija respiracijskih mišića na povećanje perfuzije mozga u ekstremnoj hipoksiji; pojava asimptomatskih patofizioloških promjena u funkciji endotela većih arterija, srca i pojave edema pluća nakon SCUBA ronjenja; novačenje intrapulmonalnih šantova nakon SCUBA ronjenja i pojava arterijalizacije venskih plinskih mjehurića s opasnošću od embolizacije vitalnih organa (mozak i srce).

Svoja bazična otkrića uspješno je primijenio u kliničkoj praksi u bolesnika sa zatajenjem srca, hipertenzijom, kroničnom plućnom bolešću, moždanim udarom, tetraplegijom te opstruktivnom apnejom u snu. Njegov doprinos razvoju znanstvenog područja humane fiziologije je nemjerljiv. Tvrdi kako je integrativna humana fiziologija u svijetu biomedicinske znanosti prije dvadesetak godina skoro zamrla kao područje jer se pretpostavilo da će analiza humanoga genoma riješiti etiologiju većinu bolesti, međutim, to se nije dogodilo. Zavod za integrativnu fiziologiju Medicinskog fakulteta u Splitu specijalizirao se za analiziranje reakcija ljudskog tijela u različitim okolišnim uvjetima kao što je ronjenje s komprimiranim zrakom i na dah, tjelovježba, udisanje različitih udisajnih smjesa...

Njegova istraživačka grupa istražuje primjenu algoritama koji bi radili na poboljšanju sigurnosti ronjenja s komprimiranim zrakom, ali i na razvoju apneških ronilačkih kompjutera kakvih još nema na tržištu. Radi se o kompletno novoj individualiziranoj evaluaciji utjecaja ronjenja, a uređaji bi mjerili veći broj fizioloških parametara poput

Međunarodna suradnja

Znanstvena grupa prof. Dujića zadnjih dvadesetak godina uspostavila je aktivnu međunarodnu znanstvenu suradnju s kolegama iz brojnih vodećih sveučilišta u svijetu poput the University of British Columbia (UBC), Vancouver, Kanada (suradnik prof. Phillip Ainslie, Canadian chair in cerebrovascular physiology), the University of Western Ontario, London, Kanada (suradnik prof. Kevin Schoemaker, Canadian chair in cardiovascular physiology), the Norwegian University of Science and Technology, Trondheim, Norveška (suradnici prof. Alf Brubakk i Urlick Wisloff), Mayo klinika, Rochester, SAD (suradnici prof. Bruce Johnson i Mike Joyner), University of Oregon, SAD (suradnik prof. Andrew Lovering), University of Copenhagen, Danska (suradnik prof. Niels Secher), German Aerospace Institute, Koeln, Njemačka (suradnici prof. Jens Tank i Jens Jordan), University of South Wales, (suradnik prof. Damian Bailey) itd. Prof. Andrew Lovering proveo je dio Fulbright stipendije u Splitu 2019., prekinute COVID pandemijom u 2020. pa će završiti stipendiju na ljeto 2022. Trenutno se evaluira odobrenje još jedne Fulbright stipendije za prof. Josepha J. Dukea, Northern Arizona University, Flagstaff, Arizona, SAD, koji planira istraživati respiracijsku mehaniku kod vrhunskih apnejaša.

temperature tijela, EKG-a i oksigenacije arterijske krvi. Iako je po tome prepoznat u svijetu, istraživački tim prof. dr. sc. Željka Dujića ne zani-ma samo ronjenje. U suradnji s različitim kliničkim specijalistima svoje spoznaje primjenjuju i kod bolesnika s, primjerice, zatajenjem srca, hipertenzijom, kroničnom opstruktivnom plućnom bolešću, moždanim udarom, tetraplegijom, opstruktivnom apnejom u snu.

Fiziologija ronjenja

Profesor Dujić dao je velik doprinos fiziologiji ronjenja s komprimiranim zrakom, posebice kod uvođenja mjerenja kardiorespiracijskih parametara u hiperbaričnim uvjetima te ukazivanju na neadekvatnost današnjih dekompresijskih tablica, otkrivanja mehanizama akutnog oštećenja endotela krvnih žila i moguće prevencije istih primjenom antioksidacijskih vitamina prije zarona, pojave akutnog edema pluća, te brojnih drugih fenomena.

Osim istraživanja utjecaja ronjenja s komprimiranim zrakom, prof. Dujić se niz godina bavi i istraživanjem adaptacijskih mehanizama pri zadržavanju daha u trajanju od 6-7 minuta koje izvode elitni ronionci na dah. Ispitanici u navedenim istraživanjima bili su članovi Nacionalnog tima ronilaca na dah koji su višestruki svjetski rekorderi u različitim disciplinama koji godinama pomiču granice mogućeg, a dr. sc. Ivan Drviš (nacionalni trener) član je grupe prof. Dujića.

Razlog bavljenja ronjenjem, nevezano za osobne interese, nalazi se u korištenju ronjenja kao humanog integrativnog fiziološkog modela kojim se istražuju reakcije organizma na okolišne utjecaje poput imerzije (boravka u vodi), hiperoksije, hipoksije, hiperkapnije, termoregulacije... Znanstveni rezultati iz fiziologije ronjenja bili su primijenjeni u bolestima poput zatajenja srca, edema pluća, apneje u snu - kaže profesor Dujić.

Iako mu malo nedostaje do mirovine, on ne planira stati. Još je puno projekata u planu, a ne sumnjamo da neće imati mira dok ih ne odradi.

“

Svoja bazična otkrića uspješno je primijenio u kliničkoj praksi u bolesnika sa zatajenjem srca, hipertenzijom, kroničnom plućnom bolešću, moždanim udarom, tetraplegijom te opstruktivnom apnejom u snu

Željko Dujić dobitnik Državne nagrade za znanost za životno djelo
VLADIMIR DUGANDŽIĆ/CROPIX

JAKOV PRKIĆ/CROPIX

STUDENTICA SARA KOSTOVIĆ OBJAVILA SVOJU PRVU KNJIGU

Zdrava prehrana ne treba biti skupa

Sve ono što svakodnevno imamo 'nadohvat ruke' može biti itekako dobro iskombinirano

PIŠE

MILA PULJIZ

Tek joj je 21 godina, a već je objavila svoju prvu knjigu. Sara Kostović je uspješna studentica Prehrambene tehnologije na Kemijsko-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu usmjerena na prehranu sportaša, zatim fitness trenerica, blogerica, sportska kolumnistica te aktivna sudionica različitih projekata koji promiču pravilnu prehranu među studentskom populacijom i profesionalnim sportašima. Svoju prvu knjigu naziva Food&Focus predstavila je početkom listopada u Kući slave splitskog sporta na događaju u kojemu je sudjelovalo više od 40 sportaša i ljudi iz svijeta sporta, nakon čega je nešto slično ponovila i u suradnji s Udrugom alumnija Kemijsko-tehnološkog fakulteta gdje je knjigu predstavila za fakultetsku publiku.

Na knjizi su sudjelovali brojni sportski suradnici, dvostruka svjetska judo prvakinja Barbara Matić, bivši košarkaški reprezentativac Rok Stipčević i košarkaš Bruno Perić, rukometni reprezentativac Igor Karačić, nogometaš Tonio Teklić i europski karate prvak Ande-lo Kvesić te Viktor Šarić, mladog splitski košarkaš. "Knjiga je prvenstveno namijenjena sportašima i to onim mladima koji su još uvijek u procesu izgradnje vlastitog puta, ali apsolutno svatko tko je primi u ruke imat će poprilično toga naučiti jer pisana je prvenstveno laičkim izrazima te jednostavnom formom kako bi bila prikladna svim uzrastima. Također, osim raznih informativnih stavki o prehrani koje su itekako važne znati svakome kome je fizička aktivnost od značaja ili je pak cilj unaprjeđenje kvalitete života, a samim time i prehrane, knjiga sadrži i objašnjenja korištenja suple-

mentacije, pravilne hidracije te različitih specifičnih sportskih situacija koje zahtijevaju posebnu nutritivnu prilagodbu. Izuzev toga, zadnji dio knjige čine autobiografski dijelovi naših uspješnih predstavnika nekoliko sportova te savjeti i poruke predstavnica nutricionizma i fizioterapije te predstavnika kondicijske pripreme sportaša", kazala ja Kostović koja se zdravom prehranom počela baviti još u djetinjstvu kada su joj dijagnosticirane nutritivne alergije i hipotireoza. Što se tiče kvalitete prehrane mladih, a naročito studenata u Hrvatskoj, Kostović kaže da nije zadovoljna. "I ja sam student, student koji se uz studiranje bavi različitim aktivnostima i vrlo dobro znam kako je taj nedostatak vremena za bavljenje zdravom prehranom često samo osobna percepcija. Prvo što bi se trebalo promijeniti je pogled na različite benefite zdravog načina življenja. Nakon toga, treba krenuti s mijenjanjem dnevnih navika. Jednu po jednu uz razmišljanje što možemo poboljšati svakog dana da bismo sutradan bili korak bliže cilju.

Treba postaviti realna očekivanja za određeni vremenski rok. Biranje sezonskih namirnica, davanje prednosti voću i povrću, dovoljan unos proteina i ispravan omjer nutrijenata sukladno nekakvom energetskeg unosu koji nam je zaista potreban", istaknula je Kostović. "Uz samo malo edukacije, vrlo brzo se dode do zaključka kako sve ono što svakodnevno imamo 'nadohvat ruke' može biti itekako dobro iskombinirano. Neki generalni savjeti bili bi definitivno tjedna kupovina i praćenje tjednih akcija, a samim time slobodno kombiniranje više trgovina. Uvijek je dobro napraviti nekakav okviran plan što će se tog tjedna naći na meniju i shodno tome organizirati financije", dodala je za kraj Kostović.

Za Hrvatsku je sretna okolnost da je prof. Dujić želio svoju karijeru i život provesti u Hrvatskoj, ali njegovo američko iskustvo nije bilo uzaludno
VLADIMIR DUGANDŽIĆ/CROPIX

IDA SOMOLANJI TOKIĆ I TIJANA BOROVAC,
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI OSIJEK

U sustavu odgoja i obrazovanja nema mjesta za kratkoročna ili brzopotezna rješenja

U kompetentnim sustavima kvaliteta interakcije ključ je razvoja sustava koji funkcionira na dobrobit djeteta/djece i cijelog društva. Međutim, potrebno je u tome biti proaktivan, stručan i profesionalan, a ne čekati rješenja koja nam uglavnom ne odgovaraju

RAZGOVARAO I SNIMIO
BRANKO NAB

Nedavno prvo izdanje konferencije KOMPAS osječkog Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti okupilo je više od 150 sudionika iz Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Rumunjske, Irske, Italije i Poljske. Konferencija je bila naslovljena značajnom frazom "Povezivanje sustava", pa se tako dva dana živo i interaktivno raspravljalo o uspostavi kompetentnih sustava u hrvatskome ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Svi sudionici bili su oduševljeni temama i izvedenošću konferencije, a uspjeh je iznenadio i organizatore, koji pripremaju nastavak, odnosno drugo izdanje KOMPAS-a. Bilo bi, zapravo, bolje reći – organizatorice. Dvije izuzetno pametne, kompetentne i entuzijazmom prepune žene, znanstvenice, od kojih je krenula ideja i koje su na svojim leđima iznijele veći dio posla.

Riječ je o doc. Idi Somolanji Tokić, predsjednici Or-

“

Neki problemi, poput uvjeta iz pedagoškog standarda, zaista su eskalirali posljednjih godina (ili napokon postali vidljivi široj javnosti) i treba ih riješiti. No dok djeca dočekaju da se naš sustav posloži, već su odrasla i imaju svoju djecu. Budimo odgovorni i mudri za one za koje tvrdimo da o njima ovisi naša budućnost

Ida Somolanji Tokić

IDA SOMOLANJI TOKIĆ I TIJANA BOROVAC

BRANKO NAB “

Kod nas još uvijek odgojitelji nisu dovoljno cijenjeni i prepoznati kao važna alatka u kreiranju suvremenog društva, iako brojna istraživanja u svijetu govore koliko je važno ulaganje države upravo u područje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Tijana Borovac

Manje školaraca, a više djece u vrtiću

Kakva je situacija u Osijeku u pogledu nataliteta, broja vrtićke i školske djece?

IDA: Koliko mi je poznato, samo jasljičkih skupina (dakle, djeca u pravilu u dobi od šest mjeseci do tri godine) u Osijeku ima više od 40. Jednako tako raste i obuhvat djece do predškolske dobi. To, sigurna sam, povećava i izazove koje sam ranije navela, a tiču se cjelokupne kvalitete.

TIJANA: Iskreno, ne znam kakvo je stanje u pogledu nataliteta u Osijeku, ali s druge strane znam da su velike potrebe za mjestom u dječjem vrtiću, posebno je u porastu broj jasljičkih skupina djece. To je zapravo trend u cijeloj Hrvatskoj i govori nam da djeca sve ranije ulaze u sustav institucionalnog odgoja i obrazovanja. Razlozi su mnogobrojni, od promjena u samoj strukturi obitelji, zaposlenju roditelja... S druge strane, broj upisane djece u prve razrede osnovne škole u blagom je padu pa nekada nije jasno što se događa i kako je to moguće – više djece u vrtiću, a manje u školi, što je zapravo pravi pokazatelj? Odgovor leži u činjenici da je dosad vrlo mali broj djece u dobi do polaska u školu bio uključen u sustav ranog i predškolskog odgoja, u nekim dijelovima RH bio je čak i niži od 40 posto. Ali, evo, taj je broj danas sve veći, čemu su sigurno doprinijele i različite mjere od strane države.

ganizacijskog odbora, i doc. Tijani Borovac, predsjednici Programskog odbora konferencije, s kojima sam rado prošetao osječkom Tvrdom i porazgovarao o hrvatskome sustavu ranog i predškolskog odgoja, nedostatku jaslja i vrtića te stručnosti djelatnika, zaposlenika u tome sektoru. Poglavitito jer je nekakav neslužbeni, ali unisoni zaključak prvog KOMPAS-a bio:

“Država mora bolje uvažavati predškolske djelatnike i odgojitelje – na njima sve počiva”.

– Razdoblje kroz koje smo prošli zaista je bilo izazovno. Pandemija, koja je u vrlo kratkom roku stavila na kušnju sva naša znanja, ponašanja, stavove, u evo sada već gotovo dvije godine otkrivala je sloj po sloj i još uvijek otkriva neke osnovne probleme našeg sustava. Sve je to bilo

prisutno i prije pandemije, ali u ovakvim ekstremnim situacijama nije više bilo mogućnosti to kamuflirati ili prikriti. Potom, potres i novi rat. Sve su to uvjeti koji od nas traže prilagodavanje i nova rješenja. Dogodila se promjena Zakona o predškolskom odgoju, odnosno izglasan je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju unatoč

jasnoj, snažnoj i opravdanoj reakciji akademske i stručne javnosti. Kako se snaći u svemu tome? Odakle krenuti? Fakulteti, kao nositelji inicijalnog obrazovanja odgojitelja i drugih stručnjaka koji rade izravno u praksi s djecom rane i predškolske dobi, trebaju imati snažniju ulogu u društvu. Ukratko, inicijativa i pružanje podrške bila je jedna od osnovnih ideja. U kompetentnim sustavima kvaliteta interakcije ključ je razvoja sustava koji funkcionira na dobrobit djeteta/djece i cijelog društva. Međutim, potrebno je u tome biti proaktivan, stručan i profesionalan, a ne čekati rješenja koja nam uglavnom ne odgovaraju. Dakle, poruka koju šaljemo jest – tu smo, vidimo, čujemo, učimo i idemo razgovarati – objašnjava za Universitas razloge organiziranja konferencije KOMPAS Ida Somolanji Tokić.

Kako ste vi kao znanstvenice zadovoljne hrvatskim sustavom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja?

IDA: Uvijek ima prostora za napredovanje. Naime, iako imamo zaista izvršne praktičare i suvremenu praksu, kao i brojčano bogatiju znanstvenu zajednicu, sustav je u cjelini i dalje poprilično inertan. Suvremena praksa ostaje i dalje prepoznata samo kod izni-

BRANKO NAB

IZ ŽIVOTOPISA

Doc. Ida Somolanji Tokić

Radila je kao stručni suradnik pedagog u Osnovnoj školi "Tordinci", a od studenog 2008. godine zaposlena je na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, na Odsjeku za društvene znanosti. Istraživački interes u početku svojeg istraživačkog djelovanja usmjerila je na fenomen kreativnosti, a zatim na ranu i predškolsku pedagogiju s naglaskom na pitanje prijelaza djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. Objavljuje radove u časopisima i monografijama te izlaže radove na stručnim i znanstvenim skupovima. Članica je profesionalne interdisciplinarnе zajednice učenja sustručnjaka u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju Ennea, Hrvatskog pedagogijskog društva (HPD), Svjetske organizacije za odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu (OMEP) te Alumni FFOS, čime nastoji promicati ugled i integritet struke te znanstveni doprinos povezati s praktičnim djelovanjem u društvu.

Doc. Tijana Borovac

Od 2000. do 2007. godine radila je u humanitarnoj organizaciji "Catholic Relief Services", kao asistentica na projektu "Partnerstvo roditelja i škole", Heinrich Hirdes GmbH, te Udruzi za rad s mladima "Breza", a od lipnja 2007. zaposlena je na FOOZOS-u, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje pedagogija, znanstvena grana opća pedagogija. Sudjelovala je u projektima: "Uloga izvršnih funkcija, individualnih, obiteljskih i genetskih čimbenika" (ECLAT) Hrvatske zaklade za znanost, "Kognitivna otpornost djece u riziku od siromaštva u istočnoj Slavoniji" (ADRIS), "Poboljšanje inkluzivnosti inicijalnog obrazovanja odgajatelja u području ranog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj" (UNICEF)... Sudjelovala je na brojnim međunarodnim znanstvenim i stručnim skupovima iz područja pedagogije, s naglaskom na rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Bila je članica u nekoliko međunarodnih programsko-organizacijskih odbora konferencija.

mno motiviranih pojedinaca, a premalo kao kultura svake ustanove. Premalo je rada i istraživanja koje čine i stvarnu promjenu u praksi. Za to smo itekako odgovorni mi kao znanstvena zajednica.

TIJANA: Drago mi je vidjeti da je u RH sve više mladih istraživača (doktoranada) koji se odlučuju istraživati u području ranog i predškolskog odgoja, što će sigurno doprinijeti boljem razumijevanju ovog područja. Samo zajedničkim i sustavnim i radom i istraživanjima, povezivanjima praktičara i znanstvenika, možemo ići prema kompetentnim sustavima.

Naši su praktičari po vrtićima i jaslicama cijenjeni diljem Europe. Međutim, oni sami ističu kako se država ne brine dovoljno o ovome sektoru, od financiranja nadalje, stalno su na marginama, gotovo pa zaboravljeni. Kako to komentirate?

IDA: Da, ako želite raditi kao odgojitelj ili odgojiteljica u Republici Hrvatskoj, primarno morate imati diplomu prvostupnika ili prvostupnice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te je u Hrvatskoj taj studij na sveučilišnoj razini. To nam omogućuje i vertikalnu prohodnost. Vjerovali ili ne, neke zemlje u našem okruženju uopće nemaju reguliranu profesiju. Odnosno, da biste radili u dječjem vrtiću, gotovo da vam diploma, kao kod nas, nije niti potrebna. To ujedno ima i posljedice na samu kvalitetu sustava. Želim naglasiti da se Republika Hrvatska može pohvaliti stručnjacima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ne tetama, ne čuvalicama, nego zaista stručnjacima ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Tu se krije velika snaga. Međutim, čini mi se da nismo svi svjesni toga. Zakon koji je nedavno stupio na snagu u jednom svojem dijelu značajno narušava status koji uživamo ne samo na nacionalnoj razini, nego i međunarodno. Ne sluša se one koji o tome trebaju govoriti, ne uvažavaju se oni koji razumiju problematiku i mogu doprinijeti tome da kroz izazove, poput primjerice manjka odgojitelja i odgojiteljica, prodemo zajedno, uvažavajući jedni druge i

riješimo ih na dobrobit djeteta. Dijete nam zapravo nekako uvijek ostane na marginama.

TIJANA: Slažem se. Kod nas još uvijek odgojitelji nisu dovoljno cijenjeni i prepoznati kao važna alatka u kreiranju suvremenog društva, iako brojna istraživanja u svijetu govore koliko je važno ulaganje države upravo u područje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Gdje vidite najveći prostor za poboljšanje i napredak? Je li to otvaranje novih vrtića, zapošljavanje novih odgojitelja, materijalno opremanje prostora?

IDA: Kvaliteta nije nešto što se jednom postigne pa smo sada mirni sljedećih 5, 10 ili 15 godina. Kvaliteta je razvojna kategorija, što znači da nema svoj konačni oblik i stalno moramo raditi na razvoju kvalitete. Samim time se i prostor za napredak ne smije doživljavati statično, kao neka metoda, recept koji ćemo ponuditi i riješiti sve probleme. Odgoj i obrazovanje kompleksan je sustav i u njemu nema mjesta za kratkoročna ili brzopletna rješenja. A naše društvo voli promjene po principu "tri koraka do kvalitetnog sustava" ili "pet tajni zdravog odgoja". Razvoj kvalitete ne funkcionira tako i to trebamo odmah prihvatiti. Je li prostorno-materijalno okruženje važno? Pa naravno da je. Je li stručno usavršavanje važno? Pa naravno! Je li broj djece važan? Naravno! Jesu li uvjeti rada važni? Naravno da je sve to važno. Nemoguće je, a i potpuno nepotrebno poricati što je od svega najvažnije kako bi se nešto popravilo. Stoga, ako mislimo da će se sustav preporučiti ako riješimo radne uvjete, zavaravamo se. Naravno da loši radni uvjeti ne doprinose kvaliteti sustava, ali oni nisu jedini presudni za razvoj. I to vrijedi za svaku dimenziju sustava – od procesa do strukture. To je ono što sam ranije navela – mi ovdje govorimo o jednom kompleksnom, živom organizmu, odnosno sustavu koji ovisi o brojnim faktorima.

Prostora za napredak, naravno, ima u svim segmentima sustava i od strane svih sudionika koji djeluju posredno ili neposredno u sustavu. Ne-

ki problemi, poput uvjeta iz pedagoškog standarda, zaista su eskalirali posljednjih godina (ili napokon postali vidljivi široj javnosti) i treba ih riješiti. Svjesni ste da je drugog dana održavanja KOMPAS-a ujedno bio i veliki prosvjed odgojitelja u Zagrebu. To je značajan trenutak za sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja jer se napokon događa međusobno razumijevanje i usuglašavanje struke oko važnih pitanja. Istovremeno, svako dijete ima pravo na kvalitetan odgoj i obrazovanje. Dok djeca čekaju da se naš sustav posloži, već su odrasla i imaju svoju djecu. Budimo odgovorni i mudri za one za koje tvrdimo da naša budućnost ovisi o njima. Odgojitelji su toga itekako svjesni, ali trebaju podršku.

TIJANA: Riječ je o zaista velikom sustavu – a pri tome mislim na sve one koji su direktno ili indirektno uključeni u rani i predškolski, npr. ministarstva, osnivači, agencije, pravobranitelji, liječnici, socijalne službe, visokoškolske ustanove... – koji je međusobno isprepleten. Neke bi stvari možda mogle bolje funkcionirati pridržavanjem već postojećih donesenih dokumenata, zakona, propisa i standarda koji se odnose na rani i predškolski odgoj, kao što je npr. Pedagoški standard. Isto tako, potrebna je bolja komunikacija među svim ovim sustavima, kao i uvažavanje stručnjaka koji se bave ranim i predškolskim odgojem jer bi svima nama u fokusu trebalo biti dijete, a ne neki drugi interesi.

Kako gledate na općeniti manjak vrtića u Hrvatskoj? Jesu li nam prioriteti pogrešno postavljani pa novca nekako ima za sve, od fontana do sportskih dvorana, od vojnih aviona do službenih automobila, a nema za nove vrtiće i jasličke kapacitete?

IDA: Rekla bih da problem leži u nedovoljnom razumijevanju nekih temeljnih vrijednosti, kao i našem usmjeravanju na kvantitetu umjesto na kvalitetu. Volimo se ugledati na Dance, Fince i slične prakse, a često smo nesvjesni da njihova praksa ne djeluje u vakuumu. I onda idemo spajati nespojivo – kako kod njih mo-

že, a kod nas ne može? To je kao da gledate samo konačan ishod, a potpuno zanemarite proces koji leži iza toga. To je problem koji je prisutan kroz sve dimenzije sustava, a rješava se bez jasne strategije razvoja i, opet ponavljam, iz moje perspektive s nedovoljnim razumijevanjem temeljnih vrijednosti.

TIJANA: Veliki su se pomaci dogodili u posljednjih desetak godina, otvorio se veliki broj dječjih vrtića u Hrvatskoj, ali činjenica je da postoje velike razlike među njima u pogledu materijalne opremljenosti, pa i zaposlenoga kadra. To se može povezati s tim kako su osnivači dječjih vrtića lokalne uprave ili privatni osnivači, iz čega, između ostalog, proizlazi i razlika u financiranju, opremanju, ulaganju... Veliki je problem kvalificirani kadar. U nekim dijelovima RH nema dovoljno odgojitelja, što onda daje prostora za zapošljavanje različitog kadra, a to se sigurno odražava na kvalitetu.

Brinemo li se dovoljno kao društvo o potrebama djece i mladih?

IDA: Na ovo je pitanje nemoguće dati jednoznačan odgovor pa ću reći svoj osobni stav. Dosta smo se orijentirali, rekla bih, zatvorili se sami u sebe, dok smo se pokušavali nositi s izazovima ponajprije pandemije. Kao pojedinac tražite neku stabilnost, prvo za sebe, pokušavate držati glavu iznad vode, pa tek onda pružiti podršku drugima. Međutim, na razini sustava, ovakvom razmišljanju nema mjesta. Sustav mora imati razrađenu dugoročnu strategiju iz koje je jasno čitljivo u čemu leže osnovne vrijednosti. Nema dojam da je kod nas to pretjerano jasno. To je, naravno, moj subjektivan dojam.

TIJANA: Mislim da nikada ne možemo pretjerati što se tiče brige o potrebama djece i mladih, jer to je ulaganje u budućnost.

Osim na vašoj konferenciji, gdje se sve naši predškolski djelatnici mogu usavršavati? Koliki je dio u domeni sustava, države, a koliki ovisi o njihovom entuzijazmu i intrinzičnoj potrebi za novim znanjima?

IDA: Kako je krenula pan-

demija, uočila sam jedan novi prostor koji se otvorio, a tiče se upravo stručnog usavršavanja. Virtualne platforme otvorile su nove mogućnosti usavršavanja, i to o temama koje su u tom trenutku bile ili još uvijek jesu aktualne. Sadržaj nude pojedinci, odnosno obrti, udruge, ali i visokoškolske ustanove, agencije i sl. Ovaj način usavršavanja učinio je brojne sadržaje pristupačnijima – mogli smo sudjelovati i slušati neke praktičare ili znanstvenike koje inače ne bismo imali mogućnost slušati, kao i koristiti se brojnim sadržajima jer ne ovisimo o putovanju. Pregledom tih sadržaja, moj je subjektivan dojam da su s jedne strane neki sadržaji kvalitetni i, rekla bih, usklađeni sa suvremenom teorijom i suvremenom praksom, te da su svakako doprinijeli oblikovanju novih znanja i razumijevanja, što je, vjerujem, utjecalo i na razvoj kvalitetnije prakse. S druge strane, neke sadržaje koji su se nudili i koji se još uvijek nude ne samo da su manje kvalitetni, nego su i štetni u smislu da dovode do nepotpunog ili neprimjerenog razumijevanja odgojno-obrazovnih procesa. Opet ponavljam, to je moj subjektivan dojam. Nisam radila analizu sadržaja pa u ovom trenutku nemam čvrstih dokaza.

Prostor znanstvene zajednice u smjeru usavršavanja vidim u snažnijem povezivanju s praksom. Mislim da nam je profesorica Miljak otvorila vrata akocijskih i etnografskih istraživanja i pokazala vrijednost takvog oblika cjeloživotnog učenja. Za njom su nam to dalje prikazivale profesorica Slunjski, profesorica Vujičić, profesorica Petrović-Sočo

i drug, te su nam ukazale na to koji je oblik cjeloživotnog učenja dugoročno isplativ.

Čime se trenutno bavite, na kojim projektima radite i koje biste teme željeli obraditi, istražiti, analizirati u nekom budućem razdoblju?

IDA: Znanjem, vremenom, ali i srcem bila sam u prvome KOMPAS-u pa sam neke druge obveze stavila na čekanje. Neki su novi projekti u planu, ali ne bih u ovom trenutku o njima. Trenutno sam preko FOOZOS-a, kao partnerske ustanove, uključena kao stručnjak u jedan manji projekt udruge koja se bavi marginaliziranim skupinama djece i mladih. Fokus je na razvoju kvalitetne prakse kroz proces (samo)refleksije. To je u ovom trenutku ono što dodatno učim i u čemu se nastojim dalje razvijati i napredovati.

TIJANA: U rujnu smo počeli projekt s Romskim resursnim centrom iz Darde. Naš je fakultet partner, a riječ je o projektu "Igraj se i uči", kojemu je cilj povećati svijest o važnosti uključivanja sve djece u vrtiće i predškolske programe. Želi se ukazati posebno na važnost osiguravanja mogućnosti uključivanja djece marginaliziranih skupina u postojeće vrtiće i predškolske programe ili kreiranje alternativnih, te ojačati civilno društvo u Dardi u segmentu obrazovanja i zagovaranja.

Veseli nas ova nova suradnja i na neki način naslanja se na ono čime smo se bavili u projektu koji je prošle godine završio – "Poboljšanje inkluzivnosti inicijalnog obrazovanja odgojitelja u području ranog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj".

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA STUDENATA AGRONOMIJE I VETERINE U NOVOM SADU

Uspjeh studenata zagrebačkog Agronomskog fakulteta

PIŠE **BRANKO NAĐ**

Troje studenata Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Jure Atlija, Anja Budžaki i Andrijana Oreški osvojili su nagradu za najbolju poster-prezentaciju znanstvenog rada na "46th Conference for Students of Agriculture and Veterinary Medicine with international participation" koja je održana u Novome Sadu.

Riječ je o studentima završne godine diplomskog studija Hortikultura - Vinogradarstvo i vinarstvo te članovima izvannastavne aktivnosti Vinarska grupa.

Nagrađeni su za rad pod nazivom "INFLUENCE OF DIFFERENT REDUCING AGENTS ON GRAŠEVINA WHITE"

- Ovaj rad napravljen je s ciljem ukazivanja važnosti sumporova dioksida u vinarskoj industriji. Zato što je on na vrlo lošem glasu kod konzumenata vina, međutim u radu je ukazano na njegovu nezamjenjivost. Unatoč tome što na tržištu postoje mnogi preparati koji zamjenjuju njegovu trojaku ulogu, oni i dalje unatoč njihovoj većoj cijeni ne pokazuju bolje rezultate kada usporedimo aromatski profil vina u kojima su korišteni oni i u kojima je korišten sumporov dioksid. Istraživanje je napravljeno na sorti graševina

Ana-Marija Jagatić Korenika, mentorica studenata

na jer je ona najzastupljenija sorta u Hrvatskoj, objašnjava za Universitas Anja Budžaki, jedna od nagrađenih studenata.

Stjecanje naprednih znanja

Njihova mentorica, izv. prof. **Ana-Marija Jagatić Korenika** sa Zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo, kao mentorica nagrađenih studenata i voditeljica studija Hortikultura, ističe kako je izrazito ponosna na svoje studente i svoju ulogu u njihovom stručnom stasanju. Dodaje kako je preddiplomski studij Hortikultura jedan od devet stu-

dija ponuđenih na Agronomskom fakultetu, a ujedno i najveći, s upisnom kvotom od 70 studenata. Interes za upis na ovaj studij u posljednje dvije akademske godine ponovno je iznimno velik, s gotovo stopostotnom popunjenosti, što daje optimizam i nadu kako ćemo i dalje imati dovoljno stručnjaka u području uzgoja voća, proizvodnje grožđa i vina, povrća i ukrasnog bilja.

- S obzirom na to da je moja uža specijalnost vinarstvo, angažirana sam i na diplomskom studiju Hortikultura - Vinogradarstvo i vinarstvo, koji je iznimno tražen i gotovo uvijek popunjen. Između 20 studenata spomenutog studija, koji je uvijek imao najviše kriterije upisa, dolaze nam vrlo motivirani studenti različitog podrijetla. U gotovo svakoj generaciji naići ćete na poznata i manje poznata imena hrvatskih vinogradara i vinara, što uvijek djeluje poticajno na cijelu generaciju, čineći ih složenijima i posvećenijim učeničkom praksi. Iz iskustva mogu reći da su i studenti bez ikakva predznanja ili iskustva u vinogradarstvu i vinarstvu, danas uspješni mladi ljudi u tom području, tako da to nije nikakav ograničavajući čimbenik. S druge strane, veseli

činjenica da mnogi dolaze studirati kako bi nastavili i unaprijedili tradiciju proizvodnje svoje obitelji, iz svih dijelova Hrvatske. Naš sveučilišni diplomski studij Vinogradarstvo i vinarstvo, jedini je takav na području Hrvatske, usko specijaliziran i u potpunosti omogućuje stjecanje naprednih znanja o vinovoj lozi i vinu - navodi profesorica Jagatić Korenika.

Uz teorijska, studenti stječu i praktična znanja i vještine u vinogradu i podrumu pokušališta Jazbina kao i laboratorijima Zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo, gdje najčešće izrađuju i svoje diplomske radove. Stručnu praksu odraduju i na partnerskim institucijama i gospodarskim objektima, a najpoznatije određuje, za one najbolje, je stručna praksa u Kaliforniji koju omogućuje Zaklada "Miljenko Grgić".

Specifičnost studija je i postojanje nekoliko izvannastavnih aktivnosti - Ampelografska grupa, Istraživačka grupa za analizu grožđa i vina, Mala studentska destilerija i Vinarska grupa, koje održavaju nastavnici sa studija i koje studentima omogućuju još dodatnih sadržaja koji se ne mogu uklopiti u nastavu.

Vinarsku grupu profesorica Jagatić Korenika pokrenula je 2016. godine s idejom odnosno ciljem da kroz različite aktivnosti, a i vlastitim primjerom, studente dodatno zainteresira za svijet vina, donajemo od naše sugovornice:

- Kroz grupu svake godine prođe desetak studenata. Aktivnosti se uglavnom vežu uz proizvodnju pjenušavih vina klasičnom metodom na našem pokušalištu, radionice o različitim sortama, tipovima i stilovima vina, vinskim čašama te sljubljivanju vina i hrane. Studentima često omogućujemo i posjete različitim događanjima ili ocjenjivanjima vina. Svake tri godine u mogućnosti smo odvesti jedno ili dvoje studenata u Pariz, na studentsko ocjenjivanje vina na najvećem poljoprivrednom sajmu u nekoj EU prijestolnici, a rezultati su do sada bili i više nego odlični, pa je naš Fakultet tamo rado viđen gost. Osim rada na praktičnim, stručnim vještinama, već nekoliko godina odlazimo i na Conference for Students of Agriculture and Veterinary Medicine with International participation u Novome Sadu. Ove godine se smotra održala 46. godinu zaredom, što je čini jednom od najdu-

govječnijih na ovim prostorima, a naši studenti Jure Atlija, Anja Budžaki i Andrijana Oreški osvojili su priznanje za najbolju poster-prezentaciju. Osim što sam mentorirala njihov rad, dvoje od njih su i moji diplomanti, mladi ljudi podrijetlom s Visa i Đakova, koji se podjednako predano pripremaju za rad u struci u svojem rodnom kraju. Meni osobno, to je dovoljna motivacija za nastavak rada s nekim novim klincima koji već dolaze - zaključuje profesorica Ana-Marija Jagatić Korenika.

Nastavak obiteljske tradicije

A što o uspjehu u Novome Sadu, ali i razlozima odabira baš ovog smjera Agronomskog fakulteta te budućim aspiracijama u struci govore sami studenti, pročitajte u nastavku.

Andrijana Oreški:

- Dolazim iz malog mjesta Klenovnik blizu Varaždina. Teško je dati konkretan odgovor zašto baš ovaj smjer, možda očekujete da imam nešto što ću naslijediti, ne kažem da to nije dobar motiv za upisivanje, no mene zanima znanost i to je dovoljan razlog. Širina koju nudi smjer hortikulture vinogradarstva i vinarstva poprilično mi daje odgovor

na pitanje zašto. Uz vinarski dio zanima me primjena molekularnih markera za dokazivanje otpornosti na ekonomski značajne bolesti vinove loze. Temu ovog rada predložila je profesorica Ana-Marija Jagatić Korenika, te joj ovim putem zahvaljujem. Temom smo željeli dokazati kako se polazna hipoteza o korištenju kemijskih pripravaka u vidu SO₂ još uvijek pokazuje kao najstabilnije i najekonomičnije rješenje, ali nikako ne treba isključiti potencijal alternativnih zamjena u svrhu zadržavanja kemijskog profila vina. Kao i svaku nagradu, doživjela sam je na sebi svojstven način, mala stepenica ka ostvarivanju viših ciljeva. Znanost je stil života, a ovakav rad i nagrada potvrda su da je svaki trud isplativ. Parola koja me vodi kroz život i akademsko obrazovanje je ništa drugo nego voljeti ono što radiš i raditi ono što voliš.

Jure Atlija:

- Završio sam osnovnu i srednju školu na otoku Visu, smjer opća gimnazija. Od malih nogu sam u vinogradskoj i vinarskoj proizvodnji kada sam sa svojim djedom skoro svakodnevno obilazio vinograde. Već i prije upisa u srednju školu znao sam čime se želim baviti i da ću sigurno jednog dana upisati Agromski fakultet smjer vinogradarstvo i vinarstvo. Cilj mi je nakon završenog obrazovanja vratiti se na otok i pokrenuti svoju vinariju odnosno već postojeću dignuti na neku višu razinu. U vinogradstvu najviše pridajem važnosti autohtonom sortimentu koji ima izuzetan potencijal. Tako se i moj diplomski rad koje trenutno provodim bavi istraživanjem utjecaja inaktivnih kvasaca na aromatski profil sorte pošip. Osim obilaženja vinskih manifestacija i učenja o vinu bavim se glazbom i sviram saksofon u amaterskim puhačkim orkestrima u Zagrebu i Visu.

Anja Budžaki:

- Imam 24 godine i studentica sam druge godine diplomskog studija Vinarstva i vinogradarstva. Dolazim

iz Đakova u kojem sam završila Gimnaziju Antuna Gustava Matoša, smjer prirodoslovno-matematički. Tijekom srednje škole volontirala sam u izviđačima kao voditelj, a moj dugogodišnji staž u izviđačima i ljubav prema prirodi pomogli su mi pri odabiru fakulteta.

Godine 2017. upisala sam Fakultet šumarstva i drvne tehnologije u Zagrebu. Tijekom studiranja shvatila sam da ovo područje nije dovoljno izazovno niti kreativno za mene stoga sam odlučila upisati novi smjer na diplomskom studiju. Obitelj moga dečka ima malu obiteljsku vinariju u kojoj sam naučila kako se vino razvija iz dana u dan te koliko je to dinamičan proces. U ljeto 2019. sudjelovala sam na vinskom sajmu nakon kojeg sam se uvjerila da je to sigurno posao dovoljno kreativan i izazovan za mene te sam nakon završenog preddiplomskog studija na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije upisala diplomski studij Vinarstva i vinogradarstva na Agromskom fakultetu u Zagrebu. Od odabira položaja, sorte, same njege vinograda, pa tek onda se može uopće razmišljati od daljnjim procesima vinifikacije, kao što su maceracija, odabir kvasaca, enzima, stabilizacija... Dakle, možemo vidjeti da je proizvodnja vrhunskog vina izrazito kompleksan proces, i to je ono što me privuklo i zadržalo u ovoj struci. Ovaj rad napravljen je s ciljem ukazivanja važnosti sumporova dioksida u vinarskoj industriji zato što je on na vrlo lošem glasu kod konzumenata vina, međutim u radu je ukazano na njegovu nezamjenjivost. Unatoč tome što na tržištu postoje mnogi preparati koji zamjenjuju njegovu trojaku ulogu, oni i dalje unatoč njihovoj većoj cijeni ne pokazuju bolje rezultate kada usporedimo aromatski profil vina u kojima su korišteni oni i u kojima je korišten sumporov dioksid.

Istraživanje je napravljeno na sorti graševina jer je ona najzastupljenija sorta u Hrvatskoj.

NAGRADA TIMU TEKSTILNO-TEHNOLOŠKOG FAKULTETA U ZAGREBU

Antimikrobne prevlake za biorazgradive medicinske materijale

Samo u Europi 25 do 33 tisuće smrtnih ishoda godišnje i troškovi veći od 1,5 milijardi eura posljedica su rezistentnih mikroorganizama

Piše **BRANKO NAĐ**

Na međunarodnom natjecanju u vrlo ozbiljnoj konkurenciji velikih inovativno-istraživačkih i razvojnih kompanija (poput Waters, Nanosurf i drugih), tim Tekstilno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu osvojio je treće mjesto i nagradu "Wiley Analytical Science Award 2023" u kategoriji "A. Spectroscopy & Microscopy" za inovativno rješenje antimikrobne prevlake za biorazgradive polimere.

Nagradu je u ime tima primila izv. prof. dr. sc. Iva Rezić za inovaciju koju njezin istraživački tim razvija u okviru HRZZ projekta "Antimikrobne prevlake za biorazgradive medicinske materijale - ABBAMEDICA". U razvoju inovativnog rješenja za koje je dodijeljena nagrada uglavnom je sudjelovao istraživački tim s Tekstilno-tehnološkog fakulteta koji uz profesoricu Rezić čine: izv. prof. dr. sc. Maja Somogyi Škoc, izv. prof. dr. sc. Slavica Bogović te doktorandi Lela Martinaga, mag. ing. oecoling. i Mislav Majdak, mag. ing. techn. text. Uz njih, na projekt su uključeni i suradnici iz Beča u Austriji i Oxforda u Velikoj Britaniji.

- Projekt ABBAMEDICA bavi se ciljanim razvojem novih inovativnih prevlaka koje imaju sposobnost inhibiranja djelovanja mikroorganizama koji su otporni na antibiotike.

Prema nedavnim istraživanjima, predviđa se kako bi do 2050. godine od infekcija koje uzrokuju bakterije otporne na antibiotike moglo umrijeti više ljudi nego od AIDS-a, tuberkuloze i virusnog hepatitisa zajedno, objašnjava za Universitas portal profesorica Iva Rezić.

Samo u Europi 25 do 33 tisuće smrtnih ishoda godišnje i troškovi veći od 1,5 milijardi eura posljedica su rezistentnih mikroorganizama.

U ovom se projektu stoga razvijaju novi biorazgradivi medicinski materijali s antimikrobno aktivnom prevlakom učinkovitom protiv infekcija sojevima Staphylococcus Aureus na koje ne djeluju antibiotici (MSSA, MRSA).

Time se pokušava odgovoriti na zahtjeve Svjetske zdravstvene organizacije

Profesorice Iva Rezić i Maja Somogyi Škoc

<https://analyticalscience.wiley.com/>

koja je problem rezistentnosti mikroorganizama istaknula kao glavni problem globalnom javnom zdravlju. Istraživanja obuhvaćaju razvoj antimikrobne prevlake za: i) vodoodbojnu posteljinu, ii) jednokratne antimikrobne obloge te iii) antimikrobne biorazgradive katetre. U razvoju antimikrobne

formulacije primjenjujemo "beyond-state-of-the-art" QSAR metode predviđanja djelovanja smjesa nanočestica s drugim biološki aktivnim tvarima pomoću metode odzivnih površina unutar računalnog programa dizajna eksperimenta.

- Tako proračunate antimikrobne smjese koristi-

mo za funkcionalizaciju površine biorazgradivih polimera kombinacijom sol-gel postupka, mikrokapsuliranja, elektroispredanja te 3D-tiska. Novi medicinski polimeri karakteriziraju se spektroskopskim (LA-ICP-MS/MS, HPLCMS/MS Q-TOF te GC-MS/MS Q-TOF, NTA, UVVIS, ICPOES, GFAAS), kromatografskim (GC, TLC) i mikroskopskim (SEMEDX, TEM, AFM) metodama. Nakon modifikacije polimera, ispitujemo njihova nova funkcionalna svojstva (vodoodbojnost, antimikrobnost, postojanost, zeta potencijal i druge), rekla nam je profesorica Maja Somogyi Škoc.

Provedba projekta osnažila je timski rad međunarodne interdisciplinarne istraživačke grupe uz transfer znanja među europskim sveučilištima (Zagreb, Oxfordska i Beča) i povećala je istraživački potencijal ustanove nabavom nove opreme te diseminacijom rezultata.

U zadnjih su godinu dana rezultati istraživanja prikazani na mnogobrojnim međunarodnim znanstvenim kongresima te objavljeni u sedam časopisa koji su citirani u najvišoj kvartili po svojoj citiranosti. Daljnja istraživanja i dalji razvoj nove inovativne prevlake planiraju kroz buduće projekte koje pripremaju u skoroj budućnosti.

Čestitamo cijelom istraživačkom timu na ovoj prestižnoj nagradi!

NAGRADA JELENI KRANJEC ORLOVIĆ S FAKULTETA ŠUMARSTVA I DRVNE TEHNOLOGIJE

Najuspješnija mlada znanstvenica dunavske regije

Nagrada se dodjeljuje svake godine, po jednome mladome znanstveniku/ici iz svake od 14 zemalja koje su dio dunavske regije, uključujući i Republiku Hrvatsku. Kranjec Orlović nagradu je primila u pratnji svoga mentora prof. Danka Diminića

PIŠE

BRANKO NAD

Dr. sc. Jelena Kranjec Orlović sa Zavoda za zaštitu šuma i lovno gospodarstvo Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu primila je iznimnu nagradu u slovenskome Mariboru. Naime, proglašena je najuspješnijom mladom znanstvenicom dunavske regije (Danubius Young Scientist Award), koju dodjeljuje austrijsko Ministarstvo obrazovanja, znanosti i istraživanja (Federal Ministry for Education, Science and Research).

Nagradu se dodjeljuje svake godine, po jednome mladome znanstveniku/ici iz svake od 14 zemalja koje su dio dunavske regije, uključujući i Republiku Hrvatsku. Nagrade se dodjeljuju u svim znanstvenim područjima, a ovo je prvi put da ju je primila djelatnica Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu, za svoja istraživanja iz područja šumarske fitopatologije, prvenstveno usmjerena na problematiku poljskoga jasea i hrasta lužnjaka u poplavnim šumskim ekosustavima.

Nagradu su joj u Mariboru, na svečanoj ceremoniji, uručili mag. Barbara Witburger (Austrian Federal Ministry for Education, Science and Research), mag. Friedrich Faul-

hammer (Institute for Danube region and Central Europe) te prof. Miroslav Vesković (Joint Research Centre of European Commission).

Kranjec Orlović nagradu je primila u pratnji svoga mentora prof. dr. sc. Danka Diminića.

Nagrađena znanstvenica rođena je u Zagrebu 1987. godine, a čitav život živi u Svetom Ivanu Zelini, gdje je pohađala osnovnu i srednju školu (opću gimnaziju). Fakultet šumarstva i drvne tehnologije upisuje 2006. godine, a diplomira-

la je 2011. na studiju Tehnike, tehnologije i menadžmenta u šumarstvu.

– Jako volim boravak na otvorenom, u prirodi, bez obzira na vremenske uvjete. U slobodno vrijeme suprug, također šumar po struci, i ja promatramo i fotografiramo biljke i životinje, ponajviše ptice, i to najčešće iz vlastita dvorišta ili balkona jer živimo u zabačenom dijelu malog mjesta, okruženi poljima i šumarcima. Tako da nam često u dvorište zalutaju srne, lisice, zečevi, vjeverice, pa čak i divlje

svinje. Kako imamo relativno veliko dvorište na raspolaganju, često sadimo i brinemo se o raznom drvenastom bilju. Osim toga, veliki sam ljubitelj knjiga i čitam kada god stignem, a najviše volim krimice i distopijske romane. Jedno sam razdoblje života bila učlanjena u čak tri različite gradske knjižnice: u Svetom Ivanu Zelini, Zagrebu i Našicama – govori u razgovoru za Universitas.

Zašto ste izabrali baš šumarstvo?

– Za studij na Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije odlučila sam se jer volim boravak na otvorenom, u prirodi, a pridonijela je i preporuka prijatelja koji je nahvalio sam studij i profesore. I moram priznati, nisam ni sekunde požalila zbog svoje odluke, jer me Fakultet oduševio. Najviše zbog velike raznolikosti kolegija koji se predaju, od botanike, pedologije, zoologije, kartografije, entomologije, lovstva pa sve do šumskih prometnica, integrirane zaštite šuma, mehanizacije i ekonomike u šumarstvu (samo neki od brojnih), ali i izvrsne opremljenosti, tako da smo dobar dio nastave odradili na mikroskopskim, računalima i na terenu. Također, studiranja se sjećam kao najljepšeg razdoblja zbog velike povezanosti s kolegama, među kojima sam stekla prijatelje za čitav život,

ali i zbog odlične lokacije Fakulteta na rubu grada, u miru i zelenilu, i zbog činjenice da su nas profesori poznavali poimence jer nas zbog ograničenih upisnih kvota nikad nije bilo previše na godini.

Dosad sam sudjelovala na četiri nacionalna znanstvenoistraživačka te dva stručna projekta u sklopu kojih sam zajedno sa svojim mentorom i kolegama istraživala različite patogene gljive koje uzrokuju bolesti drveća te potencijalne metode zaštite od istih. Usvršavala sam se na institutu Forest Research u Velikoj Britaniji te na instituciji Main Inspectorate of Plant Health and Seed Inspection Central Laboratory u Poljskoj. U autorstvu ili koautorstvu dosad sam objavila 15 znanstvenih radova, dva rada u zbornicima skupa i dvije znanstvene knjige, te prezentirala 19 radova na domaćim i međunarodnim znanstvenim i stručnim skupovima.

Kako zaštititi hrvatske šume?

– Hrvatska se može ponositi svojim šumama, koje pokrivaju više od 40 posto kopnenog teritorija i kojima se gospodari po prirodnim načelima, pri čemu se vodi briga o njihovom pomlađivanju, kao i o pošumljavanju degradiranih površina, tako da ih po ovome pitanju nije potrebno štiti. S druge strane, zbog globalne trgovine sadnim materijalom i drvnim proizvodima, šume su sve više ugrožene od introduciranih bolesti i štetnika koji se u novom okruženju brzo šire i (p)ostaju invazivni.

Primjerice, posljednjih godina su izuzetnu štetu u nizinskim šumama napravile jedna aloh-tona invazivna gljiva na jaseanu (Hymenoscyphus fraxineus, najvjerojatnije uvezena iz Azije) te kukac na hrastu (hrastova mrežasta stjenica uvezena u Europu iz Sjeverne Amerike). Ovakve ugroze teško je suzbiti jer im u korist idu klimatske promjene koje uzrokuju pad vitaliteta stabala, te činjenica da autohtone vrste drveća nemaju spremne obrambene mehanizme za nove alohtone vrste bolesti i štetnika. Stoga su od iznimne važnosti pravodobna i detaljna istraživanja usmjerena i na samog uzročnika, ali i biljku domaćina, kako bi se iznašle odgovarajuće mjere zaštite i držanja bolesti i štetnika pod kontrolom. Kako težimo prema smanjenoj uporabi pesticida, najveća nada leži u odabiru manje osjetljivih jedinki pojedine vrste drveća i uzgoju njihovih klonova te u biološkim metodama zaštite, koje, primjerice, uključuju primjenu prirodnih neprijatelja i antagonističkih gljiva prirodno prisutnih u domaćim ekosustavima.

Kako usklađujete znanstvene obveze s majčinstvom?

– Majka sam postala prije svega osam mjeseci, tako da sam još uvijek na roditeljskom dopustu i usklađivanje znanstvene karijere s majčinstvom je nešto što me tek čeka. Očekujem da neće biti lako i da za sigurno više neću moći odvojiti toliko vremena za istraživanja koliko sam mogla prije majčinstva. Naime, veliki sam radoholičar i u laboratoriju sam znala provoditi i po 10 – 12 sati, često i u slobodne dane, kao i većina znanstvenika za pravo. Naravno da to u novim okolnostima neće biti moguće, stoga ću se privremeno u bližoj budućnosti nastojati fokusirati na manji broj različitih zadataka, ali ih i dalje odradivati savjesno i pedantno.

Vaš stav o položaju žena znanstvenica u našem društvu danas?

– Iako je, općenito gledajući, položaj žena u našem društvu zaista nepovoljniji, u znanstvenim krugovima je u tom pogledu situacija puno bolja. Osobno nisam ni u kojem pogledu osjetila negativnu diskriminaciju tijekom karijere, iako radim u pretežno muškom kolektivu. Dapače, kolege su mi uvijek bili velika podrška i zapravo se prema meni odnosili dosta zaštitnički, u smislu da su me nastojali poštediti fizičkih i, nazovimo ih tako, prljavih poslova, iako ih to nisam nikad tražila. Isto tako, s obzirom na zakonski omogućeno vrijeme trajanja roditeljnog i roditeljskog dopusta te ostala povezana prava, smatram da su žene, barem u državnim tvrtkama i institucijama, u boljem položaju ovdje u Hrvatskoj nego u brojnim europskim državama gdje su ta prava puno manja. Nažalost, u brojnim privatnim tvrtkama situacija nije tako povoljna i ženama je puno teže ostvariti karijeru i doći na rukovodeće pozicije. S obzirom na to da je u RH veći broj visokoobrazovanih žena u odnosu na muškarce, to je zaista nepravdno i nešto na čemu dugoročno treba raditi.

VEČER U ČAST VELIKOG 'MAJSTORA DLITA'

Otvorena izložba radova Andrije Krstulovića

Piše **GORDANA ALFIREVIĆ**

Retrospektivna izložba velikog splitskog kipara **Andrije Krstulovića**, bila je prava senzacija. Veliki postav obuhvaćao je radove stvorene tijekom njegove bogate umjetničke karijere koji uključuju niz reljefa, izbor portreta, aktove, pastoralne skulpture, te skice i modele za javne skulpture *Pravda*, *Osmijeh suncu* i *Spomenik palom pomorcu* koji su postali amblemski znakovi Splita.

Izložba je bila samo uvod u predstavljanje većeg djela sabranog u monografiju "**Andrija Krstulović**" koja će javnosti biti predstavljena u proljeće 2023., a kojom priredi-vač, Sveučilište u Splitu želi odati priznanje ovom velikom splitskom kiparu, profesoru i pedagogu koji je ostao nedovoljno poznat u javnosti i nedostatan kritički vrednovan od struke.

Andrija Krstulović rođen je 5. 11. 1912. u Splitu, a umro je 4. 6. 1997. godine. Diplomirao je kiparstvo 1934. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi **prof. Kršinića** i **prof. Frangeš-Mihanovića**. Kao suradnik splitske radionice Ivana Meštrovića od 1936. do 1941. prema modelima i nacrtima klesao je njegova djela u kamenu, što je utjecalo i na njegove početne radove u kojima se u kompoziciji i stilizaciji očituje snažan Meštrovićev utjecaj. Ubrzo razvija vlastiti izraz koji temelji na smirenoj i realističnoj skulpturi. Stvara i nekoliko reljefa s motivima iz rata i zbjegova te javne plastike postavljene u Splitu (spomen-reljef palim veslačima Gusara i spomen-reljef omladincima žrtvama fašizma *Rimska vučica* na zgradi Klasične gimnazije). Usredotočen na teme iz narodne baštine, posebno one iz Dalmatinske zagore, oblikuje u bronci te osobito u granitu monumentalna djela (*Osmijeh suncu*, postavljen u parku ispred zgrade Županije). Potom, baveći se antičkom temom Edipa, izvodi ciklus simboličnih skulptura čija stilizacija teži gotovo geometrijski čistim plohamo oštro lomljenih bridova. Naglašena okomica u figurama toga ciklusa obilježje je i monumentalne, bronzane skulpture *Pravda* pred Općinskim sudom, njegove najpoznatije spomeničke plastike u Splitu. Akademik **Kažimir Hrašte**, ujedno i jedan od autora likovnog postava, na samom početku zahvalio je rektoru Sveučilišta u Splitu, prof. dr. sc. **Draganu Ljutiću** te naglasio kako je rektor Ljutić najzaslužniji što se Galerija, među ostalim, okrenula promociji nastavnika-umjetnika koji su gradili naše Sveučilište.

- Prof. Krstulović me te davne sedamdesete izabrao za asistenta, tako da dobro pozna-

jem njegov opus. Ova izložba predstavlja htijenje da se djelo Andrije Krstulovića ne zaboravi. Kad smo stvarali ovu izložbu, išli smo u posjet ateljeru, zapravo je to više jedno skladište, neprimjeren prostor, jer ateljer je nekad postojao na Mejama, ispod Galerije Meštrović. Ovaj prostor u kojemu se sada nalaze radovi je neprimjeren, ali kada nosi u sebi takav sadržaj, onda je jedini pa tako i primjeren. U kojem smislu? Studenti koji su nam pomogli organizirati izložbu ostali su osupnuti da takva djela stoje negdje skrivena. Fascinirao me taj njihov entuzijazam, oduševljenost. Ova izložba jednim dijelom posvećena je i njima jer su oni ti koji nasljeđuju Andriju Krstulovića i mislim da je baš to najveća vrijednost – kazao je akademik Hrašte.

Jedna od autorica monografije **Margarita Sveštarov Šimat**, povjesničarka umjetnosti, poručila je kako je došlo vrijeme da Andrija Krstulović izađe iz zaborava i da ga istinski vrednujemo: *Nisam znala za Andriju Krstulovića, niti sam o njemu naučila mnogo za vrijeme studiranja, nego se on tek sad meni otvara na jedan predivan način, spozici-je današnjeg vremena, a ne što je onda značio. To znači gledati umjetnički senzibilitet. An-*

drija Krstulović je arhaika, on traži esenciju duše podneblja. Ne bih rekla da je zavičajan, on je univerzalan kao što je Sredozemlje univerzalno i kao što je Grčka univerzalna iz koje je sve poteklo. Iz Grčke je potekla misao, potekao je mit koji su duboko usađeni u djelo Andrije Krstulovića – započela je Sveštarov Šimat i nastavila: Svi me pitaju zašto je on u sjeni, zašto ga otkrivamo tek sada nakon 110 godina? Čini se da su razlozi u naravi i okolnostima. Studirao je kod prof. Frangeša i prof. Kršinića, prepoznaju se i Frangeš i Kršinić. Međutim, u podneblju je njegov meštar bio Meštrović, meštar u materijalu, zanatu, figuraciji i simbolici. Sve to ima Krstulović. Zato se Krstulović i vraća u podneblje. Vraća se na poziv Meštrovića da kleše njegove stvari u ateljeru Meštrović. Nakon toga Meštrović njemu ostavlja ateljer i Krstulović živi pod dojmom velikog meštra. Međutim, istodobno postoje goleme razlike koje vidimo u koncipiranju male plastike. On razmišlja figurarno, ali o formi misli konceptualno, on je konveksan-konkavan, on uvlači prostor, on se ispupčuje u prostor i u tome, ako gledate obrise i konture, uvijek je jedan konceptualni formalni problem. U tome je on moderan. Međutim, u drugoj situa-

ciji, bivajući u arhaičnom grčkom sklopu koji je poistovjećivao s Dalmatinskom zagorom, istaknuo je figuraciju kao kredo, premda imamo jedan mijeh koji apsolutno nije figuralan. Mi znamo da je mijeh zato što je to napravio Andrija Krstulović, ali da ga on nije napravio, mi ne bismo znali da je mijeh. Tu je on prošao ispod radara kritike. Stim da su samozatajnost i velika strogoća prema sebi samom učinili da je ostao zatvoren u svojoj enklavi imaginarnog ideala – zaključila je Sveštarov Šimat.

Prigodnim riječima posjetiteljima se potom obratio prof. **Dragan Ljutić**, rektor Sveučilišta u Splitu te otvorio izložbu:

- Za Andriju Krstulovića sam prvi put čuo čitajući intervju Duška Kečkemeta koji je volio Split i bio mu posvećen. Da nije bilo neimara iz područja umjetnosti, danas ne bismo imali ovako jaku Umjetničku akademiju, a umjetnost svemu dodaje novu vrijednost. Volim umjetnost, volim čitati o umjetnosti te sam primijetio da je u našoj domovini pedeset posto ljudi iz mediteranskog bazena koji nije tako velik, ali je strašno darovit. Kada pogledate ove skulpture, ne možete ne uživati u njima i zato ćemo uvijek davati maksimalnu podršku našim umjetnicima, a monografija "**Andrija Krstulović**" koja uskoro izlazi tek je jedna u nizu. Mi smo zapravo ti koji trebamo čuvati baštinu.

Spomenimo da je ova izložena djela, pristigla iz ateljera u Gospinici, trebalo detaljno očistiti, isprašiti i spakirati za transport zaštitnom folijom, spužvom, stroporom te staviti u kutije. Pritom je ustanovljeno da je na određenim radovima, ukupno njih sedam, bilo potrebno izvršiti ozbiljne restauratorske zahvate, dok je na manjem broju bilo potrebno samo zalijepiti komadiće koji su se u prijašnjim transportima odlomili, ali su ipak bili sačuvani. Te pripremne radove obavili su profesori s *Odsjeka kiparstva* **Dani Martinić**, **Goran Balić** i **Duje Matetić** zajedno sa studentima, a u suradnji s *Odsjekom za konzervaciju i restauraciju Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu*. Veliki doprinos da ova izložba uopće ugleda svjetlo dana dala je voditeljica cjelokupnog projekta, kao i Galerije, **Helena Trze Jakelić**, a na pomoći i susretljivosti zahvalilo je i kćeri pokojnog Andrije Krstulovića, **Tihomili Krstulović**.

Za kraj dodajmo citat iz buduće monografije o Andriji Krstuloviću koji potpisuje **Ive Šimat Banov**: *Krstulović nije točka polemike, nego zadaća. On je još uvijek nepropit- an i ne do kraja protumačen slučaj, ako se to "slučajem" uopće može zvati. Ako je nešto "slučaj" - to smo mi...*

BOGAT I RAZNOLIK PROGRAM U PROŠLOJ GODINI

Izložba Kud plovi ovaj brod, arheoloskih predmeta pronadjenih 2015. godine na podmorskom arheoloskom lokalitetu Žirje

BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

Sveučilišna galerija je vrlo važan kulturni kutak grada Splita

PIŠE

HELENA TRZE JAKELIĆ

Sveučilišna galerija u protekloj godini ponovno se pokazala kao vrlo važan prozor i kulturni kutak grada Splita. Bogat i raznovrstan izlagački program, zanimljiva gostovanja i suradnje donijeli su joj iznimnu posjećenost. Danas potaknuti i imati publiku u vremenu digitalnih sadržaja, društvenih mreža nije nimalo lagan zadatak, a ako je pritom vaša Galerija smještena na kampusu izvan tradicijskog centra uhodanog prostornog splitskog "dura", možemo reći da je iza nas još jedna uspješna godina. Upravo vođeni vizijom zadovoljavanja kulturnih potreba, potrudili smo se da u protekloj godini isproduciramo i pružimo našim građanima i studentima sadržajnu umjetničku godinu.

Veliki umjetnici

Početak i kraj godine obilježile su izložbe dvojice velikih umjetnika, pedagoga, profesora i suvremenika, utemeljitelja splitske likovne scene: siječanj izložbom akademskog slikara Ante Kaštelančića (1911. – 1989.), a prosinac izložbom akademskog kipara Andrije Krstulovića (1912. – 1997.). Ovim izložbama Sveučilište u Splitu apostrofira važnost čuvanja sjećanja na splitske profesore, umjetnike i pedagoge koji su ostavili trag u važnim epohama likovnog i kulturnog života grada Splita te mu priskrbili zaslužen umjetničko poštovanje. Izložba "Sjećanje na Antu Kaštelančića" je realizirana zahvaljujući susretljivosti obitelji kao i pomoći kuratora izložbe Igora Breša-

na. Prvi put za ovu izložbu su izložena čak tri rada koja splitska publika do sada nije imala priliku vidjeti. Prepoznatljiv temperamentni ekspresionizam i južnjački bogati kolorizam, njegova šarena veličanstvena jedra ponovno su nas zadivila i podsjetila na veličinu i vrijednost Kaštelančića i njegove ostavštine. Retrospektivna izložba kiparskog majstora Andrije Krstulovića otvorena je uoči Božića i predstavlja uvod većeg djela, sabranog u monografiju "Andrija Krstulović", koja će javnosti biti predstavljena u proljeće 2023., a priređivač monografije je Sveučilište u Splitu. Autori monografije kritičkih oglada su povjesničari umjetnosti Margarita Sveštarov Šimat i Ive Šimat Banov. Krstulovićovo aktivno kiparsko stvaralaštvo obuhvaća više od pedeset godina neprestanog rada, ali ipak se dogodilo da Krstulovićev rad do sada, iako poznat u stručnim krugovima, nije kritički vrednovan i valoriziran od struke kako u svojoj sredini, tako i u nacionalnim okvirima. Vođeni tom mišlju, zapitali smo se kako je moguće da kipar koji je izveo nekoliko amblemskih gradskih spomenika i skulptura, kao što su Spomenik nepoznatom pomorcu uz svjetionik na Katalinićevu brijegu (1958.), Osmijeh suncu (1964.) u granitu kod zgrade Županijske, Pravda ispred zgrade suđa (1974.), kao i reljef Rimske vučice na zgradi Klasične gimnazije u Teslinovoj ulici, ostane nepoznat. Izložba koja je postavljena na oba kata Galerije uključila je postav od ukupno 76 radova koji su za ovu prigodu pripremili profesori doc. mag. art. Đani Martinić, doc.

Izložba Female correspondence - Žensko dopisivanje. Izložbu su predstavile Mateja Rusak i Tihana Karlović

Otvaranje izložbe grafika Endija Poskovića

DUJE KLARIĆ/CROPIX

art. Goran Balić i mag. art. Duje Matetić s Odsjeka kiparstva zajedno sa studentima, a u suradnji s Odsjekom za konzervaciju i restauraciju Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu. Velika zahvalnost za realizaciju ove izložbe i likovnog postava pripada kiparu i profesoru, akademiku Kažimiru Hrasti.

Noć muzeja

U Noći muzeja predstavljena je monografija "Kud plovi ovaj brod" i otvorena istoimena izložba na kojoj su predstavljeni nalazi s podmorskog arheološkog lokaliteta u blizini uvala Juro na otoku Žirju. Autori izložbe i likovnog postava su doc. art. dr. sc. Miona Miliša i v. pred. Filip Rogošić s Odsjeka za konzervaciju-restauraciju Umjetničke akademije u Splitu. Izložba i monografija bave se predmetima pronadjenima na podmorskom arheološkom lokalitetu u blizini uvala Juro na otoku Žirju, gdje je otkrivena olupina trgovačkog broda koji može datirati u 4. stoljeće prije Krista. Konzervatorsko-restauratorski radovi na arheološkim nalazima provedeni su na Odsjeku za konzervaciju-restauraciju Umjetničke akademije u Splitu pod vodstvom doc. dr. sc. Mione Miliše, predstojnice Odsjeka za konzervaciju-restauraciju, i v. pred. Filipa Rogošića, a u okviru nastave iz stručnih predmeta. Monografiju kao urednice potpisuju doc. dr. sc. Miona Miliša i dr. Maja Miše (University of Cambridge).

Još jedna zanimljiva izložba i nadasve vrijedna monografija "Vjeko Ivanišević – arhitekt" predstavljena je u svibnju. Prepuna Sveučiliš-

na galerija uzvanika, gostiju i prijatelja potvrdila je da je Vjeko Ivanišević bio poseban čovjek, autor, ali nadasve značajan splitski i hrvatski arhitekt. Na oba kata Galerije postavljena je dugo i pomno osmišljena izložba radova našeg velikog arhitekta, kao i monografija koja cjelovito sabire arhitektonsko djelo, a za nju je zaslužna kći pok. Ivaniševića, arhitektica Petra Ivanišević Brzulja, sa svojim suradnicima. Izložba prezentira životni opus pokojnog splitskog arhitekta Vjekoslava Ivaniševića (1947. – 2018.), iza kojeg su ostala 43 realizirana projekta te brojne stručne nagrade.

Zanimljivih izložbi nije nedostajalo tijekom cijele godine. U proljeće je organizirana izložba crteža zagrebačkog akademskog slikara Roberta Budora. Izložbom se predstavila i autorova donacija crteža iz Ciklusa Maslina koju je darovao Grafičkoj zbirci Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu, a tom prilikom kustos i izv. prof. Vladimir Rismondo zaključio je: "Nema sumnje, govoreći sa stajališta teorije medija, umjetničko je djelo ono koje kroz neki medij šalje pojedinačnu poruku o suštini tog istog medija. Naknadna autorizacija nije trebala ni Anti Kaštelančiću ni Marinu Tartaglii, a ne treba ni Robertu Budoru, majstoru crteža."

Grafički ciklusi

Vrijedna donacija od čak 42 grafička naslova, darovana je Grafičkoj zbirci Knjižnice. Riječ je o djelima renomirane zagrebačke akademske umjetnice Zdenke Požaić, čija je izložba otvorena u studenome. Tom prilikom kustos prof.

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

Izložba S ponistre se vide jedra, u sjećanje na slikara Antu Kaštelančića

Dalibor Prančević kazao je: “Riječ je o grafičkim ciklusima Potres, Zagreb i Agresija, potaknutima s jedne strane razornim djelovanjem prirodnih sila, s druge strane agresivnim djelovanjem čovjeka. Jedan je ciklus nastao pod neposrednim dojmom recen-tnog zagrebačkog potresa, a drugi pod dojmom ruske vojne agresije na Ukrajinu.”

Prvi put retrospektivnom izložbom splitskoj publici predstavili smo pulskog akademskog slikara Fulvija Juričića, a reprezentativan prikaz njegova stvaralaštva ostva-ren je zahvaljujući suradnji s Galerijom Brešan i priređiva-čem Igorom Brešanom. Juri-čić njeguje jedinstven umjet-nički stil apstraktne slike, kompozicije i crteža u kombi-niranoj tehnici ugljena i akri-la, a pri tome komunicira zna-kovima, materijom, asocijaci-jama i konačno artefaktima.

Sredinom lipnja uživa-li smo u lijepim prizorima umjetničke fotografije. Izlož-ba “ART&tektura”, poznato-ga splitskog fotografa Zora-na Alajbega, otvorena je po-vodom Dana Sveučilišta 15. lipnja, a izložbeni postav obu-hvatio je 23 fotografije s fo-to-video projekcijom. Izložba pruža uvid u sasvim drugu sliku sveučilišnoga kampusa. Sama izložba nastala je iz drugog projekta kojem je cilj bilo fotografiranje kampusa u svrhu promocije Sveučilišta u Splitu, što je potaknulo ideju o izložbi od strane Željke Sije-rak Radas. “ Fotografije ko-je je za ovu priliku odabrao istražuju arhitekturu kam-pusa Sveučilišta u Splitu, ur-banoga punkta koji se danas doživljava i konzumira kao važno mjesto obrazovanja, istraživanja i sastajanja.” ka-zao je Dalibor Prančević, au-tor teksta kataloga.

Jesen u galeriji

Iznimna izložba pejzaž-nih astrofotografija “Hrvat-ska pod zvijezdama”, auto-ra i novinara Branka Nada, otvorena je u rujnu. Pokaza-ti publici ljepotu noćnog neba pod kojim će u kadar uhvatiti komadić Lijepe naše nije bio iznimno lak zadatak za ovog nadasve zanimljivog i sve-stranog autora. Izložbeni po-stav od ukupno 21 fotografije noćnih pejzaža, nastalih na znamenitim hrvatskim turi-stičkim i povijesnim lokaci-jama, poput Plitvičkih jezera, izvora Cetine, Jasenovca, rta Kamenjak, Motovuna ili pak paškim poljima soli, zadivio je posjetitelje i potaknuo nas da drukčije gledamo u nebo. Nad noćno nebo uvijek sni-ma u RAW formatu, bira no-ći kada nema Mjeseca i, daka-

Otvorenje izložbe Zdenke Pozaić Grafika i njena svakodnevica

ko, prati vremenske prognoze. Služi se aplikacijama kojima unaprijed možete isplanirati zalaske i izlaske Sunca, Mje-seca, položaj Mliječne staze, kiše meteora itd...

U drugoj polovini rujna predstavili smo Endija Poškovića, koji možda nije po-znat splitskoj publici, no ri-ječ je o renomiranom grafič-kom umjetniku koji živi i radi u Americi. Autor je koji izla-že diljem svijeta i onima koji se bave grafikom, poznatiji je kao selektor međunarodnih grafičkih izložbi, kao i mani-festacija. Riječ je o tri grafičke serije “Majestic”, “Crossing” i “Dream”. Vizualni rad Endija Poškovića poziva na različite utjecaje, poput rane kinema-tografije, japanskih ukiyo-e grafika i europskih propa-gandnih plakata. Prolaze-ći kroz analogna i digitalna područja u svojoj kreativnoj praksi crtanja, grafike i ani-macije, Pošković istražuje pri-rodu kompozitnog narativa u kojem se vizualni označitelji, stvarni i izmišljeni, križaju

kako bi oblikovali slike koje sugeriraju dihotomije, predla-žući teme premještanja, tran-sformacije i oživljavanja, ka-ko je prilikom otvorenja ka-zala kustosica Ana Čukušić.

Skupna izložba “Female correspondence/Žensko do-pisivanje”, ukupno 17 autori-ca, predstavila je radove grafi-ka u formi razglednice. Suvre-mena tehnologija donijela je u društvo gubitak pažnje, što je rezultiralo površnim izmje-njivanjem i usvajanjem infor-macija. “Ovim projektom želi-mo izaći iz komunikacije ko-ja se odvija preko društvenih mreža kako bi autorice koje sudjeluju na projektu kroz formu likovnog rada – grafike ostvarile likovnu komunika-ciju.”, navele su autorice pro-jekta Tihana Karlović i Mate-ja Rusak, koje su ga započele u siječnju 2019., a koji traje do danas.

Međunarodna izložba gra-fika i knjiga umjetnika “Gra-ficaRi” nastavak je umjetnič-ke suradnje s Akademijom primijenjenih umjetnosti u

SURADNJA S UMJETNIČKOM AKADEMIJOM

Odlična suradnja s Umjet-ničkom akademijom u Splitu ostvarena je i or-ganizacijom triju izložbi. Dvije studentske izložbe predstavljene su sa za-jedničkim ciljem promo-viranja mladih autora sa željom približiti javnosti umjetničke dosege i nji-hove doprinose. Za stu-dentsku kiparsku izložbu naziva “K. I. P. 2”, izložbeni koncept su uredili profe-sori Kiparskog odsjeka Đani Martinić, Goran Balić i Duje Matetić. Studenti koji su izložili svoje rado-ve su Petar Bosnić, Kar-men Bušić, Marko Ćurić, Anamarija Kahrić, Mirna Markotić, Pia Midžor, Magdalena Modrić, Petra Perković, Roko Držislav Rebić, Ružica Rimac, Nikola Sandulović, Dani-jela Skokandić, Nikolina Veljačić, Tajana Veljačić. Spomenimo da je po zavr-šetku izložbe dodijeljena Nagrada kiparskog odsje-ka za najbolji rad, koju je osvojila Mirna Markotić. Druga studentska izložba po nazivom “Slikarstvo i mogućnosti slike: genera-cija 2021.” predstavila je diplomske radove stude-nata Odsjeka za slikarstvo Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu. Pet diplomanata slikarskog odsjeka Umjetničke aka-demije Split koji su izložili svoje radove su Davor Drčelić, Ivan Jerončić Grba, Ivo Mateljak, Mia Minigo i Ivona Pupačić. Diplomski radovi nastali su pod mentorstvom doc. Vedrana Perkova, dok je teorijska mentorica di-plomskih radova docen-tica dr. Blaženka Perica, a mentor fotografije je izv. prof. Ivan Kolovrat. Izlož-bu je predstavio autor teksta Božo Kesić.

Rijeci i Katedre za grafiku. Natječaj i izložba pokrenu-ti su na inicijativu triju gra-fičarki, Ivane Bajcer, Dajane Radoš, asistentice na Kate-dri za grafiku na Akademi-ji primijenjenih umjetnosti u Rijeci, i umjetnice Sunčane Simichen, u organizaciji Akademije primijenjenih um-jetnosti iz Rijeke uz potporu Sveučilišta u Rijeci i Primor-sko-goranske županije. Izlož-ba koju smo ugostili u prostora-ma Sveučilišne galerije na-kon uspješnog predstavljanja u gradu domaćinu, u Split je donijela prikaz najboljih li-kovnih ostvarenja studenata i mladih umjetnika u područ-ju suvremene grafike u Hrvat-skoj i inozemstvu.

Međunarodna suradnja i projekt “SADiS – Dani slovač-ke umjetnosti u Splitu 2022.” imala je za cilj približiti rad slovačkih umjetnika mlađe i srednje generacije galerijama europskih gradova. Od 2012. godine postav ove izložbe bio je u velikim gradovima, poput Beča, Londona, Amsterdama, Vilnusa i Sofije, a 2022. godi-ne konačno je stigla i do Hr-vatske, u Split. Prezentacija trenutne slovačke umjetno-sti tek je malen fragment europske slagalice. U fokusu je stvaranje odnosa u poveza-nom europskom prostoru, što dovodi do predstavljanja zani-mljivih umjetničkih ostvare-nja stranoj publici stvarajući uvjete za razvoj odnosa izme-đu umjetnika i profesionalaca u polju umjetnosti i kulture.

Europska noć istraživača

Izložba “Zemlja bez mora” dio je aktivnosti Europske noći istraživača koja se odvi-ja u okviru Blue-connect pro-jekta čiji je koordinator Sve-učilište u Splitu, a nastala je suradnjom dr. Darije Ezgeta Balić s Instituta za oceano-grafiju i ribarstvo i Julijane Voloder, prof. akademske ki-parice, profesorice iz Škole li-kovnih umjetnosti. Na izložbi i navedenom projektu sudjelo-vali su učenici 2., 3. i 4. razre-da kiparskog dizajna koji su osmislili u kružnoj formi ap-straktnu predodžbu zemlje bez mora. Same skulpture su raznog sadržaja, kamena, betona, različitog vrsta otpa-da, koji pesimistično nagovje-štavaju apokaliptičnu moguć-nost izgleda Zemlje ako se u potpunosti ekološki ne osvi-jestimo. Kao suprotnost skul-pturama izložbu prati i 10-ak reljefa u tehnici cristal resine,

Izložba kojom se prezentirao životni opus pokojnog splitskog arhitekta Vjekoslava Ivaniševića

koji obrađuju temu vode i sa-mog mora, svu njegovu ljepo-tu i važnost ljudskog opstan-ka života na Zemlji.

“Razmišljam o plavom” izložba je kojom je prostor Ga-lerije savršeno iskorišten kao veliko platno, a intervencijom i širokim rasponom svog stva-ralaštva umjetnica Maja Jelu-šić donijela je svoju hvarsku Plavu sobu u Split, kao i pri-kazala dvadeset godina svog umjetničkog stvaralaštva.

Pregrišt poučnih kulturnih događanja

Za kraj dotaknimo se i dru-gih zanimljivih kulturnih do-gađanja. Sveučilišna galerija u sklopu projekta “Dnevnik čitanja II” ugostila je dva re-nomirana hrvatska suvreme-na književnika, Vedrana Ku-kavicu u studenome i Kristi-jana Novaka. Oba književna susreta približila su književ-no stvaralaštvo ovih impre-sivnih autora i odličnih su-govornika studentima i široj publici. Već treću godinu za-redom sudjelovali smo u po-pratnom programu Split vi-deoart festivala, koji se odr-žao od 21. do 26. listopada, a bio je posvećen antiratnim po-rukama. Izložba videoradova sastojala se od 16 međunarod-nih videoradova iz programa platforme Antiwarcoalition. art (Međunarodna koalicija kulturnih radnika protiv ra-ta u Ukrajini). Cilj je bio po-slati univerzalnu antiratnu poruku i fokusirati se na je-zik videa kao medija, pruža-jući širi pogled na mogućno-sti jezika videoumjetnosti. Popratni program, odnosno Radionica kreativnog videa, održana u Sveučilišnoj gale-riji pod stručnim mentorstvom filmaša i direktora festivala Bruna Pavića, bila je nami-jevana osnovnoškolskoj dje-ci. Djeca su prošla teoretski i praktični dio, a na kraju radi-onice, dobila su i diplomu. Po-laznicima Radionice kreativ-nog videa podijeljene su po-tvrde Sveučilišta u Splitu, a njihovi videoradovi dostupni su na društvenim mrežama. Treći susret sjećanja na Ma-riju Perućića, prvog nastavnika klasične gitare u Glazbenoj školi Josipa Hatzea, održan je u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu izložbom te koncertom u Sveučilišnoj galeriji. Na pro-gramu su bila poznata djela za solo gitaru i komorna dje-la, a nastupili su priznati so-listi: Martin Andrijašević, Domagoj Mijić, Anđela Jer-kunica Strukan, Ivanka Pru-sac, Stipan Popović te njihovi gosti Ivana Bandalo Benzon, klarinet, i Ivana Kenk Kale-bić, mandolina. Zanimljivo je svakako bilo i gostovanje Bri-ana Muira, britanskog kipara možda najpoznatijeg u medi-jima po izradi kacige Dartha Vadera. U sklopu svoga gosto-vanja na Splitskom sveučili-štu je održao predavanje pod nazivom “Od Bonda do Va-dera” u organizaciji Udruge Metonimia uz potporu Sve-učilišta u Splitu. Na kraju vje-rujem kako smo i ove godine ostvarili svoj cilj, obogatili ov-dašnju kulturnu scenu kvali-tetnim programima, a pri to-me pridonijeli u jačanju pe-dagoškog, edukacijskog, kao i umjetničkog standarda. Drago nam je da je Sveučiliš-na galerija prepoznata od šire zajednice i izvan nacionalnih okvira. Naši kulturni progra-mi ostvareni su uz podršku Ministarstva kulture i medi-ja RH, Grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije.

LUNA STAMENKOVIĆ

Kazališne predstave i filmske projekcije

U slavljeničkom razdoblju održano je dvadesetak kazališnih predstava, javnih čitanja i filmskih projekcija. Predstava "Mučenik" Mariusa von Mayenburga realizirana je u suradnji s Akademijom dramske umjetnosti u Zagrebu i Gradskim kazalištem mladih Split. Predstava "Orestija" uvrštena je u program manifestacije "Romantika u Saloni". Kinoteka Zlatna vrata dva je puta bila domaćin "Revije UMAS" – natjecateljske revije studentskih kratkih filmova. Na slici: Predstava "Orestija, " Odsjeka za glumu

VIKTOR POPOVIĆ

Sjećanje na zaslužne nastavnike

Akademija se u slavljeničkom razdoblju prisjetila dvojice nastavnika koji su dali veliki obol njezinu djelovanju. Izložba "Rad, tekst, kontekst (jer greška je dio svijesti)", održana u Splitu i Zagrebu, bila je svojevrsan hommage čuvenom umjetniku Gorkom Žuveli (1946. – 2017.), osnivaču studija slikarstva i jednom od utemeljitelja Akademije. Znanstveni skup "Glazba kao dio života: kultura, tradicija, identitet" bio je posvećen uglednom etnomuzikologu Nikoli Bublji (1950. – 2015.), osnivaču poslijediplomskog doktorskog studija Etnomuzikologija, koji je u dva mandata obnašao dekanu dužnost. Na slici: Fotografija postava izložbe "Rad, tekst, kontekst (jer greška je dio svijesti)" u Francuskom paviljonu u Zagrebu.

DVADESET PET GODINA UMJETNIČKE AKADEMIJE U SPLITU

IMPRESIVNA postignuća usprkos brojnim izazovima

Piše **SAGITA MIRJAM SUNARA**

Umjetnička akademija u Splitu osnovana je 1997. godine i jedina je akademija Sveučilišta u Splitu. Četvrt stoljeća postojanja (1997. – 2022.) trebalo je primjerenom proslaviti. Kao prodekanica za umjetnost, znanost, međunarodnu suradnju i ECTS, preuzela sam brigu o prikupljanju podataka o događanjima koje nastavnici i studenti organiziraju pod okriljem Akademije te o izradi programa mjesečnih događanja. Ti su programi omogućili publici, ali i nama samima, da prvi put na jednome mjestu dobije(mo) uvid u Akademijin umjetničku (i znanstvenu) produkciju.

Tijekom slavljeničkog razdoblja, koje je trajalo od studenoga 2021. do prosinca 2022., održano je oko 120 događanja: izložbi, koncerata i muzičkih festivala, predstava i javnih čitanja, filmskih projekcija, radionica i majstorskih seminara, konferencija i skupova, javnih predavanja gostujućih nastavnika i stručnjaka i dr. Popis događanja i njihovi sažeti opisi objavljeni su na mrežnim stranicama Akademije. Sva su događanja održana pod obljetničkim znakom Akademije – logotipom koji je izradio student dizajna vizualnih komunikacija Boris Pehar u okviru natječaja koji je bio otvoren za sve studente Akademije.

Budući da je u svako događanje uloženo puno truda, entuzijazma i ljubavi, nepravedno je posebno izdvajati ijedno od njih. Ipak, ne mogu ne spomenuti dva događanja koja su bila posvećena jubileju i organizirana na razini Akademijinih odjela: svečani koncert studenata solista s orkestrom Hrvatskog narodnog kazališta Split, koji je priredio Odjel za glazbenu umjetnost, i skupna izložba "Prisustvo i vidljivost", koju je organizirao Odjel za likovne umjetnosti, a koja je publici predstavila radove dijela završenih studenata tog odjela – umjetnika i autora koji danas i dalje aktivno i zapaženo rade.

Brojka od 120 događanja u slavljeničkom programu djeluje impresivno, osobito ako se u obzir uzmu dvije činjenice: da Akademija u svom budžetu ne osigurava sredstva za umjetničku djelatnost te da prostorno-tehnički resursi kojima raspolaže nisu ni adekvatni niti dostatni. Iz sredstava Akademije, naime, financira se samo izdavačka djelatnost, pa se za realizaciju izložbi, filmova, koncerata, predstava i drugih aktivnosti nastavnici moraju prijavljivati na natječeaje za javne potrebe u kulturi.

Svoju dvadeset petu godišnjicu Akademija je dočekala (i dalje) rascjepkana na nekoliko lokacija, u zgradama koje joj inicijalno nisu bile namijenjene i koje je teško prilagoditi specifičnim oblicima umjetničke nastave. Akademija nema vlastiti prostor za prezentaciju stvaralaštva likovnih/vizualnih umjetnika. U slavljeničkoj je godini pri Odsjeku za dizajn vizualnih komunikacija inaugurirana Galerija CRTL-Z (riječ je o u prostoru u kojemu je nekoć djelovala galerija Bez naziva – umjetnički projekt pokrenut u

okviru 38. Splitskog salona), no taj je izložbeni prostor prvenstveno posvećen promociji dizajnerskog stvaralaštva i može primiti samo izložbe manjeg opsega. Tri prostora koji se koriste za glazbeno-scenske izvedbe – Scena A u Akademijinoj zgradi u Zagrebačkoj ulici, tzv. velika dvorana u tvrđavi Gripe i glazbena dvorana u zgradi Odjela za glazbenu umjetnost – nemaju prikladne pozornice i gledališta, profesionalno ozvučenje i rasvjetu, popratne prostorije... "Kino UMAS" zvučni je naziv za prostoriju/učionicu u tvrđavi Gripe namijenjenu prezentaciji studentskih filmova koja može primiti svega tridesetak ljudi. Problem prostora za prezentaciju svog umjetničkog stvaralaštva Akademija kompenzira kroz suradnju s kulturnim, obrazovnim i drugim institucijama u Splitu, ali i šire. Na realizaciji obljetničkih aktivnosti, primjerice, nastavnici su surađivali s Hrvatskim narodnim kazalištem Split, Hrvatskim domom Split, Centrom za kulturu i cjeloživotno obrazovanje Zlatna vrata, Sveučilišnom galerijom, Multimedijalnim kul-

turnim centrom Split, da spomenem samo neke ustanove.

Veliki izazov predstavlja i to što Akademija nema službu koja bi se bavila organizacijom i tehničkom produkcijom događanja. Za takvo što doista je potrebna služba, odnosno veći tim ljudi, jer se radi o velikom broju specifičnih aktivnosti. Naime, nije isto organizirati kazališnu predstavu ili znanstveni skup, likovnu izložbu ili filmski festival. Sve organizacijske i tehničke, pa i financijske poslove – od prijavljivanja na javne natječeaje do pronalaženja institucionalnih partnera, od tehničke produkcije događanja do podnošenja financijskih izvještaja – obavljaju nastavnici koji su nositelji aktivnosti. Akademija nema ni zaposlenika koji bi se bavio odnosima s javnošću i koji bi promovirao događanja koja se održavaju pod njezinim okriljem. Nastavnici su stoga primorani sami privlačiti publiku na svoja događanja, osim ako za partnera nemaju neku veću kulturnu instituciju s PR službom.

Prepreka je, dakle, mnogo, ali postignuća se zbog toga čine još značajnijima. Događanja koja su realizirana u slavljeničkom razdoblju, promovirana putem mjesečnih programa i obilježena obljetničkim logotipom, podignula su razinu vidljivosti Akademije. Nadam se da su učinila vidljivijim i doprinos Akademije bogatstvu i kvaliteti umjetničkog, kulturnog i društvenog života grada Splita, ali i drugih mjesta u Hrvatskoj. Možda to potakne mjerodavne osobe i institucije da se snažnije angažiraju oko rješavanja Akademijina "stambenog" pitanja, odnosno osiguravanja primjerenih uvjeta za naše umjetničko i znanstveno stvaralaštvo, i njegovu javnu prezentaciju.

Ovo je skraćena verzija članka "U znaku dvadeset pete obljetnice – crtica za povijest Umjetničke akademije u Splitu", koji će biti objavljen u prvom broju Zbornika Umjetničke akademije u Splitu 1/2022.

Promocije knjiga i javna predavanja

Tijekom slavljeničkog razdoblja upriličeno je nekoliko promocija knjiga. Javnosti su predstavljene dvije publikacije kojima je Akademija izdavač ili suizdavač: zbornik radova međunarodnog znanstveno-umjetničkog simpozija "Ivan Lukačić, kapelnik splitske katedrale" i monografija "Kud' plovi ovaj brod" vezana za istoimenu izložbu. Održana su brojna predavanja za stručnu i širu publiku. Pokrenut je ciklus javnih predavanja "S.O.S. Struka o struci", posvećen problematiki zaštite i očuvanja kulturne baštine. Na slici: Plakat za predavanje unutar ciklusa predavanja "S.O.S. Struka o struci", Odsjeka za konzervaciju-restauraciju

PETRI SUMMANEN

Izložbe

U slavljeničkom je razdoblju održano tridesetak izložbi. Jedna od njih, "SouthWest – NorthEast", održana je izvan granica Hrvatske – u Helsinkiju. Na toj su izložbi predstavljene odabrane radove studenata slikarstva i filma i videa. Vrijedno je spomenuti izložbu "Slikarstvo i mogućnosti slike: generacija 2021.", prvu diplomsku izložbu koja je predstavljena izvan Splita (izložba je gostovala u Osijeku i Zagrebu). Velikom izložbom "Kud' plovi ovaj brod?" splitskoj i zadarskoj publici predstavljene su nalazi s jednog podmorskog arheološkog lokaliteta i proces konzervacije-restauracije keramičkog materijala koji s njega potječe (radovi su bili provedeni na Odsjeku za konzervaciju-restauraciju). Na slici: Fotografija postava izložbe "SouthWest – NorthEast". Kuva/Tila Gallery, Helsinki

TOMISLAV MILETIĆ ROTTOLONI

Koncerti i muzički festivali

Slavljenički je program uključivao veliki broj koncerata na kojima su se publici predstavili studenti instrumentalnih studija i solo pjevači. U okviru projekta "Intermezzo hrvatske operete", kojim su obilježene dvije važne obljetnice – četvrt stoljeća djelovanja splitske Akademije i stota obljetnica Muzičke akademije u Zagrebu, održane su dvije vokalne-scenske izvedbe u Splitu i jedna u Zagrebu. Od muzičkih festivala treba izdvojiti dvije manifestacije s dugogodišnjom tradicijom: 10. Dane Bacha u Splitu, monografsku manifestaciju posvećenu stvaralaštvu Johanna Sebastiana Bacha, i šesto izdanje Split Sax Weekenda, događaja koji okuplja vrsne svjetske saksofoniste. Na slici: "Intermezzo hrvatske operete", Odsjek za solo pjevanje.

ELEONORA MATIJAŠEVIĆ

Radionice

Među radionicama najbrojnije su bile one iz ciklusa "Dizajnerska početnica". Riječ je o edukativno-umjetničkom programu namijenjenom djeci i mladima koji se realizira u suradnji s Hrvatskim dizajnerskim društvom. Pažnju baštinskih stručnjaka privukla je trodnevna mrežna radionica na temu protupotresne zaštite muzejskih, sakralnih i privatnih zbirki koja je organizirana u suradnji s Muzejskim dokumentacijskim centrom u Zagrebu. Na slici: "Dizajnerska početnica", u organizaciji Odsjeka za dizajn vizualnih komunikacija

KNJIŽEVNA PREPORUKA

Knjiga koja ulazi u psihiu serijskog ubojice

Piše **KATARINA MALJKOVIĆ**

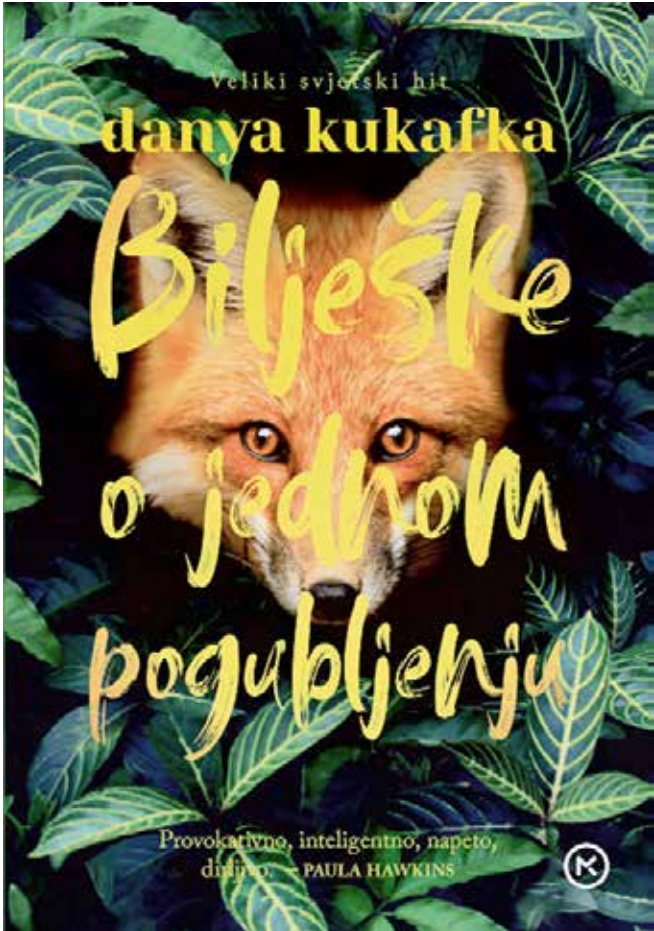
”Bilješke o jednom pogubljenju” drugi je roman hvaljene mlade spisateljice Danye Kukafke, koja je svoj prvi roman objavila već s 24 godine i njime tada dospjela na liste bestselera. I dok je njezin prvijenac bio izravni whodunit triler, svojom drugom knjigom Kukafka ulazi u psihiu serijskog ubojice, ali uz primarni fokus na žene u njegovu životu, kako bi oslikala zanimljiv portret ne samo glavnog lika romana, nego i društva u kojem se nalazimo.

Serijski ubojice i razumijevanje njihove psihe već dugo zaokuplja raznobojnu publiku, no možemo reći da je posljednjih mjeseci diskurs o takozvanom true crime žanru dosegnuo svoj vrhunac. I dok godišnje imamo nebrojeno filmova i serija gdje se glumci tuku šakama i nogama kako bi osvojili nagrade za svoje utjelovljenje Teda Bundyja ili Charlesa Mansona, Evan Peters upravo je osvojio svoj prvi Zlatni globus za ulogu Jeffreya Dahmera u seriji koja je – možemo reći napokon – natjerala ljude da si postave pitanje koliko je moralno koristiti patnju stvarnih žrtava i njihovih obitelji za malo zabave na malim (ili velikim) ekranima. I je li toliki “flex” reći kako im ubojstvo videno (rekreirano) na televiziji nije bilo toliko odvratno, kako bi mogli podnijeti i gore, kako gore vjerojatno slušaju od make-up true crime podcastera (da, ovo je stvarno, možete mi vjerovati) koji sasvim ozbiljno prepričavaju tragedije dok isprobavaju novi bronzer i različite tonove sjenila za oči (gdje želim reći da imam posebno divljenje za ljude koji rade brutalan make-up, ali trebam naglasiti apsurd cijele kombinacije koja gori po TikToku, YouTubeu i kojim već društvenim mrežama sve ne).

Posljednja nada

Danas uvidamo da je većina dokumentaraca o stvarnim događajima ne toliko o sposobnostima serijskih ubojica da ih se ne uhvati, kako je to primjerice u “Zločinačkim umovima”, već o apsurdnoj nesposobnosti i predrasudama detektiva i policajaca koji su ih trebali uhvatiti i zaustaviti. No, iako se o moralnosti može raspravljati nadugo i naširoko, jedno ostaje sigurno: ova tematika nepresušno je vrelo u fikciji, a Danya Kukafka iskorištava ga za plećenje intrigantne priče koju nećete moći ispustiti iz ruku.

”Bilješke o jednom pogubljenju” prate Anselu Packera, koji je osuđen na smrt i

Bilješke o jednom pogubljenju

MOZAIK KNJIGA

ima još 12 sati života, a osim posljednje nade u vjerojatno neuspješan poziv za pomilovanje koji je njegov odvjetnik uputio teksaskom guverneru, žalbeni postupak za njega je iscrpljen. Ispred zatvora u protestu bdiju ljudi koji žele zaustaviti pogubljenje – no ne zbog vjere u Packerovu nevinost, već zbog vjere u ukidanje smrtno kazne, koja je trenutno još legalna u 27 američkih saveznih država – ali i oni koji žele da se održi pod svaku cijenu, kao jedina pravedna kazna. Tih dvanaest sati bomba je koja otkucava i stvara glavnu tenziju romana.

Tijekom 12 sati pratimo Packera i ljude oko njega – od kapelana koji govori o pokajanju do čuvarice koja vjeruje da je nevin. Shawna Billings predala je poruku jedinoj osobi kojoj Packer želi da svjedoči njegovoj smrti, te će Beatrice “Blue” Harrison biti s njim na kraju. Ovo je jedan od ključnih detalja Packerova lika, jer iako ne pokazuje kajanje za ubojstva nekoliko žena tijekom niza desetljeća, jasna je slika Packerove privrženosti njegovoj biološkoj obitelji.

Danya Kukafka tako daje iznimno nijansiran portret ubojice koji nije simpatičan, čija je krivnja nesumnjiva. Iako Kukafka oslikava njegovo teško djetinjstvo, to uvijek balansira s mogućnošću osobnog izbora, ne uzimajući glavnu krivnju iz ruku samog Packera, koji je konzistentno donosio

odluke koje su bile nauštrb drugih – lako oduzimajući i tude živote. To, Kukafka naglašava, nedvojbeno je njegovo djelo, a time i njegova krivnja, i tu joj uspijeva ono što malo drugih i pokušava: balansirani prikaz ubojice koji ne upada u karikaturu, no također nije otpušten od svih svojih grijeha zbog djela drugih ili teškog djetinjstva.

Kao što je već spomenuto, priče o serijskim ubojicama kao zabava bude brojna pitanja oko načina na koji prikazuju ubojice. Danya Kukafka se u “Bilješkama o jednom pogubljenju” usredotočuje na žrtve i preživjele, te roman teče između dvije vremenske crte: dana Anselova pogubljenja i opširnije priče o njegovu životu. Knjiga je uglavnom pričana sa stajališta triju žena u Anselovu životu: njegova majka, Lavender, koja bježi iz nasilnog braka ostavljajući svoju djecu; Saffy, detektivka odjela za umorstva koju je Ansel mučio kao dijete; i Hazel, sestra blizanka njegove žene.

Koristeći ove tri perspektive i povremeno ih prekidajući vraćajući nas u sadašnjost, odbrojavajući sate do Anselova smaknuća, Kukafka stvara tenziju i kreira knjigu koju nećete prestati čitati dok ne okrenete i posljednju stranicu.

”Bilješke o jednom pogubljenju” pronađite u vašoj najbližoj knjižari u izdanju izdavačke kuće Mozaik, a u pripremi je i televizijska serija.

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (25)

Još se nisam privikla na euro, živciraju me kovanice

Piše **LUCIJA GRGIĆ**

Dobrodošli u zemlju eura! Jeste se privikli ili se privikavate? Ja još nisan i baš me živciraju. Pogotovo kovanice. Teške su. I premale su. A ja još uvijek ne znam koja je koja pa ih sve moram privrtat kad nešto plaćam. I ka svaka vridi nešto, a to nan je novost. Navikli smo razbacivat se lipama ka da imamo para. Sad kad nan dođe plaća s 3 znamenke kužimo koliko smo siromašni.

Zanimljivo je to kako smo imali para u kunama, al nemamo para u eurima. Prije smo imali para al su cijene bile visoke. Sad nemamo para i cijene su visoke. Al dobro. Nećemo bit pesimisti. Najgore se sekirat. Always look on the bright side of niski životni standard.

Lagano se dižemo na nivo ostalih članica EU. Cijene smo već prilagodili. Plaćaćemo kasnije. Ionako znamo da kod nas neke stvari uvijek kasne. To je tako. Al ne možemo reć da se ne vidi napredak.

Već sad vidimo da nan se doseljava sve više i više stranaca. Traže bolji život. Osin ovih šta kupuju našu obalu i zemlju da bi in život bia bolji, u zadnje vrime imamo i sve više ovih šta otvaraju koje-kakve biznise i onda dovode još stranaca koje zapošljavaju kod sebe. I ka, ne pari se da in je loše. Dakle, ako razmišljamo dovoljno pozitivno da smo na granici s ludim, možemo zaključit da stranci vide kako je dobro kod nas.

Ma samo se tribamo prišaltat na njihov mindset i sve će nan bit jasno. Pribacivnje s kuna na eure je dobar početak.

Nikad ne znaš oće te oderat

Sad znamo kako je jadnin strancima bilo kad bi došli na odmor ovamo. Nikad ne znaš oće te oderat ili ne. Plus kad si na godišnjen matematika je još teža. Sad se mi osjećmo ka stranci jer sve preračunavamo u kune. I vidimo koliko sami sebe deremo. Zato me baš zanima šta će bit iduće sezone. Onda će i stranci znat da ih deremo. Nema preračunavanja.

Dobra stvar je to da ako nastavimo ovako cijene će nan bit toliko visoke da će nas prestat smatrat party destinacijon i postat ćemo luksuzna destinacija.

Već sad na svakon kantunu imamo skupe dućane. Malo zemalja ima luksuzni Lidl i luksuzni Dm. Isti proizvodi ka i vani, ali skuplji. Čisti luksuz.

Nije to za svačiji džep. A da ne spominjemo ostale high-end dućane tipa Studenac i Tommy.

Uskoro nećemo više ić na Rivu prošetat nove cvike. Ić ćemo udrut dir priko grada s punin kesama spize. Pokazat novo pakovanje troslojnog wc papira. Naručit bilu kavu dok ti iz kese viri mliko bez laktoze da se zna da podnosiš laktozu al ga kupuješ jer možeš. Šetat s bocon ulja u kesi od Ribole iako svi znaju da je u Kauflanda i Plodina na akciji.

Zanimljivo nan je počela ova 2023., a ko zna šta nas sve čeka.

Fata viam invenient.

KRISTIAN NOVAK, KNJIŽEVNIK I JEZIKOSLOVAC, U SPLITSKOJ SVEUČILIŠNOJ GALERIJ

Za pisca može biti jako opasno kada se inficira europskom književnošću

Volim Ruse, Nijemce. Ta književnost te skoro ubije kao pisca. Kad si na studiju moraš čitati kanonsku njemačku književnost. Što su oni napisali u 20. stoljeću, to je ludilo, koliko su nobelovaca imali, koliko sjajnih djela. Onda kreneš pisati nešto svoje i misliš koliko je to bezvrijedno u odnosu na Grassa, Manna, Hertu Mueller...

Piše
ŽELJKA SIJERAK RADAS

Kristian Novak, književnik, jezikoslovac i profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu odavno je pokupio sve nagrade kritike, ali i srca publike. Gotovo nigdje nije pronađena negativna kritika na račun njegova književnog rada, a knjige, koliko god emotivno teške bile, ne ispuštaju se iz ruku. Publiku koja je pristigla u Sveučilišnu galeriju na Književnu večer, u sklopu projekta *Dnevnik čitanja*, nije se otimala za mjesta kako svaki pravi ljubitelj književnosti očekuje, no pristojan broj uzvanika bio je i više nego zainteresiran za život i djelo Kristiana Novaka.

Moderatorica Književne večeri, bila je **Andela Boljat**, mag. edu. hrvatskog jezika i književnost. A razgovor? Razgovor je bio dug i zabavan, a mi prenosimo dio te priče;

Znanstvenik ste, bili ste vrhunski sportaš, reprezentativac u karateu, a odlučili ste se baviti pisanjem, nečim najneisplativijim, barem u Hrvatskoj. Možete li nam reći zašto?

- Ni sam točno ne znam kako sam se odlučio baviti pisanjem. Ništa nije ukazivalo na to. Stalno ponavljam dva velika paradoksa u svom životu: jedan je da sam imao loše ocjene u osnovnoj školi iz hrvatskog jezika i tjelesne kulture, a drugi je da sam loše pisao sastavke. Usprkos svemu i dalje sam volio izmišljati priče. Osim toga, bio sam dijete medimurskih *gastarbajtera*, što znači da sam prvo trebao naučiti njemački. Tada u Njemačkoj migranti iz područja bivše Jugoslavije nisu bili gledani s naklonošću. Smatralo nas se lopovima. Čim bi netko primijetio da govoriš njemački s hrvatskim naglaskom, njemačka djeca se ne bi družila s tobom. Da bi to izbjegao, najprije sam dobro naučio njemački, a onda sam se vratio u Hrvatsku pa sam tu morao

naučiti dobar kajkavski da me ta djeca ne bi odbacila. Iako su me zvali *auslander*. Posljednji užas je bio kada sam morao naučiti hrvatski književni jezik.

Sve do moje 13. ili 14. godine još nije bilo znakova pisanja, ali sam u srednjoj školi dobio sjajnog profesora hrvatskog jezika. To je bilo moje prvo iskustvo rada s urednikom. Ti znaš da si htio ispričati dobru priču, ali si je uništio svojim pisanjem, a sada imaš osobu koji zna kako pomoći da bi priča dobro ispala. On me na neki način učio zapisivati misli i bio formativna ličnost u mom životu. Otkrit ću vam i jednu ekskluzivu, sljedeće godine ide moj urednički debi kada ću ja svom profesoru objaviti *Zbirku kratkih priča*, jer je on odgojio hrpu nas koji pišemo, a nikada nam nije rekao koliko on dobro piše.

Vlastita povijest

Spomenuli ste da ste tijekom djetinjstva voljeli izmišljati priče. Jedan od vaših glavnih likova, dječak Matija izmišlja priču što mu dođe na svojevrstu naplatu u zreloj dobi. Tu zapravo počinje radnja vašeg romana koji je također dobio nagradu. Spomenuli ste da ima autobiografskih elemenata. Možete

li nam otkriti kojih?

- *Črna mati zemla* je roman u kojem eksplloatiram vlastitu povijest i povijest svoje obitelji. To je roman koji je bio odbijen nekoliko puta i samo čudnim spletom okolnosti je na kraju objavljen. Prije nego je išao u tisk, dao sam mami i sestri da ga pročitaju, jer su unutra neke stvari koje ne možeš izmisliti, koje se tiču naše obitelji, koje su intimne i djelomično bolne. Iako uvijek mogu reći da to nema veze sa mnom i da je sve fikcija, naravno da unutra ima puno autobiografskih elemenata. Pišući taj roman prošao sam kroz sito i rešetko vlastite povijesti. Ispričat ću vam kako je to sve krenulo. Objavio sam prvi roman kojeg nitko nije pročitao, čak ni moja mama, zove se *Obješeni* i ima ga još negdje po knjižnicama. Nisam se dalje bavio pisanjem, nego sam počeo pisati doktorat. Trebao mi je iz tog znanstvenog diskursa, gdje sve mora biti argumentirano i suho, ispušni ventil pa sam počeo pisati dnevnik gdje sam se prisjećao stvari iz svog djetinjstva. U zadnjoj fazi pisanja doktorata nekoliko puta se dogodilo, u vrlo kratkom vremenu, da bih ispričao nekakvu anegdodu u obitelji ili među prijateljima i svi bi se

nasmijali, osim moje sestre koja bi mi rekla: *"Ti znaš da se to nije dogodilo"*. Mislio sam da stvarno gubim razum. Počeo sam čitati psihološke i psihijatrijske radove o pamćenju i došao do zanimljivih stvari; ja nisam jedini koji izmišlja, nego svi mi pomalo izmišljamo, svatko od nas u prosjeku laže šest puta dnevno. Počeo sam razmišljati što je to što mene tjera da lažem. Na kraju sam došao do zaključka da su razlog zašto ja izmišljam priče o veselom djetinjstvu u Medimurju, krivnja i kajanje. A temelj te krivnje i kajanja je jedno dijete koje smo apsolutno svi maltretirali. Ja sam bio dio toga. Kad dođeš do tog pleksusa, nečega što je u tebi, a nisi toga bio svjestan, onda iz tebe priča samo krene. Pišući nisam želio pronaći nikakve odgovore, nego prije svega sam sve to samo želio staviti na papir, pustiti iz sebe. Nakon objave romana, u Svetom Martinu, mom selu, neki ljudi ne žele razgovarati sa mnom, ali to su ljudi do kojih mi i nije stalo, no, velika većina ljudi je osjetila olakšanje zato što je konačno netko progovorio o onome što se dogodilo, a o čemu su svi šutjeli.

Jeste li se bojali pisati na kajkavskom narječju, odnosno je li vas bilo strah kako će

“

Nakon romana, u Svetom Martinu, mom selu, neki ne žele razgovarati sa mnom, no, velika većina je osjetila olakšanje zato što je konačno netko progovorio o onome što se dogodilo

publika to prihvatiti, jer Hrvatska je sama po sebi malo tržište i književna publika nije velika?

- Kada sam dovršavao roman *Črna mati zemla* mislio sam da će to pročitati 200-300 ljudi. Ni kajkavcima nije drago čitati na kajkavskom. Svi smo navikli na standardni hrvatski jezik. Čak nam je lakše čitati dalmatinske govore, nego kajkavske. Kajkavski u trolistu hrvatskih narječja je na najnižem prestižu.

Čakavica se najmanje održala, odnosno održao se što-kavski i ikavski, a prava čakavica se polako, nažalost, gubi.

- Istina, gubi se, ali ima puno veću tradiciju. Svi dijalekti u Dalmaciji imaju patinu mediteranske civilizacije. Mi na sjeveru Hrvatske nemamo. Mi imamo Krležu koji je napisao *Balade Petrice Kerempuha*, vrhunsko i fenomenalno djelo, ali sve što ideš dublje u prošlost, sve je više blata. To je jednostavno tako, mi smo ponosni na svoju tradiciju, ali kajkavski je najneprestiziji.

Pitate me je li me bilo strah? Nisam mogao drukčije. Ja nisam u stanju napisati književni tekst na čistom standardnom hrvatskom. Likovi mi jednostavno ne zvuče uvjerljivo ako govore kao što su govorili u hrvatskim filmovima i serijama 90-ih. Na primjer, obitelj je za rukom i netko kaže: "Uslast!" Nitko od nas zapravo ne govori hrvatskim standardom, njega trebamo da bismo se razumjeli na razini cijele Hrvatske. Kako se roman *Črna mati zemla* bližio izdavanju, nisam se nadao da će biti hit, bilo mi je jako stalo vidjeti kako kajkav-

“

Svi dijalekti u Dalmaciji imaju patinu mediteranske civilizacije. Mi na sjeveru Hrvatske to nemamo. Ponosni smo na tradiciju ali kajkavski je najneprestiziji

ski može donijeti ozbiljnu tragediju i emociju, da kajkavski nije samo nekakav jezik igrokaza, skeča, lošeg vica. Htio sam pokazati sav potencijal tog jezika koji ima sposobnost iskazati cijelo ljudsko iskustvo.

Svakako ste uspjeli, ali namučila se i prevoditeljica romana *Črna mati zemla*.

- I ne samo prevoditeljica, jedna Splićanka je napisala: *"Ja to ništa nisam razumjela!"* Knjige sada idu na fran-

cuskom, sretno prevoditeljici (smijeh).

Gubimo čitateljstvo

Nadamo se da će knjige doživjeti još dosta prijevoda i da ćete pronijeti hrvatsku književnost po svijetu. PISA testovi pokazuju to što pokazuju, čitalačka pismenost u cijelom svijetu opada. To su zamijetili i Finci i Švedani, Velika Britanija mijenja kurikulum. Što mislite kakve su čitalačke navike u Hrvata?

-Ja mislim da mi gubimo čitateljstvo u osnovnim i srednjim školama. Kako imamo 3,8 milijuna nogometnih izbornika, tako imamo i 3,8 milijuna različitih stavova o lektiri. Moj stav je: kanonska djela da, Marko Marulić da, ali prije toga mi moramo dijete usmjeriti na čitanje pa makar to bila i popularna literatura. Harry Potter? Može! U nekom trenutku će dijete koje je naučilo čitati, koje se navuklo na čitanje, koje u knjizi vidi prozor u neki drugi svijet, kad-tad posegnuti i za James Joyceom i drugim književnim klasicima. Djeca imaju puno životnog iskustva

do 18. godine, ali ne mogu razumjeti vrhunska djela svjetske književnosti. Prvi i osnovni zadatak lektire je napraviti čitatelja koji će ostati čitatelj cijeli život.

Četiri godine ste radili na *Črnoj mati zemli*, nakon 10 godina ona je još uvijek aktualna. Dogodine očekujemo novo remek-djelo?

-Bez pritiska, molim (smijeh). Drukčije je pisati kad nemaš djecu, a drukčije kad imaš troje djece. Pisanje *Črne mati zemle* nije bio problem, tada još nisam imao djecu. Ustaneš ujutro, dva-tri sata radiš, onda radiš svoj posao, popodne se malo odmoriš, navečer pišeš još dva sata i u četiri godine se napiše roman. *Ciganina* sam napisao malo teže, tada sam imao jedno dijete. Ovaj zadnji roman... dogodi se da po dva mjeseca ne stignem ništa napisati. Onda je jako teško i kada nađeš vremena. Treba barem tjedan dana da uđeš u tu istu emociju. Glazba mi puno pomaže oko toga. Na primjer, jedan te isti *soundtrack* sam vrtio kada sam pisao *Ciganina*. To je film s Christianom Baleom i Fore-

stom Whitakerom koji nije dobro prošao, a zove se *Out of the Furnace*, nema riječi, samo je glazba i gradi nekakvu napetost. Istodobno napetost i tuga. Kad dva-tri dana ne bih pisao, pustio bih tu glazbu i odmah sam bio unutra.

Od četiri narativne linije u *Ciganinu* jedan lik je Kurd kojeg ste vješto prikazali. Dakle, pred nama je čovjek od krvi i mesa. Možemo ga doživjeti sa svim njegovim željama, nadanjima, problemima. On se samo želi domoći Europe i boljeg života i svojoj obitelji omogućiti bolji život. Je li vam bila namjera prikazati ga u pozitivnom svjetlu ili ste dosta istraživali o migrantima da biste shvatili što ih je nagnalo da napuste zemlju, osim rata i neimaštine. Koliko ste samo za taj lik Kurda istraživali?

-Kurdi su mi bili jako zanimljivi i znao sam da ću morati jako puno istraživati da to bude uvjerljiva priča. Gledao sam dokumentarce o njima, pročitao dosta literature. Međutim i nakon što to sve iščitao taj lik ti je u glavi papirnat, ti trebaš nekog da stvar-

no o tome nešto ispriča. Na kraju sam pronašao, ne pitajte me kako, dopisnika New York Timesa iz Kurdistanu, i sam Kurd, koji je doživio progone za vrijeme Sadama, koji je ostao bez ruke još kao dijete i koji mi je pisao duge odgovore na moja pitanja. Druge bitne informacije mi je ispričala jedna Arapkinja, kršćanka koja je živjela 30 godina u Mosulu i onda se preselila u Split. Našao sam je jer mi je prvo trebalo prevesti samo par rečenica s hrvatskog na arapski. Međutim, onda smo se počeli dopisivati. Zanimljive političke perspektive sam dobio o Sadamu Huseinu za kojeg je rekla da je bio diktator i da se krvavo obračunavao sa svojim političkim oponentima, međutim, povezivati njega s Al-Qaedom je bila potpuna manipulacija s američke strane zato što on uopće nije bio religijski fanatik. Ona govori da za njegovo vrijeme u Mosulu nisi znao tko je sunit, tko je šiit, tko je kršćanin, tko je Židov. Muslimani i kršćani slavili su jedni s drugima blagdane, štovali neke iste svece koji su bili u jednoj i u drugoj religiji. No, nakon američke invazije sve je otišlo u stranu, a Kurdi su posebno *nagrabusili* zato što je u nekom trenutku došao kalifat. Kurdi su bili njihovi zakleti neprijatelji i zbog toga je ona morala pobjeći. U tih godinu i sedam mjeseci istraživanja sam saznao mnogo zanimljivih stvari i na kraju nemaš roman, ali imaš puno podataka koje tek treba pretočiti u priču, a da priča ne vrišti na sve strane informacijama.

Roboti i dinosauri

Dok prolazite kroz taj proces, pišete li nekoj određenoj osobi?

-Pišem sebi u prvom redu. Na primjer, kad napišem pasus da mogu reći, *ovo je dobro*. Ja sam sam sebi prvi kriterij. Kasnije, naravno, razmišljam i o uredniku Kruni Lokotar. To je sjajan urednik koji radi s mladim autorima i zato sam ja njemu došao, iako me odbio. Svaki put kad mu kažem da je odbio *Črnu mati zemlu*, jedan dio njega umre (smijeh). Znao sam za njega da kada se primi nečega ide od rečenice do rečenice. Nije urednik koji traži da ti napišeš knjigu koja bi njemu bila dobra, nego on pokušava shvatiti što si ti htio i onda te vodi u tom smjeru. Takvih je malo. Imamo dobrih urednika, ali možeš ih nabrojati na prste jedne ruke.

Koje vi pisce najradije čitate i koji žanr?

-Trenutno čitam knjige o robotima i dinosaurima, ali inače svašta što mi dođe pod ruku, što mi se čini zanimljivi-

vim. Čitam puno hrvatske poezije, imamo stvarno sjajnu poeziju. Danijel Dragojević me potpuno *navukao* na hrvatsku poeziju. Nisam skupljač i nije mi do materijalnih stvari, ali jednom, kad budem uspješan, priuštiti ću si sve njegove knjige. Tu su još Monika Herceg, Olja Savičević Ivančević, ona je strašno utjecala na mene. Čitam i puno žanrovske književnosti. Ljudi koji se žele baviti pisanjem pokušavaju stvarati visoku književnost, književnost s velikim K, svisoka gledaju na žanrovsku književnost, ali to je samo zato što misle da je vrlo lako napisati dobar ljubić ili krimić, triler ili horor. To je tako sve dok ne pokušaju to napraviti pa tek onda vide kako je teško biti u okvirima žanra, a napraviti nešto potpuno novo. Obično će ljudi na književnim večerima okretati očima na spomen Stephena Kinga, ali meni je on genijalac. Nije sve što je napisao sjajno, ali ima pet-šest knjiga koje su top topova.

Od ostalih volim Amerikance, Ruse, zatim Nijemce. Ta književnost te skoro ubije kao pisca. Kad si na studiju moraš čitati kanonsku njemačku književnost. Što su oni sve napisali u 20. stoljeću, to je ludilo, koliko su nobelovaca imali, koliko sjajnih djela! Onda kreneš pisati nešto svoje i misliš kako je to tvoje bezvrijedno u odnosu na Guntera Grassa, Thomasa Manna, Hertu Mueller, itd. *Za pisca može biti jako opasno kada se inficira europskom književnošću*.

Kažu da su veliki pisci najveći plagijatori.

-Na kraju se osjetiš kao skupljač sekundarnog otpada. Sve što ti netko ispriča na kavi uzimaš da bi ispričao svoju priču. Ti svoje i tuđe iskustvo eksploatiraš. To je ružno, ali je i dobro. Svi dobri filmovi koje ste gledali su eksploatacija nečijeg životnog iskustva. Čitanje je voajerističko, a pisanje je posebno voajerističko. Možete misliti

“
Čitateljstvo gubimo u školi. Moj stav je: kanonska djela da, Marko Marulić da, ali prije toga mi moramo dijete usmjeriti na čitanje pa makar to bila popularna literatura. Harry Potter? Može

kako je mojoj supruzi (smijeh).

Jeste li nekoga kopirali u pisanju?

-Skoro sve koje sam čitao. Kada pročitam neku baš lijepu rečenicu, upišem je u jedan dokument na računalu. To može biti rečenica o bilo čemu, čak i opis neke statue i onda kad zapnem u svom pisanju krenem kroz taj niz citata. Ta ljepota u izrazu me povuče da i ja napišem neku svoju lijepu rečenicu. A kad ne znam što s pričom dalje, ima jedan pisac koji ima moć i nakon što je umro, Ivo Andrić. Gdje god ga otvoriš njegove knjige i kreneš čitati, to je takva lakoća pisanja koja kao da prijede na mene i onda si ja mislim, *čovječe i meni ide lako, baš kao i njemu!* Dakle, odgovor je da! Kopiram. Ali na način da iz nečijeg teksta pokušam stvoriti svoj.

Je li bilo govora o nekom filmu?

-Da, *Črna mati zemla* će biti dugometražni film. Imamo novog redatelja, njegovo ime svi znate, ali ga ja još ne smijem reći.

Sudjelujete li vi u radu na filmu, držite li sve konce u rukama?

-Ne želim držati sve konce u svojim rukama. To mora biti potpuno novo umjetničko djelo koje je izgrađeno na romanu. Neka uzme iz romana ono što je bitno, a ostalo neka napravi po svom. Ja sam pisao scenarij za *Črnu mati zemlu*, za prvu verziju, po kojoj se film neće snimiti, ali nema veze.

Te dvije godine sam učio kako se piše scenarij, to je potpuno druga metoda od pisanja romana. Roman ti dopušta do odeš u digresije koje traju po 10 stranica, a u filmu to sve mora biti vrlo ekonomično. *Ciganin* će biti mini serija od šest ili sedam nastavaka. Prva sezona će biti ono što se stvarno događa u knjizi, a planirana je i druga sezona koja je nastavak. Kada su mi predložili suradnju isprava sam rekao ne, ali nakon što sam čuo kako su sve zamislili, odmah sam pristao. Godine 2015. sam prodao prava na ekranizaciju romana *Črna mati zemla*, međutim, to je jako velik projekt, nije dovoljan samo hrvatski novac. U književnosti 90 posto vremena se priča o kreativnosti, priči i rečenici, u kazalištu 60-70 posto o kreativnosti, a ostalo o novcu, dok se u filmu 80 posto vremena priča o novcu.

I za kraj, koliko često dolazite u Split?

-Zimi i u proljeće, većinom na proputovanju na Hvar. Tako često i pišem. Obožavam Dalmaciju u svim godišnjim dobima i tu se osjećam kao doma.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU PROSLAVILO ROĐENDAN UMJETNOSTI

Kreativnost i talent ne poznaju granice

Akademija dramske umjetnosti, Akademija likovnih umjetnosti, Muzička akademija i Arhitektonski fakultet upriličili su bogat raznovrsni program u trajanju od šest sati, tijekom kojeg se u zgradi MUZA-e široj javnosti predstavilo stotine studenata i njihovih profesora

PIŠE I SNIMIO **BRANKO NAĐ**

Raznoliki šestosatni programom u zgradi Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu obilježen je milijun i šezdeseti međunarodni rođendan umjetnosti. Brojkama 1.000.060.

Da, dobro ste pročitali. Naime, kao što su posjetitelji ove manifestacije mogli saznati od dekana Muzičke akademije Igora Lešnika, tvorac ideje o ovoj manifestaciji, francuski umjetnik Robert Filliou 17. siječnja 1963. proglasio je milijunti rođendan umjetnosti - ustvrdivši da je umjetnost nastala 17. siječnja prije točno milijun (i šezdeset godina) kad je netko suhu spužvu namočio u kantu s vodom!

Sličan su performans na početku programa izveli dekani akademija i fakulteta koji su bili uključene obilježavanje rođendana umjetnosti. Tako su se Lešniku pridružili Davor Švaić (dekan Akademije dramske umjetnosti), Tomislav Buntak (dekan Akademije likovnih umjetnosti) i Bojan Baletić (dekan Arhitektonskog fakulteta) koji su simbolično umočili spužve u mali bazen. Ujedno vodom ispirući brige koje ih muče.

Jer su na panou iza njihovih leđa bili ispisani godišnji troškovi umjetničkog područja – Akademiju dramske umjetnosti za funkcioniranje godišnje treba 500 278 eura, Akademiji likovnih umjetnosti 580 001 eura, a Muzičkoj akademiji 1 037 417 eura. Stoga su na kraju performansa, barem tijekom ovog svečanog dana, dekani obrisali troškove s ploče i pozvali sve da uživaju u proslavi rođendana umjetnosti. A kojeg su za posjetitelje priredili nastavnici i studenti spomenutih četiriju sastavnica Sveučilišta u Zagrebu.

Čestitkama povodom rođendana umjetnosti pridružila se ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek, dok je rektor zagrebačkoga sveučilišta Stjepan Lakušić izrazio ponos što sunaše akademije i fakulteti dio ovog međunarodnog događaja. Ovo je prilika, rekao je rektor, da naši studenti sa svojim nastavnicima pokažu svoju izvrsnost, svoje znanje, kompetencije, koje stječu kroz nastavne programe u svim područjima umjetnosti. Prilika ne samo da pokažu ono što znaju, nego da svojim izvedbama i kreacijama obogate kulturni život u gradu Zagreba:

- Kada govorimo o umjetnosti, trebamo si postaviti pitanje: može li umjetnosti bez čovjeka i može li čovjek bez umjetnosti?

Bojan Baletić, Davor Švaić, Igor Lešnik i Tomislav Buntak rekreirali su rođenje umjetnosti

Odgovor je vrlo jednostavan. Umjetnost netko treba stvarati, a stvaraju je upravo oni koji imaju ljubav prema tome, koji imaju talent. Tako mi danas možemo uživati u ljepoti umjetnosti, kreacijama koje su prisutne, kreativnosti onih koji tu umjetnost izvide. Ti mladi umjetnici dali su najbolje od sebe ovog prilikom, i na tome im čestitam i zahvaljujem - zaključio je Lakušić.

Program je, dakle, trajao šest sati - po jedan sat programa za svako desetljeće dosadašnjega održavanja manifestacije, u koje će se i ove godine izravno uključiti Europska radiodifuzijska unija (EBU) putem Dramskog i Glazbenoga programa Hrvatskoga radija i videostreaminga.

Stvaranje dramskih predstava, uvježbavanje glazbenih izvedbi, izrada likovnih radova, primjena umjetničkih rješenja u videoigrama, znanstveni rad u umjetnosti, stvaralački susreti u studiju za snimanje ili na koncertu, u muzeju, u galeriji, objava umjetničkih rezultata putem radijskih i televizijskih postaja, izložbi ili predstava –

sve su to načini prijenosa kreativnosti neopterećeni uobičajenim oblicima predstavljanja – onako kako je i priželjkivao tvorac ideje Robert Filliou.

Osim ADU-a, ALU-a, MUZA-e i Arhitektonskog fakulteta, kao gosti, nastupili su i studenti Muzičke akademije Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Glazbenog odjela Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu te Odsjeka za instrumentalne studije i kompoziciju s teorijom glazbe Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Zgrada Muzičke akademije na Trgu Republike Hrvatske

Dekan Igor Lešnik s prodekanima

Višnja Mažuran

Život bez glazbe bio bi pogreška

Dan zagrebačke Muzičke akademije obilježen je prigodnom svečanošću u njihovoj impozantnoj dvorani "Blagoje Bersa". Dekan Igor Lešnik pozvao je političke donositelje odluka da konačno razriješe problem nedovoljnog financiranja umjetničkog područja. Konkretno i jasno, poručio je Lešnik, Muzičkoj akademiji za normalno funkcioniranje dnevno treba 2 739 eura. Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu prigodnom je svečanošću te dodjelom nagrada studentima i nastavnicima proslavila svoj Dan. Lani je obilježeno stoljeće postojanja Muzičke akademije, izdana je krasna monografija, a na 101. godišnjicu djelovanja dekan Igor Lešnik u dvorani "Blagoje Bersa" još je jednom podsjetio na financijske nedaće s kojima se MUZA u svakodnevnome životu susreće. Razumijevanje i spremnost pomoći na svečanoj proslavi Dana Muzičke akademije izrazio je i rektor Sveučilišta u Zagrebu Stjepan Lakušić, kazavši kako Uprava Sveučilišta jako dobro razumije specifičnosti umjetničkoga obrazovanja, te potrebe i jedinstvenost izvođenja takvih nastavnih programa. Napomenuo je rektor kako MUZA predstavlja svjetionik budućnosti, čije djelovanje obogaćuje ne samo kulturni život Republike Hrvatske, nego oplemenjuje i sam život. Putem više od 300 koncertnih izvedbi i javnih događanja godišnje, MUZA javnosti predstavlja rezultate svojih obrazovnih procesa te doprinosi vrijednosti i raznolikosti nacionalnog umjetničkog i kulturnog proizvoda. Između ostalog, i time ispunjava svrhu osnivanja i rada. A posebnosti rada nastavnika najbolje se očituju kroz mentorsku individualnu poduku studenata. Takav temeljni i dominantni način izvođenja visokoškolske umjetničke nastave potvrđen je stoljetnom uspješnom praksom i nije mu potrebno tražiti ekvivalent u znanosti - poručio je u svome govoru dekan Igor Lešnik. - Posebnosti umjetničke nastave, koju na glavnim izvođačkim predmetima struke mogu izvoditi samo umjetnici, uzrokuju i specifičnosti u zahtjevima financiranja umjetničkog područja. Na MA upisne kvote akreditiranih studijskih programa instrumenata, pjevanja ili kompozicije su niske - nerijetko 1 ili 2 nova studenta godišnje, između ostalog i zato što, primjerice, nije moguće pred orkestar odjedanput postaviti deset studenata dirigiranja. Mi ne možemo

upisati tako veliki broj studenata da bi njihove školarine mogle akumulirati dovoljnu količinu vlastitih sredstava kao nadomjestak nedovoljnog temeljnog financiranja ili za kompenzaciju financijskih gubitaka uzrokovanih poremećajem tržišta energenata. Slična je situacija na cijelom umjetničkom području. Namjensko resorno financiranje materijalnih troškova, nastavio je Lešnik, zadovoljavalo je sve temeljne potrebe Akademije samo do useljenja u novu zgradu. Od tada su se režije višestruko povećale. Nakon uvođenja sufinanciranja putem "glavarina" postalo je još gore jer su namjenska sredstva od tada smanjena, umjesto da se povećaju. Tako stvarni iznos materijalnih troškova Akademije sustavno nije pokriven od 2015. pa su ovisni o dodatnom financiranju. - Stoga treba reći da političkoj volji preostaje sada donijeti odluku kojom bi se nedovoljno financiranje umjetničkog područja konačno razriješilo tako da ne moramo iz svog naziva izbaciti njegov glavni pojam "umjetničko". Stručni argumenti više nisu presudni; u slučaju Muzičke akademije potrebno je 2 739 eura dnevno. Trebamo odmah provedivu odluku o iznosima koji su za državu toliko mali da su u okviru statističke pogreške, zaključio je dekan MUZA-e Igor Lešnik uz citat Friedricha Nietzschea "Bez glazbe, život bi bio pogreška". Na prigodnoj sjednici povodom Dana akademije, kao i svake godine, objavljeni su dobitnici potpore Rotary kluba Zagreb Centar članovima Jazz orkestra Muzičke akademije. Za 2022. godinu dobitnici dolaze iz srca svakog jazz orkestra - basist i bubnjar. To su studenti Karlo Filipec (prva godina kontrabasa) i Luka Ivir (peta godina udaraljki). Glavna godišnja pojedinačna nagrada redovitim studentima za posebno isticanje i uspjehe je Dekanova nagrada i novčani iznos od 800 eura. Ove godine MUZA je proglasila dva dobitnika - Arsena Dalibaltayana i Filipa Filipovića - koji su se publici nakon uručivanja nagrada predstavili i kratkim nastupima. Godišnje dekanovo priznanje za nenastavno osoblje primila je Suzana Kovačić, zaposlena na Muzičkoj akademiji od 1996. godine. Godišnje dekanovo priznanje za nastavno osoblje dodijeljeno je redovitom profesorima u trajnom zvanju Goranu Končaru. Naposljetku, Posebno dekanovo priznanje umirovljenim nastavnicima za 2022. godinu uručeno je pijanistici i čembalistici Višnji Mažuran.

ZNANSTVENO OBRAZOVNI PODCAST

Nove suradnje i izvanakademijski pristup publici u Podkistu

Nakon vrlo uspješne 2022. godine, FER-ov Podkist proširuje svoj (organizacijski) domet i horizonte spoznaje u znanstvenim poljima, naravno kroz ugodne razgovore

Piše **BRUNO BOGOVIĆ**

U rekapitulaciji prošlogodišnjih iskustava na Podkistu, Filip Turčinović, mag. ing., rekao je da su epizode na platformama pregledane više od 200.000 puta.

- To je najbolji pokazatelj da ljudi u Hrvatskoj žele steći nova znanja, pratiti znanstvena dostignuća i kritički razmišljati - smatra Turčinović.

Od prve emisije, koja je objavljena još u listopadu 2020. godine, koliko je gostiju do sada sudjelovalo na znanstveno-obrazovnom podcastu Podkist i koje ste sve teme obradili?

- Kako bismo široj publici približili najnovije znanstvene i tehnološke iskorake, predstavili svjetske trendove u obrazovanju i potaknuli kritičko razmišljanje, 2020. godine pokrenuli smo znanstveno-obrazovni podcast Podkist. Od tada smo ukupno snimili 30 epizoda s istaknutim pojedincima iz različitih područja znanosti i obrazovanja.

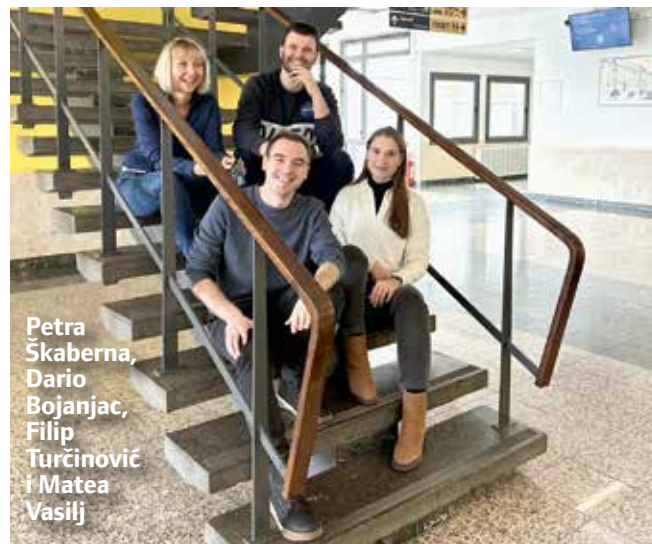
Tako se kroz podcaste, između ostalih, može upoznati Petra Veličkovića, predavača sa Cambridgea za područje umjetne inteligencije, Vernesu Smolčić, astrofizičarku s PMF-a, Nevena Sesardića, analitičkog filozofa koji je radio na Sveučilištu u Hong Kongu i Dubravka Babića, koji se nalazi među 2% najutjecajnijih znanstvenika na svijetu iz područja optoelektronike i fotonike.

Tematski su epizode vrlo šarene - o otkriću asteroida (187700) Zagreb pričao je Stefan Cikota, o virusima profesorica Dijana Škorić sa Zavoda za mikrobiologiju PMF-a, o 5G tehnologiji Gordan Šišul i akustici prostora Marko Horvat, obojica profesori s FER-a. S druge strane, razgovarali smo i o manje znanstvenim temama kao što su motiviranje djece za STEM, kako se ponašati na razgovoru za posao, kako se pripremiti za državnu maturu, o *esportu* u Hrvatskoj, studentskim udrugama, mladima u politici i slično.

Što nam možete reći o brojka - kakva je bila prošlogodišnja praćenost Podkista? Također, kakve su bile povratne informacije od studenata i znanstvene javnosti?

- Najgledanija epizoda Podkista je ona s Ilkom Brnetićem, omiljenim profesorom matematike na FER-u, koji 30 godina priprema nadarene učenike osnovnih i srednjih škola za međunarodna natjecanja. O uspješnosti njegovih priprema dovoljno govori podatak da je pripremao i dva gosta Podkista - Patricka Pavića, jednog od najuspješnijih svjetskih natjecatelja u povijesti informatičke olimpijade i Mašu Dobrić, koja se 2022. godine plasirala na šest državnih natjecanja i matematičku olimpijadu.

Ukupno su na svim platfor-

Petra Škaberna, Dario Bojanjac, Filip Turčinović i Matea Vasilj

PLANOVI U 2023. GODINI

Početkom godine smo objavili da se Podkist pridružuje Institutu za promociju znanosti kao jedan od projekata čiji je cilj poticanje znanstvenog načina razmišljanja i isticanje važnosti obrazovanja. To će nam omogućiti nove suradnje i pristup publici koja nije isključivo iz akademije. Ove godine planiramo se i organizacijski proširiti. Uključit ćemo još nekoliko studenata koji su nam se javili u proces snimanja i uređivanja podcasta, a sve bi trebalo dovesti do više grupa voditelja i snimatelja, što posljedično znači veći broj tematski raznovrsnijih epizoda. Nove epizode će kvalitetom biti na višoj razini budući da smo uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja nabavili novu opremu za snimanje.

Što se tiče gostiju, u 2023. želimo ugostiti vodeće ljude iz sustava obrazovanja te uz njihovu podršku potaknuti promjene, za Universitas je poručio Filip Turčinović.

mama epizode Podkista pregledane više od 200.000 puta. To je najbolji pokazatelj da ljudi u Hrvatskoj žele steći nova znanja, pratiti znanstvena dostignuća i kritički razmišljati. Prema analizi dobne strukture gledatelja Podkista, u toj želji prednjači mlada populacija - 44% gledatelja ima između 18 i 24 godine, 36% između 25 i 34 godine, dok je ostalih 20% raspodijeljeno između starijih dobnih skupina.

U znanstvenom, a pogotovo u obrazovnom svijetu podcast kao medij za promociju te vrste sadržaja je iznimno pozitivno percipiran. To nam potvrđuje svakodnevna komunikacija sa studentima i profesorima, a u prilog tome idu i podcasti slične tematike, pokrenuti nakon našeg u nekoliko srednjih škola i fakulteta (npr. Ruder Podcast i Podcast@FOI). Razlog tako dobre percepcije leži u tome što podcast kao formu karakterizira ležerni, neformalni stil razgovora koji nije ograničen ni tematikom ni duljinom trajanja i jednostavno ga je pratiti. Zbog toga lakše mijenja gledateljevu per-

spektivu i potiče znatiželju, što je značajno upravo kod obrazovanja pojedinca.

Jeste li ostvarili neke nove suradnje (možda i izvan sveučilišta) s medijskim akterima, platformama ili drugim podcasterima?

- Iako nemamo formalnu suradnju s medijskim kućama, pojedine epizode Podkista su medijski vrlo dobro popraćene. Tu posebno treba izdvojiti epizodu s malim i velikim Pericom, odnosno Tomislavom Žganecom (djelatnik FER-a) i glumcem Živkom Anocićem, koja je medijima bila zanimljiva jer je to bio prvi veći javni istup "malog Perice" još otkako je bio dječja filmska zvijezda. Ta je epizoda snimljena u poznatom gornjogradskom dvorištu filma *Tko pjeva zlo ne misli* u jeku televizijskog prikazivanja serije *Dnevnik velikog Perice*, koja se radnjom nadovezuje na taj film tako da smo, izgleda, pogodili i mjesto i vrijeme, što je rezultiralo dobrom gledanošću i medijskim interesom.

Uz medije i znanstveno-obrazovne institucije imamo vrlo dobru suradnju i s podcast svijetom. U božićnom specijalu nam je sve o počecima *Podcast Inkubatora* otkrio najpoznatiji hrvatski podcaster Ratko Martinović. S druge strane, to povjerenje nastojimo opravdati podrškom novim podcast inicijativama koje su tematski vezane za znanost i obrazovanje.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Đani Benčić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Željka Cvrtila
znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno, područje biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina, grana veterinarske kliničke znanosti

Damir Knjaz
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području društvenih znanosti, polje kineziologija, grana kineziologija sporta

Jelena Macan
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo

Dubravko Maćešić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Vladimir Kasun
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana arhitektura

Jasminka Končić
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, umjetničkom polju, grani dizajn

Nino Maćešić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje veterinarska medicina, grana veterinarske kliničke znanosti

Perica Mustafić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana zoologija

Damir Pajić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje fizika, grana fizika kondenzirane tvari (eksperimentalna)

Tatjana Prebeg
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Osijek

Simeon Grazio
naslovno znanstveno-nastavno zvanje red. profesora – trajno, biomedicina i zdravstvo, polje kliničke med. znanosti, grana fizikalna medicina i rehabilitacija

Sanja Dimter
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području tehničkih znanosti, polje građevinarstvo

Daliborka Kocova Komlenić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje prehrambena tehnologija

Vladimir Dugalić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području humanističkih znanosti, polje teologija

Goran Faletar
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području humanističkih znanosti, polje filologija

Marija Sablić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje pedagogija

Split

Vedrana Cvitanić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti

Katarina Vilović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana anatomija

Dražen Čular
znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora, područje društvenih znanosti, polje kineziologija, grane kineziološka antropologija i sistematska kineziologija

Ana Kezić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje kineziologija, grana kineziologija sporta

Tonći Kokić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području humanističkih znanosti, polje filozofija

Toni Meštrović
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje umjetnost novih medija i umjetničkih praksi

Novi dekani na fakultetima hrvatskih sveučilišta

Šimun Bilokapić
izabran je za dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta

Mile Dželalija
izabran je za dekana Prirodoslovno-matematičkog fakulteta

Branimir Lela
izabran je za v.d. dekana Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

Neno Torić
izabran je za v.d. dekana Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije

Novi emeritusi hrvatskih sveučilišta

Goran Zovak
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje tehnologija prometa i transport

Marijana Čorić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području biomedicine i zdravstva, polje patologija

Paulina Jazvić
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, umjetničkom polju, grani dizajn

Milan Radoš
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana neuroznanost

Mia Roth-Čerina
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana arhitektura

Mislav Vrsalović
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana interna medicina

Kristina Selthofer-Relatić
znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – 1. izbor, biomedicina i zdravstvo, polje kliničke medicinske znanosti (50 posto radnog vremena)

Jasenka Wagner Kostadinović
znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor, područje biomedicina i zdravstvo, polje temeljne medicinske znanosti

Ivan Alerić
izabran je u naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti

Dario Miočević
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana marketing

Ina Reić Ercegovac
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje psihologija

Damir Sedlar
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti

Arsen Bačić
umirovljeni redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta

Biljana Crnjak Karanović
umirovljena redovita profesorica u trajnom zvanju Ekonomskog fakulteta

Pavao Marović
umirovljeni redoviti profesor u trajnom zvanju Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije

Što nakon faksa?

PIŠE JELENA DROBNJAK

Pronalazak prvog posla u struci nakon završetka studija ili na samom završetku često zna biti obeshrabrujuće te veoma stresno. Pitali smo nekolicinu studentica i studenata da podijele svoja iskustva. Ona se razlikuju ovisno o gradu u kojem žive, koji su fakultet završili, je li njihovo zanimanje deficitarno, jesu li sudjelovali u određenim studentskim sekcijama, ali i nažalost prema spolu. Postoje mnoge tvrdnje kako je veoma teško pronaći mjesto za odradivanje specijalizacije nakon završetka medicinskog fakulteta, pogotovo u većim gradovima kao što su Zagreb, Split i Rijeka. Studentica s Medicinskog fakulteta u Zagrebu rekla nam je kako ne strahuje jer uvijek postoje bolnice u kojima nedostaje medicinskih stručnjaka. Također, kaže da postoje ljubazni doktori koji su spremni studentima prenijeti znanja i vještine. Studentica s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, nažalost, istaknula je vlastito negativno iskustvo koje je proživjela prilikom intervjua za posao. Dočekala su je neprimjerena pitanja vezana za privatnost poput onih koliko često izlazi, gdje izlazi, ima li dečka, s kime se druži i slično, a znatno manje pitanja vezana za znanje i iskustvo te motivaciju za prijavu za posao. Kaže nam, ka-

ko je navedeno nije obeshrabrilo već samo otvorilo oči i pokazalo da kompanija i ona ne dijele iste vrijednosti. Njezin kolega nam je rekao kako je bitna volja i želja za radom. Prijavio se na veći broj oglasa za posao koji su sadržavali razgovor licem u lice, razne stručne testove uz test osobnosti kako bi kompanija vidjela uklapa li se u tim. Kaže kako je vrijeme čekanja odgovora i rezultata bio najgori aspekt, čak ni testovi nisu izazivali stres i anksioznost kao čekanje. Nakon nekoliko tjedana zazvonio mu je telefon i osjetio je da mu težak teret pada s leđa. Nakon toga počeli su i od drugih kompanija pristizati potvrdi odgovori. Razgovarali smo i sa studentima komunikologije s Hrvatskih studija. S obzirom na širinu discipline, odlučili smo porazgovarati s nekoliko studenata. Jedan student na samome početku razgovora istaknuo je kako je bio zabrinut i u strahu. Takvo je razmišljanje bilo potaknuto okolinom koja mu je sugerirala kako je komunikologa na tržištu puno te da su šanse da uspije minimalne. To ga je potaknulo da ide na dodatne programe i edukacije, volontira i sudjeluje u raznim studentskim sekcijama i aktivnostima, što je pomoglo da se istakne i dobije posao koordinatora projekta Hrvatske udruge odnosa s javnošću. Još jedna kolegica potvrdila je navedeno, ističu-

Oglas za posao

Ericsson Nikola Tesla Servis d.o.o. dio je Ericsson Nikola Tesla Grupa, a naša misija je osigurati vam najbolje usluge vezane za opremanje i održavanje telekomunikacijske mrešne infrastrukture. Naša je prednost spoj lokalnih kompetencija i globalnog iskustva, a u skladu s potrebama naših poslovnih i povećanja kapaciteta zapošljavamo više novih studenata u Splitu.

Otvorene pozicije:
Rukovatelj građevinskim strojevima (bager) (M/Z) – Split

Uvjeti:
• SSSK/V – ispuniti li uvjete snage
• vječito davanje 8 i 16 kategorije
• ispunjenje odgovarajućih za rukovatelj bagera
• napredak 1 godinu radnog iskustva na poslovanju rukovatelj bagera
• ispunjenje odgovarajućih li radno davanje za RH

Što nudimo:
• stimulativno primanje
• godišnji bonus
• regije za godišnji odmor
• redovito davanje za primanje
• redovite isplate i plaćanja
• potpuno radno vrijeme

Kako se prijaviti?
Detaljnije informacije o oglasnom radnom mjestu kao i link za prijavu pošaljite na: www.ericsson.hr/hr/zijelja

ći kako je najvažnije pokazati volju za učenjem. Možda neće-mo odmah biti izabrani za željenu poziciju, ali važno je biti ustrajan i vjerovati u svoje sposobnosti. Kroz razgovor se istakao problem odradivanja prakse jer većina organizacija zahtijeva odradivanje punog radnog vremena čime studenti koji nisu na drugoj godini diplomskog studija bivaju zakinuti. Može se zaključiti kako postoje i pozitivna i negativna iskustva. Negativna iskustva čine nas jačom osobom, pripremaju nas za daljnji život u stvarnom svijetu, omogućuju rast i razvoj. Svi studenti koji su otkrili svoja iskustva u pronalasku posla u struci, potvrdili su da treba biti uporan i dati sve od sebe jer se trud uvijek isplati. Pronalazak posla u struci zasigurno nije lagan zadatak, a naši sugovornici poručuju kako kroz različita iskustva gradimo karakter te savjetuju da dodatne edukacije, radionice, konferencije i volja za učenjem omogućavaju isticanje na tržištu i snove pretvaraju u stvarnost.

HUMANITARNO BOŽIĆNI TJEDAN Ljetni semestar, sklopka ili klopka?

PIŠE DOMINIK OMERIĆ

Duži dani, ugodne temperature, provođenje vremena s prijateljima na otvorenom, samo su neke od stvari koje donosi ljetni semestar. Veći broj sunčanih sati može u studentima probuditi motivaciju za izvršavanjem obaveza te tako poslužiti kao sklopka koja prebacuje iz zimskog u ljetno raspoloženje. No isto tako, sunčano vrijeme može nas odvratiti od naših radnih zadataka i prioriteta završavanja semestra na vrijeme. Drugim riječima, duži dani su često klopka u koju upadne veliki broj studenata. Naravno da bi svi mi radije sjedili na nekoj sunčanoj terasi s prijate-

DUJE KLARIĆ/CROPIX

ljima ili možda šetali uz more ili jezero, ali prvo faks. Vjerujte nam riješite li sve obaveze i kolegije na vrijeme, u konač-

nici ćete imati više slobodnog vremena, nego ako ih odlučite odgađati, jer one će biti tu i čekati će vas. Nemojte da vas ovaj tekst zastraši, uz dobru organizaciju i planiranje obaveza sve je moguće. Određivanjem prioriteta u životu si također možete olakšati proces završetka studija. Ako ste upisali fakultet samo radi toga da biste iskusili studentski život, onda je razumljivo da će vam druženje s prijateljima i odlazak na tulum biti najvažnije, ali ako ste upisali fakultet radi dobivanja diplome i stjecanja novih znanja i vještina, onda bi vam upravo to trebao biti broj jedan prioritet. Zaključno, ljetni semestar sa sobom donosi duže dane i toplije vrijeme koje jednostavno mami osmijeh studentima na lice, ali isto tako pobuđuje želju za odmakom od knjige. Uz pravu organizaciju moći ćete otići i na kavu s prijateljima i u izlazak i u prirodu, ali i izvršiti sva obaveze koje vas fakultet traži. Zato ustrajte i ne posustajte, jer fakultet završavaju uporni!

Split

Arsen Bačić
umirovljeni redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta

Biljana Crnjak Karanović
umirovljena redovita profesorica u trajnom zvanju Ekonomskog fakulteta

Pavao Marović
umirovljeni redoviti profesor u trajnom zvanju Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije

Ljiljana Vidučić
umirovljena redovita profesorica u trajnom zvanju Ekonomskog fakulteta

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija ♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta ♦ Bruno Bogović ♦ Gordana Alfrević

♦ nakladnički savjet ♦ prof. Ante Čović, predsjednik ♦ prof. Goran Kardum ♦ prof. Zoran Curić ♦ prof. Mislav Grgić ♦ Red. prof. Kažimir Hraste ♦ prof. Mirjana Matijević Sokol ♦ prof. Vesna Barić-Punda ♦ fotografije ♦ Cropix ♦ glavna urednica ♦ Mila Puljiz ♦ zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrck

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu ♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Stjepan Lakušić, rektori ♦ adresa redakcije ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split ♦ telefon 021 558 255 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas; www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

Potpisivanje akta

BRANKO NAD

MEĐUNARODNA SURADNJA

Potpisan akt o otvorenju Centra za njemačke i europske studije na Sveučilištu u Zagrebu i osnivanju Croaticuma na Sveučilištu u Regensburgu

Sporazum o osnivanju studijskih centara u ta dva sveučilišna grada ima za cilj produbljivanje znanstvenih i akademskih odnosa između Hrvatske i Njemačke te poduprijeti europsku integraciju regije povećanom znanstvenom suradnjom Njemačke, Hrvatske i jugoistočne Europe

UNIZG

Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. **Stjepan Lakušić** i predsjednik Sveučilišta u Regensburgu prof. **Udo Hebel** potpisali su 16. ožujka 2023. akt o otvorenju Centra za njemačke i europske studije na Sveučilištu u Zagrebu i osnivanju Croaticuma na Sveučilištu u Regensburgu.

Centar za njemačke i europske studije zajednička je institucija Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Regensburgu s regionalnim fokusom na jugoistočnu Europu. Planirano je da se Centar razvije u međunarodni Centar za njemačke i europske studije Njemačke službe za akademsku razmjenu (*Deutscher Akademischer Austauschdienst – DAAD*). Trenutačno postoji 20 takvih centara u 11 zemalja svijeta. Sveučilište u Zagrebu tako bi bilo dio globalne mreže izvrsnosti vodećih sveučilišta i jedino sveučilište u toj mreži u jugoistočnoj Europi. U drugom je fokusu Centra promicati višezječniost u znanosti i obrazovanju s fokusom na

Gosti su posjetili i Muzičku akademiju gdje je za njih upriličen kratki koncert studenata

Rektor Stjepan Lakušić

Izaslanstvo iz Njemačke razgledalo je rektorske insignije koje se čuvaju u uredu rektora Lakušića

njemački u jugoistočnoj Europi i hrvatski u Njemačkoj. U sklopu toga fokusa, na Sveučilištu u Regensburgu u zimskom semestru 2023./2024. otvorit će se, radi uspostave Croaticuma, lektorat za hrvatski jezik i kulturu. Lektorat će financirati Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.

To će biti prvi Croaticum u zemljama njemačkoga govornoga područja, a ocjenjuje se kako je to i povijesni iskorak za hrvatski jezik u slavistici na njemačkom govornom području. Na temelju potpisano-ga dokumenta produbit će se znanstveni i akademski odnosi između Hrvatske i Njemačke te će se poduprijeti europska integracija regije kroz povećanu znanstvenu suradnju Njemačke, Hrvatske i jugoistočne Europe.

Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. **Stjepan Lakušić** u svom je govoru istaknuo kako je potpisivanje ovoga akta važan trenutak u povijesti Sveučilišta jer se otvara novo poglavlje u suradnji Hrvatske i Njemačke, koje je sada podignuto na višu razinu. Time je i Sveučilište u Zagrebu prepoznato kao dio mreže izvrsnosti vodećih europskih sveučilišta, zaključio je rektor. "Osnivanje Centra ima važnu ulogu u stvaranju veza između hrvatskih i njemačkih studenata i profesora, ali i u jačanju međunarodne suradnje. Cilj je razvijati i provoditi europski orijentirane i interdisciplinarne istraživačke projekte i studentske programe. Osnivanje Croaticuma na Sveučilištu u Regensburgu veliko je priznanje za hrvatsku kultu-

“

Potpisivanje ovoga akta važan je trenutak u povijesti Sveučilišta jer se otvara novo poglavlje u suradnji Hrvatske i Njemačke, koje je sada podignuto na višu razinu, naglasio je prof. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu

ru i povijesni iskorak za hrvatski jezik", rekao je rektor Lakušić.

Kao izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske potpisivanju je nazočio ministar vanjskih i europskih poslova dr. sc. **Gordan Grlić Radman**. "Ovo je veliki dan za širenje akademske ponude obaju sveučilišta, kao i za produbljivanje hrvatsko-njemačke znanstvene suradnje te jačanje akademske suradnje u Europi općenito, a posebno u jugoistočnoj Europi", rekao je. Osvrnuvši se i na stanje rata u Ukrajini naglasio je da su ovakve suradnje od posebnoga značaja danas jer daju "znak da europska ideja ide dalje i da nećemo dozvoliti da mračna strana europske povijesti zavlada našim umom".

Prof. dr. **Udo Hebel**, predsjednik Sveučilišta u Regensburgu izrazio je veliko zadovoljstvo potpisanim aktom.

"Iako naše Sveučilište surađuje u svojoj mreži s oko 300 sveučilišta, posebno mjesto uvijek čine sveučilišta u srednjoj i jugoistočnoj Europi, a pri vrhu zbog duge tijesne povijesne povezanosti – suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu", naglasio je prof. dr. Udo Hebel.

Kraća izlaganja o Centru i zajedničkoj suradnji održali su budući voditelj Centra prof. dr. sc. **Siegfried Gehrman**, direktor Leibnitz instituta za istočnu i jugoistočnu Europu prof. dr. sc. **Ulf Brunnbauer** i prorektor za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Jurica Pavičić**. Uz brojne visoke uzvanike, prorektorice i prorektore, dekanice i dekane oba sveučilišta, svečanom događanju nazočili su i veleposlanik Savezne Republike Njemačke u Republici Hrvatskoj Nj. E. dr. **Christian Hellbach** te akademik **Goran Muić**, izaslanik predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

“

To će biti prvi Croaticum u zemljama njemačkoga govornoga područja, a ocjenjuje se kako je to i povijesni iskorak za hrvatski jezik u slavistici na njemačkom govornom području.